

МЭНДЭГ
СЭМ

ЛАТЫШСКИЙ
ЯЗЫК

А. СТЕЛЛЕ, А. СТРАУМЕ, П. ЛИЕПИНЫШ

МЗУЧАЕМ

ЛАТЫШСКИЯ ЯЗЫК

ПОСОБИЕ ДЛЯ НАЧИНАЮЩИХ

РИГА «ЗВАЙГЗНЕ» 1989

Занятия 1—10 написала А. Стелле,
тексты к занятиям составила А. Страуме,
алфавитный словарь и словари к текстам —
П. Лиепиньш

Научный редактор — зав. кафедрой
русского языка ЛГУ им. П. Стучки, доцент Г. Лигута
Научные консультанты — доцент М. Дукуль,
доцент М. Семенова, ст. преподаватель Я. Михайловскис

Рецензенты — А. Шалме, А. Эзериня, В. Гуртая
Художник — Г. Берзиньш

Дорогие друзья!

Вы решили изучать латышский язык. Мы хотим по-
мочь вам в этом. Прежде всего несколько слов о том,
что собой представляет латышский язык. В классифика-
ции языков он вместе с литовским и ныне мертвым прус-
ским относится к балтийской группе языков, принадле-
жащих к индо-европейской языковой семье. Индо-евро-
пейская языковая семья — одна из самых больших в
мире. К другой ее группе, славянской, относятся рус-
ский язык и родственные ему языки. Ученые считают,
что балтийская и славянская группы наиболее близки
между собой. Следовательно, латышский и русский
языки — родственники и во многом похожи друг на
друга. Это сходство можно заметить во всех частях сис-
темы языков. Вы убедитесь, что в латышском языке
очень мало труднопроизносимых для русских звуков,
много слов, имеющих общие корни с русскими, те же
части речи, примерно так же изменяются слова и стро-
ятся предложения. Конечно, это не значит, что латыш-
ский и русский языки — это почти одно и то же и
никаких трудностей нет, но это означает, что эти труд-
ности преодолимы и овладеть латышским языком лю-
дям, говорящим по-русски, относительно легко.

Латышский язык даст вам ключ к овладению богат-
ствами латышской культуры, имеющей старые tradi-
ции. Вы сможете познакомиться и с народными дай-
нами, и с поэзией Райниса, и с драмами Р. Блауманиса,
и с прозой А. Упита, и с произведениями наших совре-
менников. А главное, через язык вы научитесь лучше
понимать трудолюбивый, сдержанный в проявлении
чувств латышский народ.

Желаем вам успехов в этом деле!

Прежде, чем вы начнете непосредственно заниматься лексикой и грамматикой латышского языка, мы хотим ознакомить вас с латышским алфавитом, некоторыми правилами чтения и произношения звуков.

Для латышского языка характерно постоянное ударение на первом слогѣ:

sarpat [сáпрат] — *понимать*, *skolotājs* [скóлулòтáйс] — *учитель*, *konzerts* [кóнцэрт] — *концерт*.

Лишь в некоторых, в основном иноязычных словах, оно может быть на других слогах:

atēlīe [атэ́лйэ] — *ателье*, *ragū* [рагú] — *рагу*, *palīdes* [паллй́ес] — *спасибо*, *labdien* [лабдй́ен] — *добрый день*.

Латышский алфавит отличается от русского. В его основе латинские буквы, которые дополнены некоторыми знаками.

Латышский алфавит составляют следующие буквы: а, ā, в, с, ģ, d, e, ē, f, g, ģ, h, i, ī, j, k, ķ, l, ļ, m, n, ņ, o, p, r, s, š, t, u, ū, v, z, ž.

Звуковая система латышского языка близка к русской, но всё-таки имеется ряд отличий в произношении отдельных звуков. В латышском алфавите 33 буквы, которые обозначают 48 звуков.

Печатные буквы	Письменные буквы	Название буквы	Произношение в слове	Пояснения к произношению
А а	Аа	а (a)	adrese [áдресэ] — адрес	Соответствует русскому а
А ā	Аā	gatais ā sāls (а дол-гое)	sāls [сáлс] — соль	
В в	Вв	bē (бэ)	balts [балц] — белый	Соответствует русскому б

Печатные буквы	Письменные буквы	Название буквы	Произношение в слове	Пояснения к произношению
С с	Сс	cē (цэ)	ciņš [цй́-тáц] — цитата	Соответствует русскому ц
С ģ	Ѓѓ	ģē (чэ)	ģempions [чэм-пйонс] — чемпион	Немного тверже русского ч
D d	Dd	dē (дэ)	draugs [драукс] — друг	Соответствует русскому д
E e	Ee	e (э)	zeme [зэмэ] — земля	Соответствует русскому э
E ē	Ēē	gatais ē (э дол-гое)	vēl [вэл] — еще	(этаж)*
F f	Ff	ef (эф)	firma [фй́рма] — фирма	Соответствует русскому ф
G g	Gg	gā (га)	gads [гац] — год	Соответствует русскому г
Ģ ģ	Ģģ	ģē	ģimene [дймэ-нэ] — семья	В русском языке такого звука нет. Близко к дь (Дима)
H h	Hh	hā (ха)	hokejs [хó-кэйс] — хоккей	Соответствует русскому х
I i	Ii	i (и)	istaba [йстаба] — комната	Соответствует русскому и
I ī	Īī	gatais ī (и дол-гое)	Rīga [рыга] — Рига	

* Согласный перед е и всегда твердый.

Печатные буквы	Письменные буквы	Название буквы	Пронашение в слове	Пояснения к пронашению
Ј ј	Јј	јѐ (йот)	Jānis [й'анис] — Янис	Соответствует русскому звуку й (Я[йа]ков)
К к	Кк	kā (ка)	koncerts [к'он-цэрт] — концерт	Соответствует русскому к
Қ қ	Ққ	қѐ	қ.ера [т'эла] — лапа	В русском языке такой звук отсутствует. Близо к русскому ть (теперь)
Л л	Лл	el (эл)	lampra [л'ампа] — лампа	Соответствует русскому л
Л л	Лл	el (эль)	laudis [л'яудис] — люди	Соответствует русскому ль
М м	Мм	em (эм)	māte [м'атэ] — мать	Соответствует русскому м
Н н	Нн	en (эн)	nakts [накт] — ночь	Соответствует русскому н
Ņ ņ	Ņņ	eņ (энь)	brēt [непт] — брат	Соответствует русскому нь
О о	Оо	o (о)	1) portrets [портрэц] — портрет 2) logs [л'юкс] — окно	В словах иноязычного происхождения соответствует русскому о. В латышских словах произносится как дифтонг уо (близо к русскому воля)
Р р	Рр	rē (пэ)	re.lēks [пэ-лэкс] — серый	Соответствует русскому л

Печатные буквы	Письменные буквы	Название буквы	Пронашение в слове	Пояснения к пронашению
Р р	Рр	er (эр)	goka [р'юка] — рука	Соответствует русскому р
С с	Сс	es (эс)	stikls [стиклс] — стекло	Соответствует русскому с
Š š	Šš	eš (эш)	šahs [шакс] — шах, шахматы	Немного мягче русского ш
Т т	Тт	tē (тэ)	tavs [таус] — твой	Соответствует русскому т
У у	Уу	u (у)	upe [уппэ] — река	Соответствует русскому у
О ū	Ūū	gatais ū (у дол-гое)	ūdens [удэнс] — вода	
V v	Vv	vē (вэ)	vārit [в'арит] — варить	Соответствует русскому в
Z z	Zz	zē (зэ)	zobs [зюпс] — зуб	Соответствует русскому з
Ž ž	Žž	žē (жэ)	žāl [жэл] — жаль	Немного мягче русского ж

Согласные звуки dz (дз) и dž (дж) в латышском алфавите не отражены, они обозначаются двумя буквами.

Гласные. — Patskaņi

В латышском языке 12 гласных звуков, которые обозначаются 9 буквами:

а	ī	е	и	о
ā	ī	ē	ū	ō

Черточка над буквой обозначает долготу гласного. Долгие гласные звуки должны произноситься примерно в два раза дольше, чем соответствующие краткие звуки. Краткие и долгие звуки являются самостоятельными, они могут различать слова и формы слов, например:

kāzas [kāzas] — козы и *kāzas* [kāzas] — свадьба;

māja [māja] — дом и *māja* [māja] — в доме;

mele [mэлэ] — лугня и *mēle* [мэлэ] — язык;

kase [kāsэ] — касса и *kasē* [kāsэ] — в кассе;

pile [пйлэ] — капля и *pīle* [пилэ] — утка;

sirdis [сирдис] — сердца и *sirdis* [сирдис] — в сердцах;

jutu [йүту] — чувствовал и *jūtu* [йүту] — чувствую.

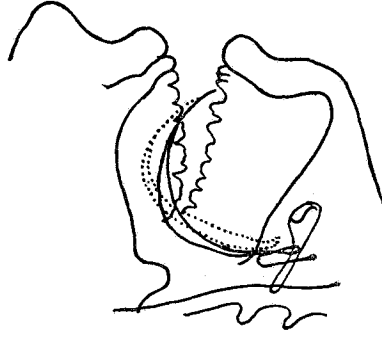
Произношение *e, ē* имеет два варианта:

1) в большинстве случаев в латышском языке произносится закрытое *e, ē*, которое по произношению примерно соответствует русскому *э*:

bez — без, *sen* — давно;

2) открытое *e, ē* [e], [ē] произносится широко (см. схему произношения!), т. е. *e* представляет звук средний между *э* и *а*:

a.ēls, t.ēvs, v.ēcs.

— *ē*
..... *ē*

На письме эти звуки не различаются. Чтобы облегчить изучающим латышский язык усвоение правильного употребления этих звуков, в данной книге широкое

e, ē обозначено особо — *e, ē*, например: *b.ērns* (ребенок).

Гласные звуки в латышском языке в ударяемых и безударных слогах произносятся одинаково.

Дифтонги (двугласные). — Divskaņi

В латышском языке кроме гласных существуют дифтонги (двугласные) — сочетание двух гласных, которые произносятся как один слог:

aī, ai, ei, īī, oi, ie, o [uo].

Произношение большинства из них особых трудностей не представляет:

aī [ай] — *laime* [лэймэ] — счастье,

ai [ау] — *tauta* [тáуга] — народ,

ei [эй] — *meita* [мэйта] — дочь,

īī [уй] — *riika* [рййика] — мальчик,

oi [ой] — *boikots* [бййкоц] — бойкот.

Следует обратить внимание на произношение дифтонгов *o* [yo] и *ie*.

Первый элемент дифтонга *o* [yo] произносится как *y*, а второй — как *o* с небольшим призвуком *a* [yo^a] — *ola* [yo^aла] (ялицо). В некоторой степени артикуляцию дифтонга *o* можно сравнить с произношением *o* в слове *поле*.

Первый элемент дифтонга *ie* произносится как *i*, а второй как *e* с призвуком *a* [iэ^a], например, *ieļa* [iэ^aля] (улица). Условно произношение *ie* можно сравнить с произношением *e* в слове *небо*.

Согласные. — Lidzskāņi

В латышском языке имеются следующие согласные звуки: *b, c, č, d, dz, dz, f, g, ģ, h, j, k, ķ, l, ļ, m, n, p, r, s, š, t, v, z, ž*.

Произношение большинства из них совпадает с произношением соответствующих звуков в русском языке.

В латышском языке всего 4 мягких согласных:
ļ, ŀ, ķ, ģ.

В отличие от русского языка, в котором согласные пед и е произносятся мягко, в латышском языке они всегда твердые, например: *tēmatš* [тэмац] — тема, *nest* [нэст] — нести, *politika* [пóлитика] — политика.

Перед і согласный не такой мягкий, как перед русским и, но мягче, чем перед ы.

В конце слова звонкие согласные всегда произносятся звонко:

daudz [даудэ] — много, *kad* [кад] — когда, *maz* [маз] — мало, *īd* [īд] — тогда.

Сочетание согласных *-ds, -ts* обычно произносится как ц:

kāds [кāц] — какой, *kāts* [кāц] — рукоятка, *tāds* [тāц] — такой, *galds* [галц] — стол.

Согласные *dz* и *dž* произносятся как дз и дж, если они находятся в одном слове:

džins [джинс] — джинс, *dživs* [дживс] — живой.

Если сочетание букв *dz* обозначает два отдельных звука, то произносятся как *d* и *z*: *Vidzeme* [видзэме], потому что *d* и *z* принадлежат к разным частям слова: *vidus* — середина, *zeme* — земля.

В латышском языке, так же как и в русском, звонкие согласные перед глухими произносятся глухо, а глухие перед звонкими — звонко, например: *lābs* [лапс] — хороший, *zīrgs* [зиркс] — лошадь, *atbilde* [адбилдэ] — ответ, *atziņe* [адзимэ] — отметка.

Ударение, как уже говорилось, в латышском языке почти всегда падает на первый слог.

Чередование согласных. — Lidzskapi mija

В латышском языке, так же как и в русском, имеются чередования согласных, которые нужно запомнить:

b — bj	glābt [глапт] — спасти
	glābju [глабйу] — спасаю
p — pj	ūpis [упис] — филин
	ūpja [упйа] — филина
	ūpjī [упйи] — филины

m — mj	kurtis [курмис] — крот
	kurtna [курмйа] — крота
	kurtņi [курмйи] — кроты
v — vj	cīrvīš [цйрвйис] — топор
	cīrvja [цйрвйа] — топора
	cīrvji [цйрвйи] — топоры
l — l	ērglis [эрглис] — орел
	ērgļa [эргля] — орла
	ērgļi [эргли] — орлы
p — p	torņis [тйорнис] — башня
	torņa [тйорня] — башни
	torņi [тйорни] — башни
c — č	lācis [лāцис] — медведь
	lāča [лāча] — медведя
	lāči [лāчи] — медведи
dz — dž	pusaudzis [пўсаудзис] — подросток
	pusaudža [пўсауджа] — подростка
	pusaudži [пўсауджи] — подростки
s — š	ārsis [āпсис] — барсук
	ārša [āпша] — барсука
	ārši [āпши] — барсуки
t — š	latvietis [латвйе ^a тис] — латыш
	latvieša [латвйе ^a ша] — латыша
	latvieši [латвйе ^a ши] — латыши
z — ž	vēzis [вэзис] — рак
	vēža [вэжа] — рака
	vēži [вэжи] — раки
d — ž	brīdis [брйе ^a дис] — олень
	brīža [брйе ^a жа] — оленя
	brīži [брйе ^a жи] — олени

Kas tas ir?

Кто это? Что это?

Tas ir parks.

Это парк.

Kur ir parks?

Где парк?

Vai tas ir parks?

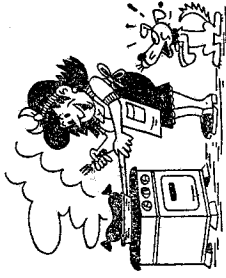
Парк там.

Jā, tas ir parks.

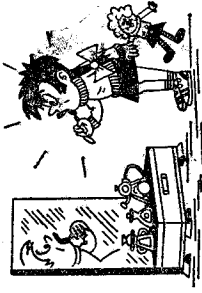
Да, это парк.

Nē, tas nav parks.

Нет, это не парк.

Tā ir māte. Это мать,
Tā ir Daina Ozola.

Tā ir meita. Это дочь,
Tā ir Ilze.

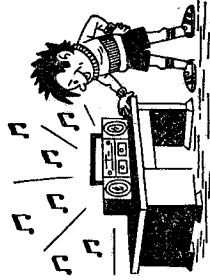
1. nodarbība

(pirmnā nodarbība)

Kas tas ir? Кто это?
Что это?

Tas ir tēvs. Это отец,
Tas ir Jānis Ozols.

Tas ir dēls. Это сын,
Tas ir Mārtiņš.

pirmā nodarbība первое занятие
kas кто; что

tas } это
tēvs отец
tā }
tas }
dēls сын

Tā ir ģimene: tēvs, māte, dēls un meita.

Tas ir parks.

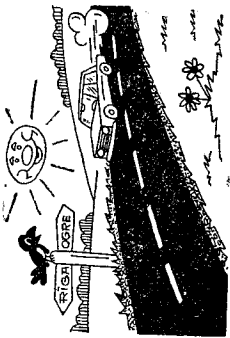
Tas ir stadions.

māte мать
meita дочь
ģimene семья

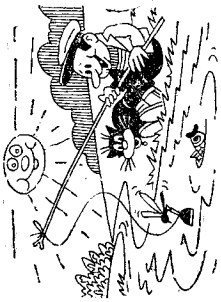
un и
parks парк
stadions стадион

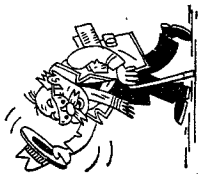
Tas ir žurnāls.

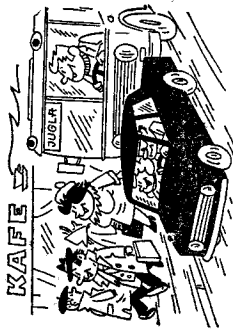
Tas ir ceļš.

Tā ir saule. Tā ir upe.

Tas ir kaimiņš.

Tā ir iela.

Tas ir bērns.

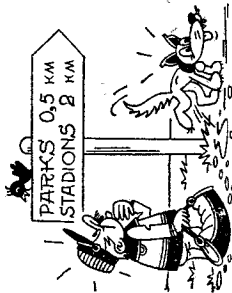
Kur ir parks? Где парк?
atrasties
Где находится парк?

Tā ir māja.

Tā ir skola.

Parks ir šeit.

Kur ir stadions? Stadions ir tur.

Kur ir parks un stadions? Parks ir šeit, bet stadions ir tur.

Kur ir bērni? Bērni ir tur.

žurnāls журнал
ceļš дорога, путь
kaimiņš сосед

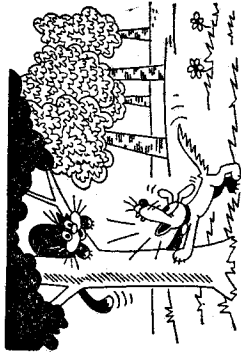
iela улица
māja дом
skola школа

grāmata книга
saule солнце
upe река
bērns ребенок

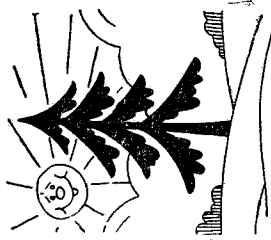
kur где
šeit здесь
tur там
bet но, а

Kur ir tēvs? Tēvs ir šeit. Kur ir māte? Māte arī ir tur.
Viņš ir šeit. Viņa arī ir tur.

Kas tas ir? Tas ir koks. Kas tie ir? Tie ir koki.

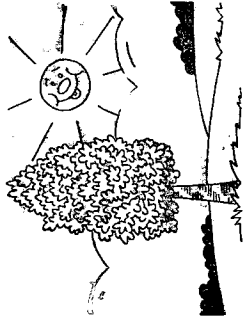
Tā ir egļe.

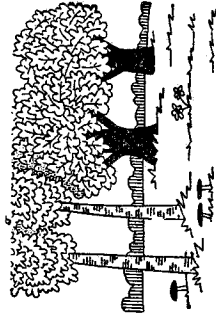
Tas ir ozols.

arī тоже
viņa она
viņš он
koks Дерево

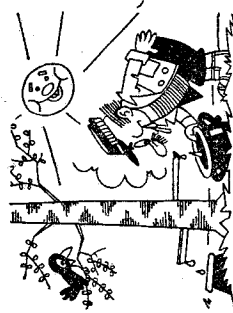
koki деревья
ozols дуб
egļe ель

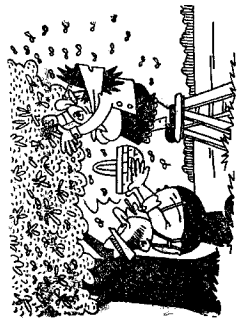
Tas ir b.ērzs.

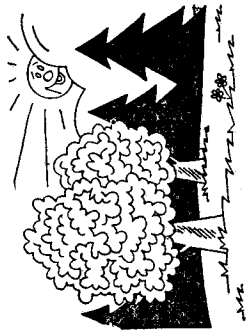
Tie ir b.ērzi un ozoli.

Viens b.ērzs.

Tā ir liepa.

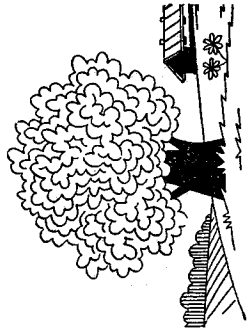
Tās ir liepas un egļes.

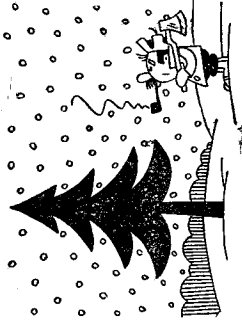
Viens ozols.

viens один
viņa одна

b.ērzs береза
liepa липа

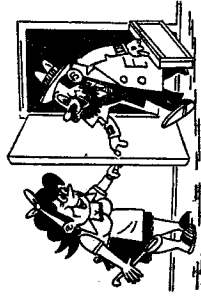

Viena liepa.

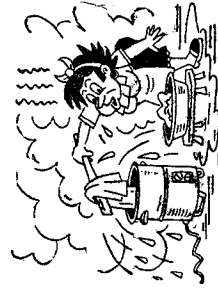

Viena egle.

viņš — он, viņa — она, viņi, viņas — они

Vai tas ir tēvs? Отец ли это?
Jā, tas ir tēvs.

Vai tā ir māte? Мать ли это?
Jā, tā ir māte.

vai ли; разве
jā да

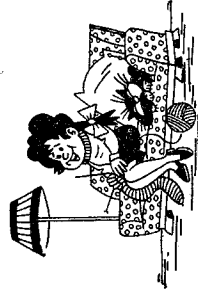

Vai tie ir bērni?
Jā, tie ir bērni.

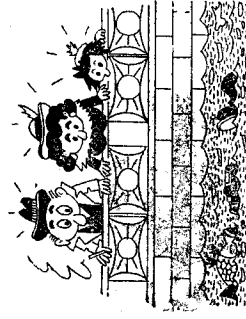
Vai tās ir liepas?
Jā, tās ir liepas.

Vai tā ir Ilze?
Nē, tā nav Ilze.
Tas ir Mārtiņš.

Vai tas ir Mārtiņš?
Nē, tas nav Mārtiņš.
Tā ir Ilze.

Vai tā ir Daugava?
Jā, tā ir Daugava.

Vai tā ir Rīga? Nē, tā nav Rīga.
Tā ir Maskava.
Vai tā ir skola? Nē, tā nav skola.
Tā ir māja.

nē нет
nav нет; не

Kas tas ir?

Кто это?
Что это?

Tas ir

t.ēvs
d.ēls
parks
koks
stadions
z.ēns
žurnāls
kaimiņš
ceļš
kuglis
b.ērns

-s	-i
-š	
-is	

Tie ir

t.ēvi
d.ēli
parki
koki
stadioni
z.ēni
žurnāli
kaimiņi
ceļi
kugļi
b.ērni

Kas tie ir?

Kas tā ir?

Кто это?
Что это?

Tā ir

meita
māja
skola
grāmata
lampa
istaba
māte
meitene
sēne
zemene
upe

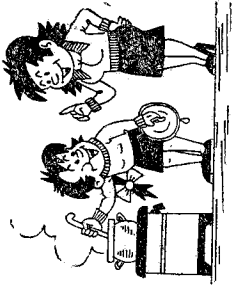
Tās ir

meitas
mājas
skolas
grāmatas
lampas
istabas
mātes
meitenes
sēnes
zemenes
upes

-a	+s	-as
-e		-es

kuglis корабль; пароход
sēne гриб
zemene земляника; клубника

puķe цветок
istaba комната
lampa лампа

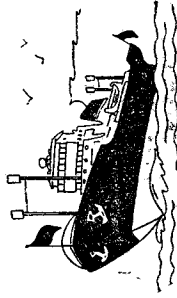
Daina un Ilze

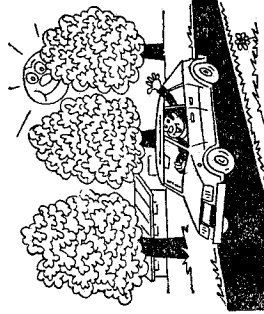
Janis un Mārtiņš

Vai tā ir māja?
Jā, tā ir māja.

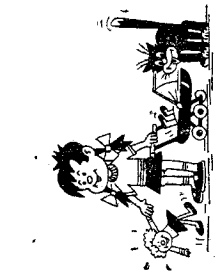
Vai tas ir kuglis?
Jā, tas ir kuglis.

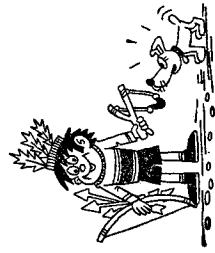
Vai tie ir koki?
Jā, tie ir koki.

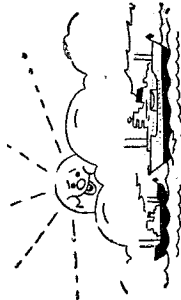
Vai tās ir egles?
Jā, tās ir egles.

Vai tas ir zēns?
Nē, tas nav zēns,
tā ir meitene.

Vai tā ir meitene?
Nē, tā nav meitene,
tas ir zēns.

Vai tās ir mājas?
Nē, tās nav mājas,
tie ir kuģi.

Vai tās ir zemeses?
Nē, tās nav zemeses,
tās ir puķes.

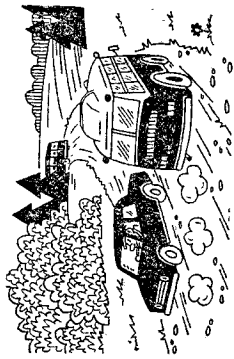

Vai tie ir b.ērņi?
Jā,

Vai tas ir t.ēvs?
Jā, tas ir t.ēvs.

Vai tā ir māte?
Jā,

Vai tā ir iela?
Nē, tā nav iela,
tas ir ceļš.

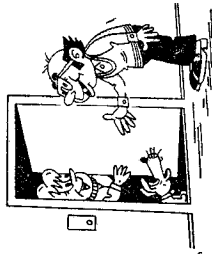

Vai tās ir zemeses?
Jā,

Vai tā ir Ilze? ...

Vai tā ir Rīga? Nē, ..., tā ir Maskava.

Vai tas ir Mārtiņš? ...

Vingrinājumi
(упражнения)

● Kas tas ir?

Kas tie ir?

Tas ir	Jānis Ozols,
...	Mārtiņš.
...	b.ērzs.
...	žurnāls.
...	ceļš.
...	kuģis.

Tie ir	koki.
...	b.ērzi.
...	žurnāli.
...	ceļi.
...	kuģi.

Kas tā ir?

Tā ir

Daina Ozola.
māja.
liepa.
puķe,
egle.

Kas tās ir?

Tās ir

mājas,
liepas,
puķes,
egles.

Vai tas ir

tēvs?
dēls?
stacions?
kaimiņš?
kuģis?

Vai tā ir

meita?
grāmata?
māte?
saule?

Vai tie ir

tēvi?
dēli?
stacioni?
kaimiņi?
kuģi?

Vai tās ir

meitas?
grāmatas?
mātes?
puķes?

Jā, tas ir

tēvs,
dēls,
stacions,
kaimiņš,
kuģis.

Jā, tā ir

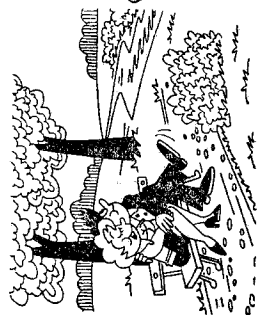
meita,
grāmata,
māte,
saule.

Jā, tie ir

tēvi,
dēli,
stacioni,
kaimiņi,
kuģi.

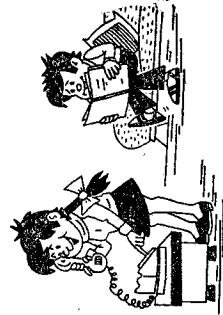
Jā, tās ir

meitas,
grāmatas,
mātes,
puķes.

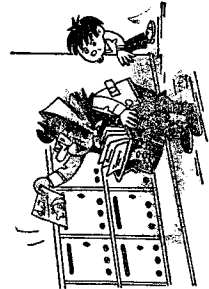
Kur ir

... parks?
... upe?
... Ilze?
... Mārtiņš?

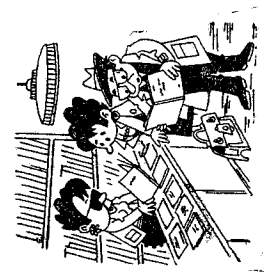

Žurnāli ir šeit,
bet grāmatas ir tur.

Tas ir parks. Parks ir šeit,
Tā ir upe. ...
Tās ir grāmatas, un tie ir žurnāli.
Grāmatas ir ..., bet ...

Vai tie ir žurnāli? ...

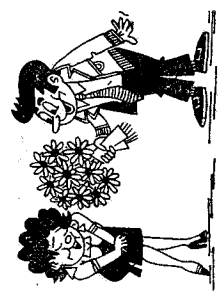
Vai tās ir grāmatas? ...

Zēns ...
bet meitene ...

Vai tā ir skola? ...

Kas tās ir? Tās ir ...

Kas ... ir? ... ir t.ēvs.
 Kas ... ir? ... ir māte.
 Kas ... ir? ... ir bērni.
 Kas ... ir? ... ir meitenes,

Uzrakstiet dotos vārdus daudzskaitlī (Напишите данные слова во множественном числе.)

t.ēvs — ... žurnāls — ...
 meita — ... upe — ...
 ģimene — ... pils.ēta — ...
 d.ēls — ... sēne — ...
 māja — ... viņš — ...
 parks — ... kuģis — ...
 iela — ... kaimiņš — ...

Tulkojiet! (Переведите.)

Это парк. Это город.
 Это мать и сын. Это дом и школа.
 Это семья. Эта лампа.
 Там стадион и парк. Отец и сын.
 Дом и дорога. Журнал там.
 Девочка и земляника. Дети здесь.
 Это отец? Это дети?
 Это Даугава? Это Рига?

Kas tas ir? Tas ... t.ēvs. Tas ... d.ēls.
 Tas ... ceļš. Tas ... kaimiņš.
 Kas tā ir? Tā ... skola. Tā ... māte.
 ... egle. ... saule.
 Kas tie ir? Tie ... žurnāli. Tie ... ceļi.
 ... kuģi. ... bērni.
 Kas tās ir? Tās ... mājas. Tās ... zemenes.
 ... meitenes. ... lampas.

Kur ir parks? Parks ir ...
 Kur ir māja? Māja ...
 Kur ir žurnāls, un kur ir grāmata? ...

Vai tie ir ceļi? ...
 Vai tā ir upe? ...
 Un kas tur ir? Tur ir žurnāli un ...
 Kas tur ir? Tur ir viens žurnāls un viena grāmata.

Lasiet un tulkojiet! (Читайте и переводите.)

Vai tu zini, kas ir Latvija?
 Tā ir zeme, mana dzimtene.
 Vai tu zini, kas ir dzimtene?
 Tā ir zeme, kur es piedzimu.
Jānis Peters

Iegaumējiet! (Запомните.)

Lab'dien!	—	Добрый день!
Lab'rīt!	—	Доброе утро!
Lab'vakar!	—	Добрый вечер!
Sveicināts! Sveicināta!	—	Здравствуй!
Sveicināti!	—	Здравствуйте!
Sveiki!	—	Прощай! Прощайте!
Ar'labvakar!	—	До свидания! (прощаясь ве- чером)
Ar labu nakti!	—	Спокойной ночи!
Uz redzēšanos!	—	До свидания!
Uz drīzu redzēšanos!	—	До скорого свидания!
Visu labu!	—	Всего хорошего!
	—	Всего доброго!
Laimīgu ceļul!	—	Счастливого пути!
Sveiki, draugil!	—	Прощайте, друзья!
Sveiks!	—	Привет!
Sveiki!	—	Привет!
Labu veiksmil!	—	Желаю успеха (удачи)!

tu	ты	mana	моя
zini	знаешь	dzimtene	родина
vai tu zini?	знаешь ли ты?	es	я
zeme	земля,	piedzimu	родился
strana	страна	las	лась)

viņš — viņa
(он) (ея)

viņa — viņas
(она) (ее)

viņi — viņi
(они) (их)

mēs — mūsu — наш, наша, наше, наши
(мы)

jūs — jūsu — ваш, ваша, ваше, ваши
(вы)

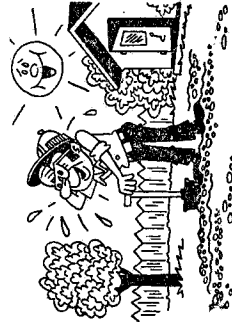
Lokatīvs — kur? kad?

Предложный падеж — где? когда?

Es strādāju skolā. Я работаю в школе.
Es strādāju vakarā. Я работаю вечером.

2. nodarbība

(otrā nodarbība)

Tas ir Jānis Ozols.
Тas ир вјанс.

Tā ir Daina Ozola.
Тā ир вјана.

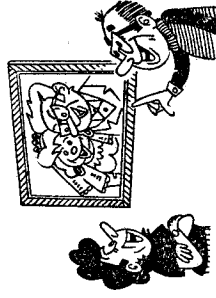

Jānis Ozols un Mārtiņš.
Тie ир вји.

Daina Ozola un Ilze.
Тās ир вјанас.

Ilze un Mārtiņš ир мāса un бrālis.

Jānis Ozols un Daina Ozola.
Вји ир вјис un sieva.

Daina ир	viņa
Ilze ир	viņa
Mārtiņš ир	viņa (ея)

Jānis ир	sieva,
Ilze ир	meita,
Mārtiņš ир	d.ēls.

viņas	viņас	viņс,
viņas	viņas	meita,
(ея)	viņas	d.ēls.

Jānis → viņš (он) → viņa (ея)

Daina → viņa (она) → viņas (ее)

Ilze ир	viņu	meita,
Mārtiņš ир	viņu	d.ēls.
	(их)	

Jānis un Mārtiņš → vјiņи (они) → vјиņu (их)

Daina un Ilze → vјанас (они) → vјиņu (их)

māsa сестра
brālis брат

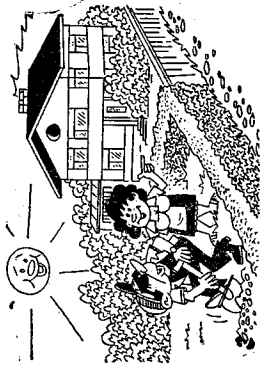
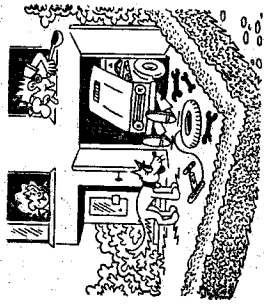
vјirs муж
sieva жена

otrā nodarbība второе занятие

Ilze un Mārtiņš ir viņu bērnī. Ilze un Mārtiņš ir māsa un brālī. Daina Ozola ir viņu māte (mamma), bet Jānis Ozols ir viņu tēvs (tētis).

Tā ir viņu māja, un tas ir viņu dārzs. Tur dzīvo Jānis un Daina, tur dzīvo viņu bērnī. Tur dzīvo viņu ģimene. Viņu ģimene dzīvo Rīgā.

Nominatīvs — kas? Rīga (Рига), darbs (работа)
Lokatīvs — kur? Rīgā (в Риге), darbā (на работе)

Vai tā ir jūsu māja?
Nē, tā nav mūsu māja,
tā ir cita māja.

mūsu dārzs — наш сад
mūsu skola — наша школа
mūsu koks — наше дерево
jūsu žurnāls — ваш журнал
jūsu grāmata — ваша книга
jūsu ciems — ваше село

viņa (ero)	d.ēls meita stieva	viņas (ee)	d.ēls meita vīrs	viņu (их)	d.ēls meita dārzs
---------------	--------------------------	---------------	------------------------	--------------	-------------------------

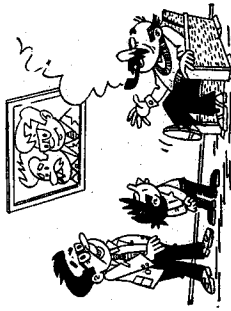
мама мама
tētis папа
dārzs сад

dzīvo живет, живут
cits, cita другой, другая

Несклоняемые притяжательные местоимения

mūsu	— наш, наша, наше, наши	viņa	— его
jūsu	— ваш, ваша, ваше, ваши	viņas	— ее
		viņu	— их

Kas tas ir?
'Tas ir mūsu tētis.
Un tas? Kas tas ir?
'Tas ir viņa brālī.
'Tas ir tēvocis Pēteris.
'Tas ir mūsu tēvocis.
Kas tā ir?
'Tā ir mūsu mamma.

Ko dara tēvs? Что делает отец?
Tēvs strādā.

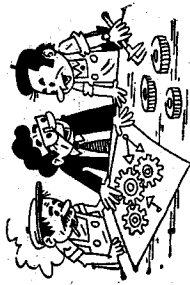
Ko dara jūsu tēvs?
Mūsu tētis strādā,
Viņš strādā.

Ko dara jūsu māte?

Mūsu māte arī strādā.
Viņa strādā.

Vai bērnī arī strādā?

Jā, bērnī arī dažreiz strādā. Viņi strādā dārzā.
Kur ir Mārtiņš? Mārtiņš ir skolā.

Kas strādā? Кто работает?

Jānis strādā. Daina strādā.

Viņš strādā. Viņa strādā.

Jānis un Daina strādā.

Viņi strādā.

Vai tu arī strādā?

Jā, es strādāju.

Kur jūs strādājat?

Mēs strādājam šeit.

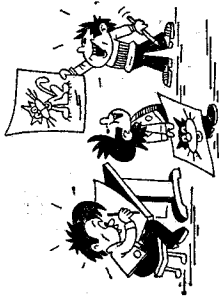
Viņas strādā dārzā.

tēvocis дядя	дара делает, делают	даžreiz иногда
дара делает, делают	strādā работает, работают	dārzā в саду
		skolā в школе

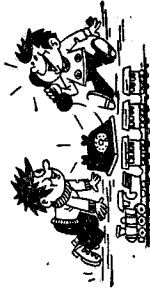
strādāt (работать) — šodien es strādāju (сегодня я работаю)
 vakar arī es strādāju (вчера я тоже работал, -а)

es (я)	tu (ты)	viņš (он)	viņa (она)	mēs (мы)	jūs (вы)	viņi (они)	viņas (они)
-----------	------------	--------------	---------------	-------------	-------------	---------------	----------------

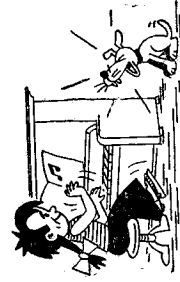
Ko dara bērni?

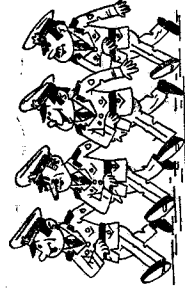
B.ērni zīmē.

B.ērni runā.

Ilze spēlē.

Karavīri soļo.

šodien
vakar
zīmē
runā

сегодня
вчера
рисует,
говорит,

играют
солдат
солдаты
шагают,

Kur strādā jūsu māte?
 Где работает ваша мама?
 Mūsu mamma strādā skolā.

Kas tā ir?
 Tā ir mūsu skola.
 Tā ir skola.

Vai te strādā jūsu māte?
 Не, те viņa nestrādā. Viņa strādā citā skolā.
 Mamma nestrādā mūsu skolā, viņa strādā citā skolā.

Kad jūs strādājat dārzā?
 Mēs strādājam dārzā pavasarī, vasarā un rudenī.

Kur jūs dzīvojat?
 Mēs dzīvojam Rīgā.

Kur strādā Jānis Ozols?
 Jānis Ozols strādā institūtā.

Kur strādā Pēteris Ozols?
 Pēteris Ozols strādā kolhozā «Nākotne».

Kur dzīvo viņa ģimene?
 Viņa ģimene dzīvo laukos.

Kur dzīvo jūsu ģimene?
 Mūsu ģimene dzīvo Pārdaugavā.
 Pārdaugava ir Rīgā.

Kur pašreiz ir Mārtiņš?
 Mārtiņš ir stadionā.

Kur pašreiz ir jūsu vecāki?
 Mūsu vecāki pašreiz ir dārzā.
 Viņi tur strādā.

Kur ir kuģis?
 Kuģis ir jūrā.

nestrādā	не работает,	не ра-	пākotne	будущее
ботаю	ботают	ботают	laukos	в деревне
vasarā	весна	васарā	pašreiz	сейчас,
lēgo	лето	сейчас,		в настоящее
osēnī	осень	время		
institūts	институт	в.есāki		родители
kolhozs	колхоз	jūra		море

Ilze jautā: — Kur ir mamma?

Mārtiņš: — Mamma ir darbā (на работе).

Ilze: — Un kur ir tētis?

Mārtiņš: — Tētis ir garāžā (в гараже).

Dienā v. e. cāki ir darbā.

Kad viņi strādā dārzā?

Viņi strādā dārzā vakaros, sestdienās un svētdienās.

Nominatīvs — kas?
(кто? что?)

Rīga
skola
Pārdaugava
jūra
institūts
dārzs
stadions
parks

-a	-ā
-s	

Lokatīvs — kur?
(где?)

Rīgā
skolā
Pārdaugavā
jūrā
institūtā
dārzā
stadionā
parkā

Nominatīvs — kas?
(кто? что?)

ziema
vasara
vakars
diena

Lokatīvs — kad?
(когда?)

ziemā (зимой)
vasarā (летом)
vakarā (вечером)
dienā (днем)

Vai jūsu v. e. cāki pašreiz ir mājās? Jā, viņi ir mājās.

Nominatīvs — kas?

parkos
ceļš
lauks
pavasaris
pils.ēta
upe
parki
ceļi
lauki
pavasari
pils.ētas
upes

-s	-ā
-š	

Lokatīvs — kur? kad?

parkā
ceļā
laukā
pavasari
pils.ētā
upē
parkos
ceļos
laukos
pavasaros
pils.ētās
upēs

Vasarā mēs visi strādājam dārzā. Ziemā mēs dārzā ne-strādājam. Ziemā dārzā ir sniegs.

Dienā visi ir darbā, bet vakarā — mājās.

darbs работа
garāža гараж
diena день
dienā днем
vakars вечер
vakaros по вечерам
sestiena суббота

sestdienās по субботам
svētdiena воскресенье
svētdienās по воскресеньям
ziema зима
sniegs снег
pils.ēta город

Mūsu parkā ir ozoli, liepas, bērzi un citi koki.

Parkos ir patīkama atpūta.

Pavasari dārzā zied tulpes un narcises.

Vāzē ir divas tulpes un divas narcises.

Istabā ir divi kr.ēši un divi galdi.

laukā в поле; во дворе; на
улице
patīkams приятный
patīkama приятная
atpūta отдых
zied цветет, цветут
tulpe тюльпан
narcise нарцисс
vāze ваза
divi два
divas две
kr.ēšis стул
galds стол
tagad теперь

Kur jūs strādājat?
 Es ...
 Mēs ... (rūpnīcā, kolhozā, institūtā, skolā, ...).

Ko tu dari?
 Es zīmēju, jautāju, soļoju.
 Ko tu vakar dariji? jautāju, soļoju.
 Ko es daru? Tu zīmē, soļo.
 Ko es vakar dariju? Tu zīmēji, soļoji.
 Ko Mārtiņš dara? Viņš zīmē, soļo.
 Ko viņš vakar darija? Viņš zīmēja, soļoja.
 Ko Ilze dara? Viņa zīmē, soļo.
 Ko viņa vakar darija? Viņa zīmēja, soļoja.
 Ko b.ērni dara? Viņi zīmē, soļo.
 Ko viņi vakar darija? Viņi zīmēja, soļoja.
 Ko jūs darāt? Mēs zīmējam, soļojam.
 Ko jūs vakar darijāt? Mēs zīmējām, soļojām.
 Ko mēs darām? Jūs zīmējat, soļojāt.
 Ko mēs vakar darijām? Jūs zīmējāt, soļojāt.

Vai jūsu kaimiņš arī strādā?
 Nē, viņš nestrādā. Viņš ir pensijā. Mūsu kaimiņš ir pensionārs.

Vai viņa sieva arī ir pensionāre?
 Nē, viņa nav pensionāre. Viņa vēl strādā. Viņa strādā bibliotēkā.

Vingrinājumi

Iepazīstieties! (Знакомьтесь.)

Tas ir Pēteris Ozols. Tā ir viņa sieva Laima.
 Tas ir Andris Kalniņš. Tā ir ...
 Tā ir Laima Ozola. Tas ir viņas vīrs Pēteris.
 Tā ir Sandra Kalniņa. Tas ir ...
 Tā ir Ilze. Tas ir ... brālis Mārtiņš.
 Tā ir Māra. Tas ir ... Klāvs.
 Tas ir Mārtiņš. Tā ir viņa māsa Ilze.
 Tas ir Klāvs. Tā ir ...

Jautāt (jautāju, jautāju) спра-
 сить, спрашивать
 pensija пенсия
 viņš ir pensija он на пенсии
 pensionārs пенсионер
 pensionāre пенсионерка, пенси-
 онер (о женщине)
 vēl еще

kur?
 Tukumā
 Liepājā
 Valmierā
 Ogrē
 Sabīlē
 Valkā
 Maskavā

pils.ētā

skolā
 rūpnīcā
 institūtā
 dārzā
 bibliotēkā

strādā

Kas ir ... ? (strādnieks, inženieris,
 ārsts, skolotājs, ...)

Vai Ivars arī dzīvo Valmierā?
 Nē, Ivars nedzīvo Valmierā, viņš tagad dzīvo Valkā.
 Vai jūs dzīvojat Liepājā?
 Nē, mēs nedzīvojam Liepājā, mēs dzīvojam Grobiņā.
 Un jūs? Vai jūs arī tagad dzīvojat ... ? ...
 Kur pašreiz dzīvo Anda un Baiba?
 Anda un Baiba pašreiz dzīvo Maskavā. Viņas tur studē.
 Vai Edgars arī studē Maskavā?
 Nē, Edgars nestudē Maskavā, viņš studē Rīgā.
 Kur ir Mārtiņš?
 Mārtiņš ir skolā.

Kur ir jūsu vecāki?
 Mūsu vecāki ir darbā.
 Vai māte mājā?
 Nē, māte nav mājā, viņa ir darbā.
 Kur ir ... ?

... (skolā, darbā, Rīgā, bibliotēkā, ...).
 Kur pašreiz ir jūsu b.ērni (d.ēls, meita)?
 Mūsu b.ērni ...
 Mūsu d.ēls ...
 ...

bibliotēka библиотека
 rūpnīca завод
 bibliotekāre, библиотечарь (о
 женщине)
 strādnieks рабочий
 inženieris инженер
 ārsts врач
 skolotājs учитель
 studēt (studēju, studēju) обу-
 чаться в вузе

Tā ir Daina, bet tas ir ... vīrs.
 Tas ir Mārtiņš, bet tā ir ... māsa Ilze.
 Tur ir Daina un Jānis, bet šeit ir ... bērni.
 Lūk, Ilze un Mārtiņš. Daina ir ... māte, bet Jānis ir ...
 tēvs.

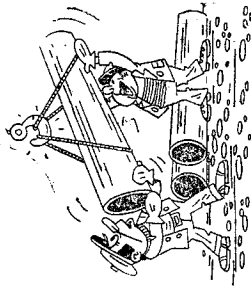
Ko tu dari? Es ... (strādāt, vingrot, zīmēt).
 Kur tu dzīvo? Es ... (Jelgava, Tukums, Rīga, Ogre).

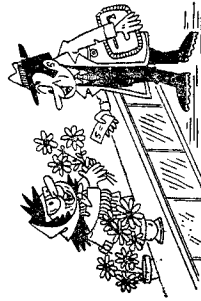
Kas tā ir? ...

Kas tas ir? ...

Kas tie ir? ...

Kas tās ir? ...

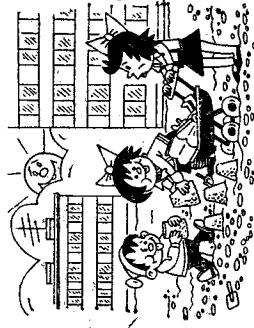
vingrot (vingroju, vingroju) заниматься гимнастикой

Tas ir lauks.
 Tas ir gudzu lauks.
 (Это ржаное поле.)
 Tā ir pilsēta.
 (... город.)

pilsēta ≠ lauki

Tie ir lauki.
 Tie ir gudzu lauki.
 (Это ржаные поля.)
 Tie ir lauki.
 (... деревня, село.)

Vērnī ir laukā.
 (Дети на улице, во дворе.)

N. kas?
 rīts — утро
 diena — день
 vakars — вечер

Kad? — Когда?
 rīt — завтра
 šodien — сегодня
 vakar — вчера

parīt — послезавтра
 aizparīt — через два дня
 aizvakar — позавчера

Lasiet un tulkojiet!

Pilna ar zirņiem
 brālīša bumba —
 çabīnās, grabīnās
 kā V.entas rumba,

pilns полный
 zirnis горошина
 pilna ar zirņiem полная гороха
 brālītis уменьш. форма от brā-
 līs
 bumba мяч

çabīnās, grabīnās шелестит,
 стучит
 kā как
 rumba водопад
 teic говорит

Kur ir tā Kuldīga?
Tētis teic: «Kurzemē.»
Kur ir tā Kurzeme?
Tētis teic: «Tur,

tur, kur stāv Kuldīga,
Liepāja, Dundaga,
Sabīle, Kabīle, Kandava,
Talsi.

Tur ir tā Kurzeme,
zila kā jūra,
zaļa kā meži,
saldo kā m.edus.»

Jānis Peters

Iegaumējiet!

Nē!
Nē, pal'dies!
Nav.
Nedrīkst!
Ne'kādā ziņā!
Nē, tā tas nav!
Paldies, pēgrībul!

Нет!
Нет, спасибо!
Нет.

Нельзя!
Ни в коем случае!
Нет, это не так!
Спасибо, не хочу!

Pilsoni!
Pilsonel
Pilsoni!
Pilsones!

Гражданин!
Гражданка!
Граждане!
Гражданки!

Biedri! (обращение к мужчине)

Товарищ! Товарищи!

Biedrel Biedrene! (обращение к женщине)

Товарищ!

Biedres! Biedrenes! (обращение к женщинам)

Товарищи!

Draugs!
Draugi!

Друг!
Друзья!

stāv stويت
zils синий; голубой
zaļš зеленый
saldo сладкий

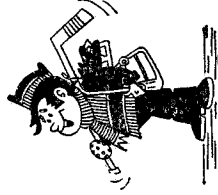
m.edus мед
saldo kā m.edus сладкий как мед

Kas tu esi? Кто ты?
Es esmu students. Я студент.
Kas tu biji? Кем ты был?
Es biju strādnieks. Я был рабочим.
Kas tu būsi? Кем ты будешь?
Es būšu skolotājs. Я буду учителем.

3. podarbība

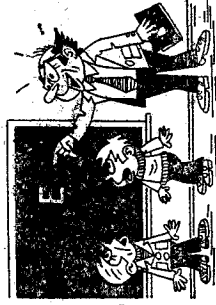
(trešā podarbība)

Kas tu esi? Кто ты?

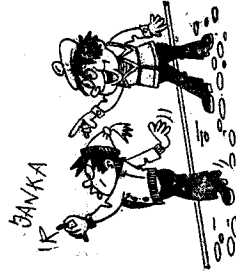
Es esmu zēns. Я мальчик.

Kas jūs esat? Кто вы?

Es esmu skolotājs. Я учитель.

Mēs esam zēni. Мы мальчики.

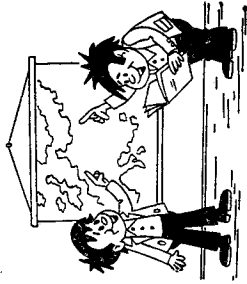

trešā podarbība третье занятие

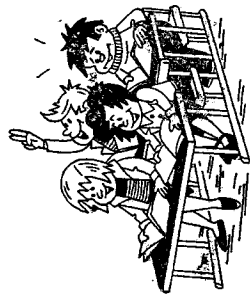
Kas tu esi?

Es .esmu skolnieks.
Я ученик.

Mēs .esam skolnieki.
Мы ученики.

Klasē ir skolotājs un skolēni.

Kas jūs .esat?

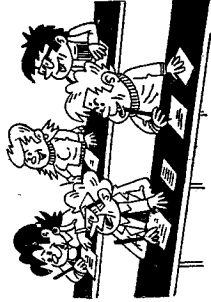

Es .esmu skolotāja.

Klasē ir skolotāja un skolnieces.

skolnieks ученик, школьник
klase класс

skolēns ученик, учащийся
skolniece ученица, школьница

Vai jūs arī .esat skolēni?
Nē, mēs ne.esam skolēni, mēs .esam studenti.
Vai tu esi students?
Nē, es ne.esmu students, es pašreiz vēl .esmu skolnieks.

Es .esmu cilvēks.
Es .esmu vīrietis.
Es .esmu tēvs.
Es .esmu inženieris,

Es ne.esmu skolotājs.
(Я не учитель.)
Es .esmu darbā.
(Я на работе.)

Ziemā es .esmu pilsētā, bet vasarā es .esmu laukos.

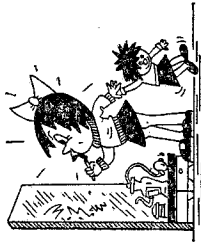

Es .esmu zēns.
Es .esmu skolnieks.
Es .esmu pionieris.
Es vēl ne.esmu
komjauniešis.
Es ne.esmu skolotāja.

Es .esmu pagalmā.
(Я во дворе.)
Es ne.esmu istabā,
es .esmu laukā.

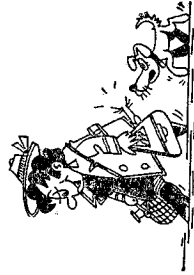
students студент
universitāte университет
cilvēks человек
vīrietis мужчина

pionieris пионер
komjauniešis комсомолец
pagalms двор
pagalmā во дворе

Es .esmu meitene.
 Es .esmu skolniece.
 Es .esmu pioniere.
 Es pašreiz .esmu skolā.
 (Я сейчас в школе.)

Kas tu biji agrāk, Daina?
 Agrāk es biju skolniece,
 es biju studente.
 Kas tu būsi, Ilze?
 Es būšu studente,
 es būšu ārste.

Es .esmu sievietē.
 Es .esmu māte.
 Es .esmu skolotāja.
 Es ne .esmu inženiere,
 Es pašreiz .esmu klasē.
 (Я сейчас в классе.)

Kas jūs būsiet, b.ērnip?
 Mēs būsim studenti,
 inženieri, ārsti.
 Vai jūs vakar bijāt darbā?
 Jā, mēs vakar bijām
 darbā.

Jautājums
 Вопрос

Vai es .esmu ārsts?
 Врач ли я?
 Vai tu esi ārsts?
 Врач ли ты?
 Vai viņš ir ārsts?
 Врач ли он?
 Vai viņa ir ārste?
 Врач ли она?

Apgalvojums
 Утверждение

Es .esmu ārsts.
 Я врач.
 Tu esi ārsts.
 Ты врач.
 Viņš ir ārsts.
 Он врач.
 Viņa ir ārste.
 Она врач.

Mēs .esam ārsti.
 Мы врачи.

sieviete
 женщина

agrkā
 раньше

studente
 студентка

Vai jūs .esat ārsti?
 Вы врачи?
 Vai viņi ir ārsti?
 Они врачи?
 Vai viņas ir
 ārstes?
 Они врачи?

Jūs .esat ārsti.
 Вы врачи.
 Viņi ir ārsti.
 Они врачи.
 Viņas ir ārstes.
 Они врачи.

Jūs ne .esat ārsti.
 Вы не врачи.
 Viņi nav ārsti.
 Они не врачи.
 Viņas nav ārstes.
 Они не врачи.

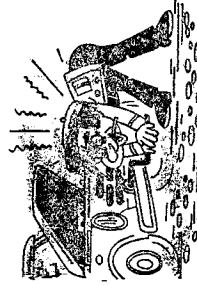
skolotājs — skolotāja
 inženieris — inženiere
 ārsts — ārste
 students — studente
 pionieris — pioniere
 komjaunietis — komjauniete
 skolnieks — skolniece
 strādnieks — strādniece

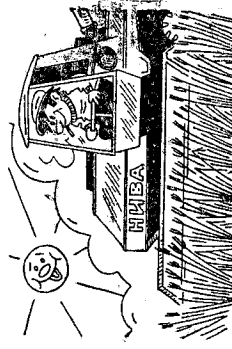
mākslinieks — māksliniece
 kombainieris — kombainiere
 šoferis — šofere
 kosmonauts — kosmonaute
 kolhoznieks — kolhozniece
 agronomis — agronome
 direktors — direktore
 brigadieris — brigadiere

agrņnoms
 агроном
 direktors
 директор
 brigadiers
 бригадир

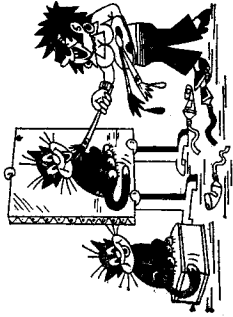
Viktors ir šoferis.
 Viņš strādā rūpnīcā.

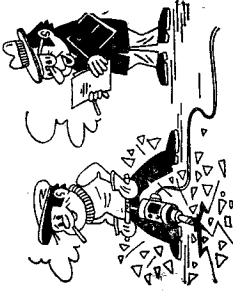
Pēteris ir kombainieris.
 Viņš strādā kolhozā.

mākslinieks
 художник
 māsksliniece
 художница
 kombainieris
 комбайнер
 ārste
 врач
 šoferis
 шофер
 kosmonaute
 космонавт
 kolhoznieks
 колхозник
 kolhozniece
 колхозница

agrņnoms
 агроном
 direktors
 директор
 brigadiers
 бригадир

Antra ir māksliniece.
Viņa zīmē un glezno.

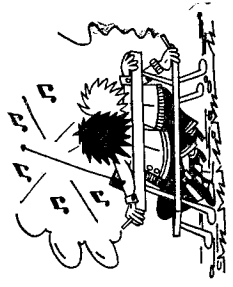
Roberts ir strādnieks.
Viņš nestrādā fabrikā,

Brālis ir jūrnieks.
Viņš ir stūrmanis.

Igors ir virsnieks.
Viņš ir majors.

Saki, kas tu esi — zēns vai meitene?
Es .esmu zēns.
Un kas tas ir — vai arī zēns?
Tas gan nav zēns, tā ir meitene.

Vai jūs vakar bijāt jūrmalā?
Nē, vakar mēs nebijām jūrmalā,
mēs aizvakar bijām jūrmalā.
Kas ir istabā?
Istabā ir tēvs, māte, Ilze un Mārtiņš.

Jānis Ozols ir inženieris. Viņš ir fizikis. Jānis Ozols strādā institūtā.
Viņa sieva Daina Ozola ir skolotāja. Viņa strādā skolā.
Viņas dēls Mārtiņš ir skolnieks, un viņas meita Ilze ir skolniece.

Tēvocis Pēteris ir traktorists, bet krustmāte Laima ir slaucēja. Viņa strādā kolhozā. Pēteris Ozols ir kolhoznieks, Laima Ozola ir kolhozniece. Viņi ir kolhoznieki, bet Jānis Ozols un Daina Ozola ir kalpotāji.

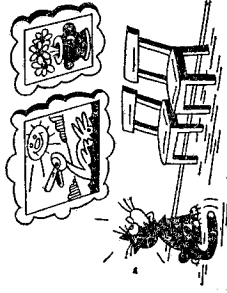
Kas jūs .esat?
Mēs .esam kolhoznieki (strādnieki, kalpotāji, studenti, ...).
Mēs ... kolhoznieces (strādnieces, kalpotājas, studentes, ...).
Kas jūs .esat?
Es ... (strādnieks, skolotājs, inženieris, ārsts, ...).
Es ... (strādniece, ...).

gleznot (gleznoju, gleznoju)
писать (картину)
fabrika (fabrika)
jūrnīeks (морьяк)
virsnīeks (офицер)

stūrmanis (штурман)
majors (майор)
ravēt (равēju, ravēju) (полоть)
virtuve (кухня)
virtuvs (виртув)

jūrnāla (взморье)
aizvakar (позавчера)
fizikis (физик)
traktorists (тракторист)
krustmāte (тетя)
slaucēja (доярка)
kalpotājs (служаший)
kalpotāja (служашая)
strādnieks (рабочий)
strādniece (работница)

Kas tur ir?

Tur ir divas gleznas un divi kr.ēšli.
(... две картины и два стула.)

Te ir viena glezna un trīs kr.ēšli.
Istabā ir viens galds.
Cehā ir trīs virpas un trīs darbgaldi.

Vingrinājumi

Es ... inženieris, bet tu ... skolotājs.
Mēs ... kalpotāji.
Jūs ... studenti. Vai viņi arī ... studenti? ...
Vai viņi ... strādnieki? ...
Vai jūs visi ... zēni? ...
Varbūt jūs esat meitenes? Nē, ...

Tulkotiet!

Я работаю на заводе. Я работница. Наш друг не работает на заводе, он работает в колхозе. Он тракторист и комбайнер. Мой сын был учеником, а теперь он студент. Мой дядя живет в колхозе.

Kas tu biji agrāk?

Agrāk es ...

Kas tu esi tagad?

Tagad ...

Kur tu pašreiz esi?

Es pašreiz ... darbā.

Kur tu biji?

Es ... darbā.

glezna картина
trīs три
cets цех

virpa токарный станок
darbgalds станок

Lasiet un tulkojiet!

Kļau, v.ectmānīp, kā tur ir?
Tu māmīņai māmīņa esi, bet man esi v.ectmānīņa.
Tās māmīņai meitiņa .esmu, bet tev .esmu mazmeitiņa.
Tās taču bagāta .esmu — man divas māmīņas ir.
Un abas es ļoti milu.
Tās taču bagāta .esmu — mani divas māmīņas mīl.

Ziedonis Purovs

Iegauņējiet!

Paldies! Спасибо!

Pateicos! Благодарю!

Liels paldies! Большое спасибо!

Miļš (sirsniņgs) paldies! Сердечное спасибо!

Lūdzu! Пожалуйста! Прошу!

Atļaujiet! Разрешите!

Vai drikst? Можно ли?

Paldies par uzmanību! Спасибо за внимание!

Jā. Да.

Labprāt! С удовольствием! Охотно!

Protams! Конечно!

Noteikti! Конечно! Обязательно!

Bez šaubām! Без сомнения!

Ar lielāko prieku! С большим удовольствием!

Priecājos! Я очень рад! Я очень рада!

Ļoti patīkami! Очень приятно!

Ļoti labi! Очень хорошо!

Ļoti jauki! Очень приятно!

Brīnišķīgi! Чудесно!

Lieliski! Прекрасно! Великолпно!

kļau! послушай
v.ectmānīņa умный. форма от
vesāmāte бабушка
mazmeitiņa умный. форма от
mazmeita внучка
bagāts богатый
bagāta богатая

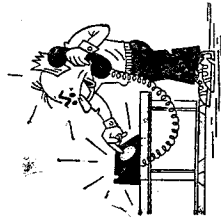
abi оба
abas обе
tači ведь, же, однако же
māmīņa умный. форма от
māte мамочка
mī любит, любят

Sodien es	strādāju. dejoju. zīmēju.	Сегодня я	работаю. танцую. рисую.
Vakar es	strādāju. dejoju. zīmēju.	Вчера я	работал (-а). танцевал (-а). рисовал (-а).
Akuzatīvs — ko?		Винительный — кого? что?	
Es dejoju valsī.		Я танцую вальс.	
Es redzu tēvu, māti, ...		Я вижу отца, мать, ...	

4. nodarbība

(ceturtnā nodarbība)

Ko viņš dara? Что он делает?

Tēvs runā.

Ilze spēlē.

Māte domā.

Mārtiņš vingro.

ceturtnā nodarbība	четвертое	domāt	(domāju, domāju) ду-
занятие		мать	спешет (спешēju, спешēju) играть

B.ērni slēpo un slido.
Ziemā b.ērni slēpo un slido.
Ko tu pašreiz dari? Что ты сейчас делаешь?
Ko jūs darāt pašreiz?

Pašreiz	domāju	spēļu	slidoju
es	domā	spēlē	slido
tu	> domā	spēlē	slido
viņš	> domā	spēlējam	slidojam
viņa	> domājam	spēļējam	slidojam
mēs	> domājam	spēļējam	slidojam
jūs	> domājam	spēļējam	slidojam
viņi	> domā	spēlē	slido
viņas	> domā		

Ilze un Mārtiņš ... Skolēni ...

Vakar Ilze un Mārtiņš slēpoja mežā. Vakar skolēni vingroja stadionā.

Sodien tēvs un dēls spēlē šahu.
Viņi spēlē šahu.

Tēvs un māte strādā rūpnīcā.
Kur viņi strādāja agrāk?
Agrāk viņi strādāja kolhozā.

slēpot (slēpoju, slēpoju)	ка-	mežs	лес
танцовать на лыжах	таться	šahs	шахматы
slidot (slidoju, slidoju)	катать-		
ся на коньках			

Kas tur ir?
Tur ir stadions.

Vai tur vingro?
Jā, . . .

Kas tur vingro?
Tur . . . sportisti.

Vai tu arī vingro?
Jā, . . .

Vai jūsu ģimenē visi vingro?
Nē, visi mūsu ģimenē nevingro.

Kas jūsu ģimenē nevingro?
Mūsu ģimenē nevingro vectētiņš.

Kas jūsu ģimenē vingro?
Mūsu ģimenē vingro . . .

Kur jūs vingrojat?
Parasti mēs vingrojam dārzā vai stadionā.
Iize un Mārtiņš vingro skolā.

Kad jūs vingrojat?
Mēs vingrojam rītos.

Vai jūs vingrojat arī vakaros?
Nē, vakaros mēs nevingrojam.

Un pēcpusdienā?
Pēcpusdienā mēs arī nevingrojam.

Vai jūs kādreiz vingrojat visi kopā?
Jā, svētdienās mēs . . .

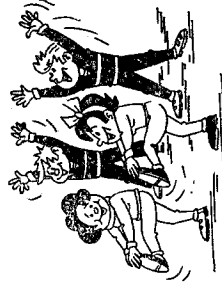
V.ecāki un b.ērni vingro.
Vasarā viņi vingro ārā, ziemā viņi vingro sporta zālē.

Māte un meita gatavo ģimenei aizaidu.
Viņas gatavo ģimenei aizaidu.

sportists sportmens
vectētiņš дедушка
rīts утро
rītos по утрам
pēcpusdiena послеобеденное
время
kādreiz когда-нибудь; когда-то

visi все
kopā вместе
darbabiēdrs товарищ по работе
ārā=laukā на улице, на дворе
gatavot (gatavoju, gatavoju)
готовить
aizaidс еда, кушанье

Vai jūs runājat latviski?
Jā, es . . .
Nē, es vēl nerunāju latviski.
Vai jūsu darbabiēdrs dzīvo Rīgā?
Nē, viņš nedzīvo Rīgā, viņš dzīvo . . .
B.ērni, vai jūs pašreiz zīmējat?
Nē, . . . Mēs pašreiz domājam.
Vai skolēni pašreiz zīmē? . . .

Kas tur vingro? . . .
Kur jūs slēpojat?
. . . mežā.

Vai tu slido parkā?
Nē, parkā es neslidoju, es slidoju slidotavā. Slidotava ir stadionā.

Sodien es vingroju, vīrs vingro, b.ērni vingro. Mēs visi vingrojam. Bet vakar?

Vai vakar jūs arī vingrojat?

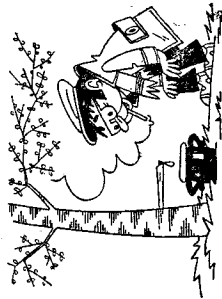
Vakar	es	runāju	domāju	spēleju	vingroju
	tu	runāji	domāji	spēleji	vingroji
	viņš	> runāja	domāja	spēleja	vingroja
	viņa				
	mēs	runājām	domājām	spēlējām	vingrojām
	jūs	runājāt	domājāt	spēlējāt	vingrojāt
	viņi	> runāja	domāja	spēleja	vingroja
	viņas				

latviski по-латышски

slidotava каток

Vai jūs vakar runājāt sapulcē?
 Jā, es runāju.
 Kur agrāk dzīvoja jūsu darbabiedrs?
 Mūsu darbabiedrs agrāk dzīvoja Siguldā.
 Vai vakar bērni zīmēja?
 Nē, vakar bērni nezinēja. Viņi zīmē šodien.
 Vai vakar visi zēni vingroja?
 Nē, visi zēni vakar nevingroja.
 Kur jūs vakar slēpojāt?
 Vakars mēs ... mežā.
 Kur tu vakar slidojāt? ... es ... slidotavā.
 Kur tu vakar biji? Vakars es biju teātri. Un tu?
 Es biju diskotēkā. Es tur dejojū.

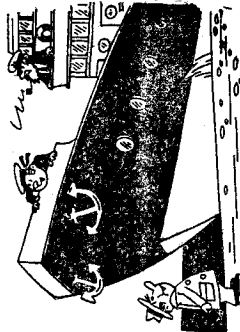
К о е с г е д з у? Что я вижу? Кого я вижу?
 Е s г . e d z u

t.ēvu
b.ērzu

māti
egli

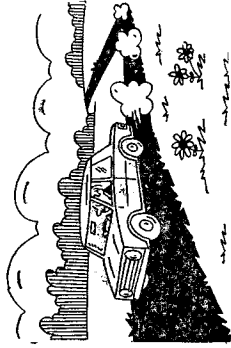
brāli
kuģi

māsu
līepu

sapulce собрание
 teātris театр
 diskotēka дискотека

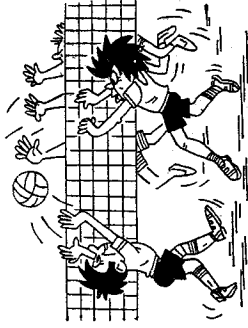
dejoj (dejojū, dejojū) танце-
 вать
 г. e d z u вижу

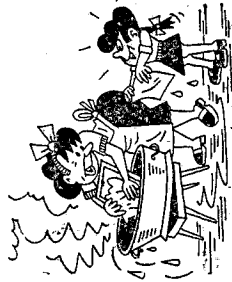
kaimiņū
ceļu

Anna spēlē vijoli.
 Ко viņa atskaņo?
 Viņa atskaņo sonāti.

Zēni spēlē volejbolu.

Ко māte mazgā?
 Māte mazgā veļu.

labot (laboju, laboju) чинить,
 исправлять
 televizors телевизор
 mazgāt (mazgāju, mazgāju)
 стирать; мыть
 veļa белье

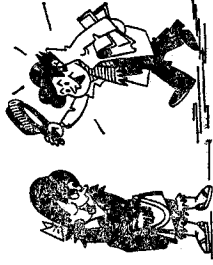
vijole скрипка
 volejbols волейбол
 atskaņot (atskaņoju, atskaņoju)
 исполнять, исполнять
 sonāte соната

Ко t.ēvs labo?
 T.ēvs labo televizoru.

Ko tulko d.ēls? D.ēls tulko tekstus.
Ko dara meita? Meita atkārtro gramatiku.

Māte mazgā veļu,
grīdu,
logu.

Jānis mazgā seju,
rokas,
kājas.

Z.ēns un meitene dejo valsī,

Z.ēns sveicina meiteni.

Kas sveicina?

Кто приветствует?

z.ēns sveicina
meitene sveicina
Pēteris sveicina
Anna sveicina
t.ēvs sveicina
kaimiņš sveicina

Ko sveicina?

Кого приветствует?

meiteni
z.ēnu
Annu
Pēteri
kaimiņu
t.ēvu

Kas sveicina? (N.)

Кто приветствует? (A.)

z.ēns
z.ēnu

inženieris

inženieri

māsa
māsu

Pēteris sveicina

draugu
skolotāju
meiteni
inženieri

tulkot (tulkoju, tulkoju) pere-

водить текст
atkārtot (atkārtoju, atkārtāju)
повторять
gramatika граматика

grīda пол
logs окно
vaisis вальс
seja лицо
roka рука
kāja нога

Kas?

brālis
t.ēvs
kaimiņš
draugi
meitene
draugs
meita

spēle

Ko?

akordeonu
ģitāru
vijoli
kokli
klavieres
šahu
futbolu

Vaj jums ir labi kaimiņi? Jā, mums ir labi kaimiņi.
Mūsu kaimiņš Vilis Vītols tagad ir pensijā. Agrāk viņš strādāja filharmonijā. Viņš ir pianists, viņš spēlē klavieres.

Tagad kaimiņš dārzā audzē gurķus, tomātus un kāpostus. Viņa dārzā ir arī ābeles, bumbieres un ķirši. Mēs labprāt palīdzam kaimiņam dārzā strādāt. Viņš mūs pacienā ar āboliem, bumbieriem un ķiršiem.

Mūsu kaimiņene Ieva Vītola ir bibliotekāre un strādā bibliotēkā. Brīvdienās arī viņa strādā dārzā.

Pavasari viņu dārzā zied tulpes un narcises, vasarā — rozes, nelķes un lilijas, bet rudenī — dālijas un gladiolas.

Mūsu t.ēvs bieži spēlē šahu ar kaimiņu. Kaimiņš ir labs šahists.

akordeons аккордеон

ģitāra гитара

kokle кокле (латышский народный музыкальный инструмент)

klavieres только во мн. ч. рояль

futbols футбол

pianists пианист

filharmonija филармония

audzēt (audzēju, audzēju) выращивать

gurķis огурец

tomāts томат, помидор

kāposti только во мн. ч. капуста

ābele яблоня

bumbiere груша, грушевое дерево

bumbieris груша (плод)

ķirsis вишня (дерево и ягода)

mēs мы

labprāt охотно, с удовольствием

palīdzam помогаем

mūs нас

pacienāt (pacienāju, pacienāju) угощать

ābols яблоко

kaimiņene соседка

brīvdiena свободный (выходной) день

goze роза

nelķe гвоздика

lilija лилия

dālija дalia

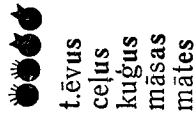
gladiola гладиолус

bieži часто

šahists шахматист

Dažreiz mūsu ģimenes kopā apmeklē teātrus un koncertus. Vakar mēs bijām filharmonijā. Tur atskaņoja labu mūziku.

N. kas?	Tagadne Ko dara pašreiz?	Pagātne Ko darīja vakar? A. ko?
T.ēvs Z.ēns	remontē zīmē	remontēja zīmēja
B.ērni	spēlē	spēlēja
Draugi	apmeklē	apmeklēja
Ārsts	ārstē	ārstēja
Gl.eznotājs	gl.ezno	gl.eznoja
Tulkotājs	tulko	tulkoja
Māte	mazgā	mazgāja
Skol.ēni	atkārto	atkārtoja
Skolotājs	labo	laboja
T.ēvs	labo	laboja
Meitenes	dejo	dejoja
N. kas?	A. ko?	A. ko?

t.ēvus
ceļus
kugus
māsas
mātes

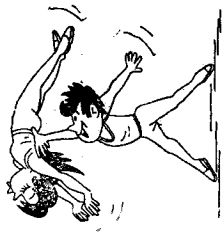
apmeklēt (apmeklēja, apmeklēju) посетить, посещать
koncerts концерт
labs хороший
labā хорошая
mūzika музыка
remontēt (remontēja, remontēju) ремонтировать
automašīna автомашина

muzejs музей
izstāde выставка
ārstēt (ārstēja, ārstēju) лечить
slimnieks больной
gl.eznotājs художник
tulkotājs переводчик
matemātika математика
sacelgums сочинение

Godu, sirdsapziņu un mīlestību nevar nopirkt par naudu. Nevajag atmaksāt ļaunu ar ļaunu.

Vingrinājumi

Ko pašreiz dara tēvs? T.ēvs runā.

... Viktors?

... skol.ēni?

... Marta?

... Jānis un Pēteris?

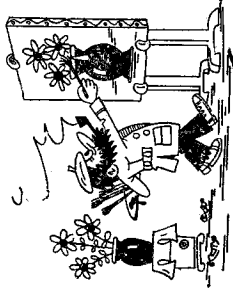

... meitenes?

gods честь
sirdsapziņa совесть
mīlestība любовь
nevar neltzja невар нелтъзя
par naudu за деньги

nevajag не следует
atmaksāt (atmaksāju, atmaksāšu) оплатить, оплачивать
ļauns злой

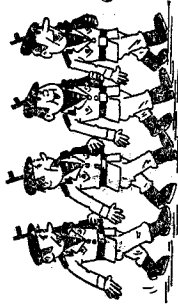
Ko vakar darīja tēvs?
 meitene? ...
 zēns? ...
 skolēns? ...

Ko glezno gl.eznotājs?
 Gl.eznotājs gl.ezno gl.eznu.
 Ko mazgā māte? ...
 Ko spēlē b.ērni? ...
 Ko zīmē z.ēni? ...
 Ko dejo meitenes un z.ēni? ...

Ko sveicina Pēteris?
 Ko ... Anna?
 Ko sveicina skol.ēns?
 Ko ... skolotājs?
 Ko dara šoferis? ...

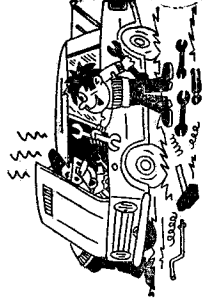

Ko tu redzi? ko?
 Es r.edzu (v.ecmāmiņa).
 ... (kaimiņš).
 ... (draugs).

Vakars t.ēvs laboja televizoru.
 ... zīmēja ...
 ... atkārtoja ...
 ... tulkoja ...

Z.ēns sveicina
 l.īs zīmēju
 Mēs sveicinām
 Mārtiņš atkārtō
 Jūs zīmējat
 B.ērns zīmē

ko?
 (skolotāja).
 (saule).
 (draugi).
 (ģeogrāfija).
 (kugis).
 (sēnes).

ko?
 (kokle).
 (automāšina).
 ...
 ...
 ...

Meitene spēlē
 ... remontē
 ... mazgā
 ... meklē

Tulkojiet!

Это комната. Это наша комната. Мать и отец в комнате. Здесь и дети. Они играют в шахматы.

Это наш сад. В саду одна девочка и один мальчик. Мальчик играет на гитаре.

Мать работает в школе. Друзья танцуют. Сестра переводит текст. Отец читит машину. Дочка повторяет математику. Солдаты шагают.

Lasiet un tulkojiet!

Starptautiskais folkloras festivāls «Baltica'88» pulcināja dziedātājus, dejotājus, muzikantus un tautas dainamata meistarus no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Baltkrievijas, Krievijas, Bulgārijas, Polijas, Itālijas, Norvēģijas, Spānijas un citām zemēm.

ģeogrāfija география
 meklēt (meklēju, meklēju) искать
 starptautisks международный
 folkloras фольклор
 festivāls фестиваль
 pulcināt (pulcina, pulcināja) собирать
 dziedātājs певец
 dejotājs танцор
 muzikants музыкант
 tauta народ
 dainamats художественное ремесло

meistars мастер
 tautas dainamata тautas dainamata
 творчества
 Латвия Латвия
 Lietuva Латвия
 Igaunija Эстония
 Baltkrievija Белоруссия
 Krievija Россия
 Bulgārija Болгария
 Polija Польша
 Itālija Италия
 Norvēģija Норвегия
 Spānija Испания

Ar atvērtu sirdi mēs klausījāmies visus mūsu vīesus un mēģinājām saprasties ar viņiem dziesmās, dejās un rotaļās.

Balti — tās ir tautas, kam radniecīga izcelsme un valoda, ieražas, tikumi. Balti ir latvieši un lietuvieši, bet kādreiz bija arī prūši, jāvingi, galindi un citas ciltsi,

legaimējiet!

Kā klājas?
Kā jums klājas?
Paldies, labil
Un kā klājas jums?
Paldies, labil
Paldies, tā nekas!
Kā klājas jūsu ģimenei?
Māte slimo.
Cik žēl!
Man ļoti žēl!
Pasveiciniet viņu, lūdzu!

Paldies! Pasveicināšu.

Visu labul
Lūdzu, ejiet jūs pa priekšu!
Atļaujiet, es iešu pa priekšu!
Seit, lūdzu!
Ienāciet!
Lūdzu, ienāciet!
Vai drīkst ienākt?
Atļausiet ienākt?
Lūdzu, ienāciet!

Как дела?
Как поживаете?
Спасибо, хорошо!
А вы?
Спасибо, хорошо!
Спасибо, ничего!
Как поживает ваша семья?
Мать болеет. Мать больна.
Как жаль!
Мне очень жаль!
Передайте ей, пожалуйста, привет!
Спасибо! Передам.
Всего хорошего!
Пройдите, пожалуйста!
Разрешите, я пойду первым (вперед)!
Сюда, пожалуйста!
Войдите!
Войдите, пожалуйста!
Можно войти?
Разрешите войти?
Пройдите, пожалуйста!

atvērti открывать, открывать
sirds, sirdis ж. р. сердце
ar atvērtu sirdi с открытым сердцем
viesis гость
mēģinājam мы пробовали
saprasties ar viņiem понять (по-нимать) друг друга
dziesma песня
deja танец
rotaļa игра
balti балты
radniecīgs родственный

izcelsme, izcelsnās происхождения
денге
valoda язык
ieražas обычаи
tikumi нравы
latvietis, latvieši латыш, латвийцы
lietuvietis, lietuvieši литовец, литовцы
prūši пруссаки
jāvingi ятвинги
galindi галинды
cilts, ciltis ж. р. племя, племена

Datīvs — kam? Дательный — кому? чему?

D.ēls jautā t.ēvam.
Сын спрашивает у отца.

D. + ir + N.

Cilv.ēkam ir dzimtene.
У человека есть родина.

5. nodarbība

(piektā nodarbība)

Kas cilvēkam ir? Что есть у человека?
Что человек имеет?

Cilv.ēkam ir galva, rokas, kājas.
Каждому человеку есть голова, руки, ноги.

Kas tev ir? Что у тебя есть?

Kas Mārtiņam ir? Man ir draugs. Man ir darbs. Man ir ģimene.

Kas Mārtiņam ir? Mārtiņam ir tēvs, māte un māsa.

Mārtiņ, kas tev ir?
Man ir v.ēcāki, v.ēcāmāte un māsa.

Kas vēl tev ir?
Man ir velosipēds. Man ir magnetofons.

Puze, kas tev ir?

Man ir kaķis.

piektā nodarbība пятое занятие
galva голова
katrs каждый
katram каждому, у каждого
v.ēc.ēvs дед
velosipēds велосипед
magnetofons магнитофон
kaķis кошка

N. kas?	es	tu	viņš	viņa
D. kam?	man (мне, у меня)	tev (тебе, у тебя)	viņam (ему, у него)	viņai (ей, у нее)
N. kas?	mēs	jūs	viņi	viņas
D. kam?	mums (нам, у нас)	jums (вам, у вас)	viņiem (им, у них)	viņām

Ilzei un Mārtiņam ir v.e.cāki.
Viņiem ir v.e.cāki. Cik labi, ka bērniem ir v.e.cāki!

Kas jums ir?
Mums ir dzimtene. Mums ir grāmatas.
Mums ir draugi.

Kas ir jūsu v.e.cākiem?
Mūsu v.e.cākiem ir interesants darbs.

Kam ir d.ēls? У кого есть сын?
Tēvam ir d.ēls. Viņam ir d.ēls.
Mātei ir d.ēls. Viņai ir d.ēls.
Tēvam un mātei ir d.ēls.
Viņiem ir d.ēls.

[D. (kam?) + ir + N. (kas?)]

Zēnam ir magnetofons. Viņam ir magnetofons.
Meitenei ir grāmatas. Viņai ir grāmatas.
Vai jums ir bērni? Jā, mums ir bērni.
Vai kaimiņiem ir vasarnīca? Jā, kaimiņiem ir vasarnīca.
Kur kaimiņiem ir vasarnīca? Kaimiņiem vasarnīca ir Jūrmaļā.
Meitenēm ir c.ēpures un puķes. Viņām ir c.ēpures un puķes.

vasarnīca дача

c.ēpуре шапка; шляпа

Mājam ir jumts. Putniem ir spārni. Bērnam un ozolam ir lapas. Egļei un priedei ir skuļas.
Mūsu parkā ir pieci ozoli un piecas liepas.

es	→	man	→	nauda
tu	→	tev	→	māja
viņš	→	viņam	→	žurnāls
viņa	→	viņai	→	grāmata
mēs	→	mums	→	automāšīna
jūs	→	jums	→	vasarnīca
viņi	→	viņiem	→	darbs
viņas	→	viņām	→	c.ēpures

N. kas? D. kam?
koks kokam ir
lapas
zari
saknes
stumbri

koki kokiem ir
lapas
zari
saknes
stumbri

istaba istabai ir
logs
grīda
durvis
griesti
sienas

istabas istabām ir
logi
grīdas
durvis
griesti
sienas

jumts	крыша	nauda	деньги
putns	птица	zars	ветка
spārns	крыло	sakne	корень
lapa	лист	stumbri	ствол
priede	сосна	durvis	двери
skuļas	хвоя	griesti	потолок
pieci	пять	siena	стена

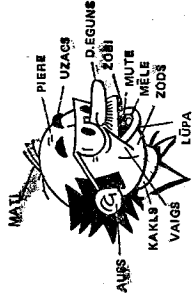
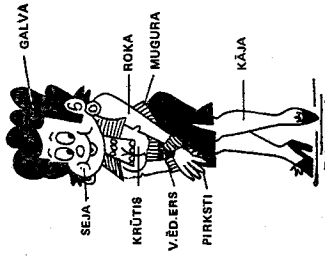
Mūsu istabai ir divi logi, bet jūsu istabai ir tikai viens logs.

Līepai ir lapas, zari, saknes un stumbrs.

Katrai dienai ir rīts un vakars.

Mums ir māja un dārzs, Dārzam ir žogs.

Kas cilvēkam ir?

Cilvēkam ir galva, kakls, kājas, rokas, acis, ausis, vēders, mugura, seja, deguns, piere, zods, mute, vaigi, lūpas, uzacis, zobi, mēle,

Kam šodien ir dzimšanas diena?

Man šodien ir dzimšanas diena.

Tev ...
Viņam ...
Viņai ...
Viņiem ...
Viņām ...

žogs забор
kakls шея
mats, mati мат, волосы
acs, acis *ж. р.* глаз, глаза
ausis, ausis *ж. р.* ухо, уши
vēders живот
mugura спина
d.eguns нос
piere лоб
zods подбородок

Kam vakar bija dzimšanas diena?

Mums bija dzimšanas diena.

Vai jums arī bija dzimšanas diena vakar?

Nē, mums — nē, bet varbūt viņiem,
viņām vakar bija dzimšanas diena?

N. kas? D. kam? (кому? чему?)

cilvēkam ir galva, rokas un kājas.

Tēvam ir dēls.

Mātiņš

meita

Daina

māte

Ilze

Kas mums ir?

Mūsu ģimene dzīvo Rīgā. Mums ir māja un automašīna.

Mums ir arī garāža, Tētis bieži remontē mūsu automašīnu.

Mūsu dārzā ir koki, krūmi un puķes. Dārzā ir arī putni. Mūsu tēvam ir brālis. Viņš dzīvo laukos.

Draugs jautā: — Kur ir Jānis? Vai viņš ir mājās?

Bērni atbild: — Tētis ir garāžā,

— Ko viņš tur dara?

— Viņš remontē automašīnu.

— Vai tad viņš ir šoferis?

— Nē, tētis nav šoferis. Bet viņš bieži strādā garāžā.

Kam dēls jautā? У кого сын спрашивает?

Dēls jautā tēvam, mātei, māsai, brālim.

Kam spēlē pianists? Для кого играет пианист?

Pianists spēlē publikai.

Viņš spēlē klausītājiem.

Es jautāju (kam?)

Mēs jautājam

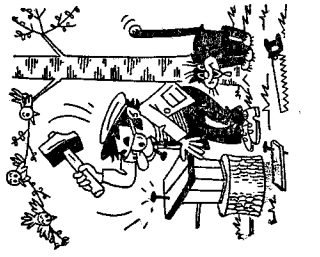
tēvam	tēviem
mātei	mātēm
māsai	māsām
kaimiņam	kaimiņiem
brālim	brāļiem
draugam	draugiem
biedram	biedriem

krūms куст

atbild отгадает, отвечают

publika публика

klausītājs слушатель

Pavasari tēvs izgatavoja putnliem būrti. Pašreiz māte gatavo bērniem vakariņas.

N. kas?	Ko dara?	D. kam?	A. ko?
Tēvs	labo	dēlam	velosipēdu
Māte	mazgā	ģimenei	veļu
Bērni	gatavo	tēvam un mātei	dāvanu

N. kas?	D. kam?
zēns	Zēnam ir motocikls.
kaimiņš	... ir āboli.
kaķis	... ir aste.
meita	... ir māte.
māte	... ir meita.
koki	... ir zari.
mājas	... ir jumti.
zēni	... ir velosipēdi.

Mūsu tēvam Jānim Ozolam ir brālis Pēteris. Viņš ir mehanizators un dzīvo kolhozā «Nākotnē». Kolhozam ir laba slava republikā.

izgatavot (izgatavoju, izgatavoju)	изготовить, изготовлять
būrtis (būrtis, būrtis)	меньше, форма от būris; здесь: скворечник
gatavot (gatavoju, gatavoju)	готовить
vakariņas	только во мн. ч.
ужин	

dāvana podarok
motocikls мотоцикл
aste хвост
mehaničators mehāničators
slava слава
republika respublika

Mehaničatoriem pavasarī vienmēr ir daudz darba. Pēterim Ozolam ir dēls Didzis un meita Ieva. Didzis ir mūsu brālēns, un Ieva ir mūsu māsiņa. Brālēnam un māsiņai vasarā ir maz brīva laika. Viņi palīdz mātei fermā. Vasarā mēs labprāt ciemojamies laukos. Tēvoča Pētera ģimenei laukos ir māja un ābeļdārzs.

Vingrinājumi

Составьте рассказ, ответьте на вопрос: Kas tev ir? (Что ты имеешь? Что у тебя есть?). Используйте названия знакомых предметов.

Образец. Man ir bumba. Man ir soma.

(es)	dēls	(viņi)	māja
(tu)	meita	(viņas)	ģitāra
(viņš)	sieva	(tēvs)	brālis
(viņa)	vīrs	(viņa)	dārzs
(mēs)	kaimiņš	(viņš)	bumba
(viņš)	brālis		
(viņi)	māja		

Kam māte mazgā veļu? ... (ģimene)
Kam bērni jautā? ... (Viktors)
Kam ir automašīna? ... (Iga)

Bērnus jautā	mātei
Strādnieki ...	(inženieris)
Bērni ...	(tēvs)
Skolēni ...	(skolotāja)
Draugs ...	(kaimiņš)

D. kam?

brālēns	двойродный брат	maz brīva laika	мало свободного
māsiņa	двойродная сестра	ного времени	
maz	мало	ferma	ферма
brīvs	свободный	ciemoties	(ciemotos, ciemojos)
laiks	время	gostīt	гостить
		ābeļdārzs	яблоневый сад

Lasiet un tulkojiet!

Uldis dzīvo Rīgā un katru rītu steigžas uz rūpnīcu. Viņš ir meistars un strādā lielā ceḥā. Uz darbu Uldim patīk doties kājam. Viņš iet garām viesnīcai, maiznīcai, grāmatu veikalam un aravu labošanas darbnīcai.

Pēc darba beigām Uldis parasti nesteidzas; viņš ierēkas maiznīcā un nereti uzkavējas grāmatnīcā.

Grāmatām Ulda dzīvē ir liela vieta. Viņam patīk grāmatas par dabu un vēsturi. Tās viņš iegādājas savai bibliotēkai.

Iegaumējiet!

Būsim pazīstami!

Iepazīstīties: Anna ...

Iepazīstīties ar Annu ...
Poznačomьтєсь с Анной ...!

Atļaujiet iepazīstināt: Anna
Разрешите представить вам Анну ...

Atļaujiet iepazīstināt ar
Разрешите познакомить с Анной ...

Esiet pazīstami — Anna ...!
Будьтє знакомы — Анна ...!

Kas ir šis biedrs?

Tas ir viens mans kolēģis.

Mans draugs —

skolotājs Aris Ozols.

Цотї патїкамї!

Кто этот товарищ?

Это один мой коллега.

Мой друг —

учитель Арис Озолс.

Очень рад.

Очень приятно.

steidzas спешит, спешат
liels большой

ceḥs цех

patīk нравится

doties отправляться

kājam пешком

garām мимо

viesnīca гостиница

maiznīca булочная

maizes veikals хлебный магазин

grāmatu veikals, grāmatnīca книжный магазин

aravi обувь

labošana починка; ремонт; исправление

darbnīca мастерская
aravu labošanas darbnīca обувная мастерская

pēc после

beigas только во мн. ч. конец

tercerkas делает (делают) поделки

nereti нередко, зачастую

uzkavēties (uzkavējos, uzkavējos) задержаться, задерживаться

dzīve жизнь

vieta место

daba природа

vēsture история

iegādāties (iegādājos, iegādājos) приобрести, приобретать

Priecājos ar jums iepazīties!

Es arī.

Es tāpat.

Priecājos!

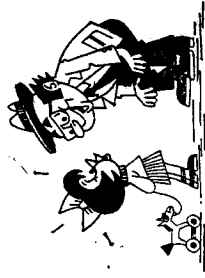
Mēs jau esam pazīstami.

Lūdzu, iepazīstiniet mani ar biedru ...!

Vai jūs pazīstat biedru Vitolu? ...
...!
Вы знакомы с ... ?

Atļaujiet stādīties priekšā!

Разрешите представиться!

Kā tevī sauc?

Mani sauc Helēna.

Kā tevī sauc?

Mani sauc Aris.

Cik tev gadu?

Man ir pieci gadi.

Kāds ir jūsu vārds?

Kāds ir jūsu uzvārds?

Как тебя зовут?

Меня зовут Хелена.

Как тебя зовут?

Меня зовут Арис.

Сколько тебе лет?

Мне пять лет.

Ваше имя?

Ваша фамилия?

Kāds ir jūsu vārds, uzvārds un tēva vārds? Ваше имя, фамилия и отчество?

Iegaumējiet!

- Iepazīstieties!
- Jānis Ozols.
- Edgars Bērziņš.
- Tas ir Mārtiņš.
- Labdien, Mārtiņ!
- Un tā ir Ilze.
- Labdien!
- Tie ir mani b.ērni.
- Ļoti patīkami!

— Labdien, Dzintar!

- Sveiks, Jāni!
- Lūdzu, iepazīsties ar manu darbabiedru Andri Kalniņu.
- Priecājos!
- Iepazīsties: tas ir mans draugs Andrejs. Māra. (Mani sauc Māra.)
- Labdien, Māra!
- Priecājos iepazīties!

— Iepazīstieties: mani b.ērni.

- Ilze.
- Mārtiņš.
- Priecājos ar jums iepazīties!

- Sveicināti, biedri Liepa!
- Labvakar! Kā jums klājas?
- Paldies, labi. Un kā jums?
- Paldies, tā nekas.
- Iepazīstieties ar manu sievu Lienī!
- Ļoti patīkami! Kārlis Liepa.
- Un tā ir mana meita.
- Kā tevi sauc?
- Mani sauc Baiba.
- Un kāds ir tavs uzvārds?
- Zvirbule. Es esmu Baiba Zvirbule.
- Cik tev gadu?
- Man ir pieci gadi.
- Ļoti jauki!

— Sveiks, Viesturi!

- Sveiki!
- Kā tev iet?
- Paldies. Man iet ļoti labi, Un tev?
- Nu — tā nekas.
- Kur tu tagad strādā?
- Rīgas Vagonu rūpnīcā.
- Vai tu esi strādnieks?
- Es esmu brigadieris.

— Kas šeit strādā?

- Es šeit strādāju.
- Bet tur?
- Tur strādā biedrs Kļaviņš. Tas ir viņa darbgalds. Viņš pašreiz virpo.

— Kas strādā tur tālāk?

- Tur strādā Juris. Juris ir jauns strādnieks mūsu cehā.

— Vai jūsu cehā ir daudz strādnieku?

- Jā. Mūsu cehā ir daudz strādnieku.
- Kur pašreiz strādā Mirdza?
- Viņa strādā bibliotēkā.
- Vai skola viņa vairs nestrādā?
- Skolā viņa jau sen vairs nestrādā.
- Un kur tagad strādā Iveta?
- Iveta pašreiz nestrādā. Ivetai ir divi mazi b.ērni.

— Vai tu zini, kur tagad dzīvo Andrejs? Valmierā viņš vairs nedzīvo.

- Andrejs dzīvo Valkā, Ausekļa ielā.
- Sakiet, lūdzu, kur tagad dzīvo Grantu ģimene?
- Man šķiet, ka Dzelzavas ielā.
- Vai Dzelzavas iela ir Pārdaugavā?
- Nē. Dzelzavas iela ir Purvciemā.
- Un kur strādā Ivars?
- Ivars strādā veikalā.

viņrot (viņroju, viņroju) точить
(на токарном станке)

sen давно
šķiet кажется, думается

- Sveikls
- Sveikls
- Kur tu dzīvo?
- Es dzīvoju laukos.
- Kur tu strādā?
- Es esmu traktorists kolhozā. Vai tu vēl strādā turpat, kur agrāk?
- Jā. Es strādāju ražošanas apvienībā «VEF».
- Kas tu esi?
- Es esmu ceha priekšnieks.
- Cik tev ir bērnu?
- Man ir divi bērni: meita un dēls. Un tev?
- Man ir trīs bērni: divi dēli un meita.
- Uz redzēšanos! Sveicini dzīvesbiedrī!
- Paldies! Sveicini savu ģimeni! Visu labu!
- Kur pašlaik strādā Jānis?
- Valodas un literatūras institūtā.
- Vai Arvīds arī tur strādā?
- Nē, viņš strādā skolā.
- Vai skolotājs Āboliņš vēl strādā skolā?
- Nē, viņš jau ir pensijā.
- Vai šeit dzīvo Klāvs?
- Jā, šeit.
- Vai viņš ir mājās?
- Nē, viņš vēl ir skolā.
- Skolā?
- Jā. Bet kas jūs esat?
- Viņa skolotāja. (Es esmu viņa skolotāja.)

— Labvakar. Vai šeit dzīvo skolotāja Straume?
 — Nē. Viņa dzīvo blakus dzīvoklī.
 — Paldies! Atvainojiet, lūdzu!

— Sakiet, lūdzu, kur te ir bibliotēka?
 — Lūk, tur, — blakus namā.
 — Paldies!
 — Lūdzu!

ražošanas apvienība производ-
 ственное объединение

priekšnieks начальник
 dzīvesbiedre супруга

- Sakiet, lūdzu, kur šeit ir autobusa pietura?
- Autobusa pietura ir, lūk, tur.
- Pateicos!
- Cik maksā autobusa biļete?
- Autobusa biļete maksā 5 (piecas) kapēikas.
- Kur var iegādāties autobusa biļetes?
- Biļetes var iegādāties tur — kioskā.

! Сейчас вы знаете, что в латышском языке существительные имеют два рода: мужской род (окончания -s, -š, -is в именительном падеже единственного числа) и женский род (окончания -a, -e в именительном падеже единственного числа).

Nominatīvs — kas? (кто? что?)

Существит. мужского рода

parks	kaimiņš	kugītis	skola	meitene
žurnāls	ceļš	inženieris	soma	upe
stadiums	Mārtiņš	Pēteris	lampa	egle
institūts		Jānis	istaba	māte

женского рода

Вы знаете, что существительные мужского рода во множественном числе имеют окончания -i:

Nominatīvs — kas?

parki	stadioni	kaimiņi	kugi
žurnāli	institūti	ceļi	inženieri

А существительные женского рода во множественном числе оканчиваются на -as, -es:

skolas	meitenes
somas	upes
lampas	egles
istabas	mātes

Вы знаете, что в латышском языке существительные склоняются, т. е. изменяются по падежам, и вам уже известны следующие падежи:

Nominatīvs (N.) — kas?
 (именительный — кто? что?)
 Tēvs ir istabā.
 Māte strādā.
 Koki ir parkā.

kiosks киоск

Datīvs (D.) — kam?
(дательный — кому?)

Dēis jautā t.ēvam, mātel.
Mātel un t.ēvam ir dēis.

Akuzatīvs (A.) — ko?
(винительный — кого?)

Z.ēns zīmē koku.
Meitene sveicina skolotāju.

Lokatīvs (L.) — kur?

Kur dzīvo ģimene?
Ģimene dzīvo Valmierā.
Kur ir kaimiņš?
Viņš ir dārzā.

Каждый падеж отвечает только на один вопрос независимо от того, к какому — одушевленному или неодушевленному — предмету он относится.

Вы знаете личные местоимения:

es tu viņš viņa mēs jūs viņi viņas
я ты он она мы вы они

Вы знаете указательное местоимение *tas* (это), которое в латышском языке согласуется в роде и числе с существительными и тогда, когда оно является подлежащим:

Tas ir parks. Tīe ir parki.
Tā ir pilsēta. Tās ir pilsētas.

Словосочетания *tas ir, tā ir, tie ir, tās ir* переводятся на русский язык местоимением *это*.

Связка *ir* на русский язык переводится глаголами *есть, имеется, является, находится* или вообще не переводится.

Вы знаете несклоняемые притяжательные местоимения:

mūsu — наш, наша, наше, наши
jūsu — ваш, ваша, ваше, ваши
viņa — его
viņas — ее
viņu — их
mūsu pilsētu — наш город
mūsu pilsētai — нашему городу

Вы знаете также личные местоимения в дательном падеже:

man	tev	viņam	viņai	mums	jums	viņiem, viņām
у меня	у тебя	у него	у нее	у нас	у вас	у них

Man ir grāmata, tev ir draugs, viņam ir darbs,

Вы знаете три формы глагола:

неопределенную форму:

domāt, spēlēt, dzīvot

форму настоящего времени:

es	dom-ā-j-u	spēl-ē-j-u	dzīv-o-j-u
tu	dom-ā	spēl-ē	dzīv-o
viņš	> dom-ā	spēl-ē	dzīv-o
viņa			
mēs	dom-ā-j-am	spēl-ē-j-am	dzīv-o-j-am
jūs	dom-ā-j-at	spēl-ē-j-at	dzīv-o-j-at
viņi	> dom-ā	spēl-ē	dzīv-o
viņas			

форму прошедшего времени:

es	dom-ā-j-u	spēl-ē-j-u	dzīv-o-j-u
tu	dom-ā-j-i	spēl-ē-j-i	dzīv-o-j-i
viņš	> dom-ā-j-a	spēl-ē-j-a	dzīv-o-j-a
viņa			
mēs	dom-ā-j-ām	spēl-ē-j-ām	dzīv-o-j-ām
jūs	dom-ā-j-āt	spēl-ē-j-āt	dzīv-o-j-āt
viņi	> dom-ā-j-a	spēl-ē-j-a	dzīv-o-j-a
viņas			

Вы сейчас умеете спрягать группу двух- и трехслженных глаголов, которые в неопределенной форме оканчиваются на -āt, -ēt, -ot, напр.:

domāt, spēlēt, dzīvot,

а в настоящем и прошедшем времени имеют суффиксы -aj-, -ēj-, -oj-:

šodien es strādāj-u, zīmēj-u, dzīv-oj-u,
vakar es strādāj-u, zīmēj-u, dzīv-oj-u.

В дальнейшем в книге будут указаны эти формы (т. е. неопределенная форма, форма I-го лица настоящего времени и та же форма прошедшего времени), чтобы вы могли определить, как их спрягать, например: strādāt — strādāju — strādāju.

Вы также знаете, как изменяются глаголы *būt* (быть, находиться) и *nebūt* (не быть, не находиться):

es	esmu	biju	būšu
tu	esi	biji	būsi
viņš	< ir	bija	būs
viņa	.esam	bijām	būsim
mēs	.esat	bijāt	būsiet
jūs			(būsīt)
viņi	> ir	bija	būs
viņas			

es	ne.esmu	nebiju	nebūšu
tu	neesi	nebiji	nebūsi
viņš	< nav	nebija	nebūs
viņa	ne.esam	nebijām	nebūsim
mēs	ne.esat	nebijāt	nebūsiet
jūs			(nebūsīt)
viņi	> nav	nebija	nebūs
viņas			

В латышском языке в настоящем времени глаголь-связка *būt* почти всегда употребляется. В отрицательной форме в русском языке употребляется только отрицательная частица *не*, а в латышском языке — полная форма вспомогательного глагола:

ne.esmu, neesi, ne.esam, ... например:
 es .esmu skolotājs — я учитель,
 es .esmu klasē — я в классе (я нахожусь в классе);
 mēs ne.esam draugi — мы не друзья,
 jūs nebijāt mājās — вы не были дома.

В латышском языке отрицание *ne-* с глаголом всегда пишется слитно.

Для выражения принадлежности в латышском языке употребляется сочетание дательного падежа (D.) существительного (или местоимения) с формой 3-го лица глагола *būt* (ir): (D.+ir+N.):

Dēlam ir magnetofons. У сына есть магнитофон.
 Man ir grāmata. У меня есть книга.

Kuģis, lauks, upe, zurnāis, kaimiņš, pilsēta, līpa, koks, skola, skolēns, skolnieks, skolniece, skolotājs, skolotāja, istaba, meita, dārz, puķe, vīrs, sieva, tulpe, brālis, dēls, pavasaris, masa, ziema, vasara, maize, mēitene, ārsts, ābols, ābele, egle, aste, kaķis, vītiņš, pagalm, klase, teātris, slidotava, vijole, kāja, biedrs.

Слово на русском языке	Lokatīvs (kur?)		Dativs (kam?)		Akvizīvs (ko?)	
	ед. ч.	мн. ч.	ед. ч.	мн. ч.	ед. ч.	мн. ч.
parka	parkā	parkās	parkam	parkām	parkas	parkas
grāmata	grāmatā	grāmatās	grāmatai	grāmatām	grāmatu	grāmatas

Проверьте, как вы запомнили существительные в глаголы, и напишите известные вам формы. А если забыли, то посмотрите предыдущие занятия.

Слово на русском языке	1-е лицо ед. числа наст. времени	1-е лицо ед. числа прош. времени	jaunat (es) jaunā
jaunat	(es) jaunā	(es) jaunā	

Stradat, domāt, mazgāt.
 Zīmet, studēt, gavēt, spēlēt, remontēt, audzēt.
 Soļot, dzīvot, gatavot, slidot, slēpot, labot, atkārtot, tulkot, dejot, izgatavot.

Ģenitīvs — kā? Родительный — кого? чего?

Rīgas plāns — план Риги
 Dārza iela — улица Дарза
 Kūģu iela — улица Кугю
 Operas un baleta teātris — Театр оперы и балета

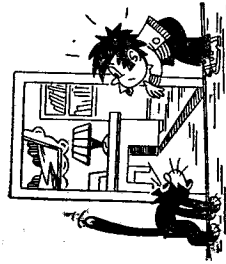
6. nodarbība

(s.estā nodarbība)

Tas ir tēva portfells.
 Это портфель отца.

Tēva cepure, šalle un cimdi.
 Шапка, шарф и перчатки
 отца.

Tēvam ir istaba. Tā ir tēva
 istaba. Istabā ir tēva grāmatas,
 rakstāmgalds un citas tēva lie-
 tas.

Tēva darba vieta ir Latvl-
 jas PSR Zinātņu akadēmijas
 Fizikas institūts.

s.estā nodarbība шестое заня-
 тие
 rakstāmgalds письменный стол
 Ieta вещь

zinātne наука
 Zinātņu akadēmija Академия
 наук

Fizikas institūts
 Институт физики

tēva darba vieta
 место работы отца

Daina Ozola māte
 Jānis Ozols tēvs
 Mārtiņš brālis
 Baiba draudzene

Mēs visi esam Ozoli. Mūsu ģimene ir Ozolu ģimene.
 Mēs dzīvojam Dārza ielā. Dārza iela ir Pārdaugavā.

Dārza un Slokas ielas stūrī ir mūsu skola — Rīgas 41.
 (četrdesmit pirmā) vidusskola.

Lūk, tas ir Ivars. Ivars ir Mārtiņa draugs, Ivara vecā-
 kiem ir trīsistabu dzīvoklis Kandavas ielā.

Sodien Ivaram ir dzimšanas diena, un Ivara draugi un
 klases biedri iet pie Ivara ciemos. Meitenes dāvina Iva-
 ram pavasara ziedus, bet zēni — skaņu plati.
 Daudz laimes dzimšanas dienā, Ivari!

Dārza iela — улица Дарза

Slokas iela — улица Слокае

Kandavas iela — улица Кандавас

N. kas? G. kā? 🍎

Aleksandrs Caks — Aleksandra Caka — улица Александра
 iela — Чака

Valdemārs — Valdemāra iela — улица Валдемара

Mārtiņš — Mārtiņa iela — улица Мартыня

teātris — Teātra iela — улица Театра

Laimdota — Laimdotas iela — улица Лаймдотао

Lilita Bērziņa — Lilitas Bērziņas — улица Лилитас
 iela — Берзиня

Liene — Lienes iela — улица Лиенео

Sabīle — Sabīles iela — улица Сабилео

draudzene подруга

stūris угол

vidusskola средняя школа

lūk вот

trīsistabu dzīvoklis трехкомнат-

ная квартира

iet ielā; ходить

iet ciemos iedēt (iņdūt) в гости

pie k; около; возле; у

dāvina дарит, дарят

zieds цветок

skaņa звук

skaņu plate пластинка

Daudz laimes dzimšanas dienā!

Поздравляем с днем рожде-

ния!

N. kas? N. kas?
kugi kūģi
audējs audēji
gl.eznotājs gl.eznotāji

G. kā?
Kūģu iela
Audēju iela
Gl.eznotāju iela

Tēvam ir Rīgas plāns, Tur ir Rīgas centrs, Pārdaugava, parki, skvēri, ielas un bulvāri. Tur ir Daugava un Rīgas kanāls.

Rīgas centrā ir Ļeņina iela, Ļeņina ielā ir daudz rūpnīcu, veikalu un teātru. Tur ir mopēdu rūpnīca «Sarkanā zvaigzne», Rīgas vagonu rūpnīca, ražošanas apvienība «VEF» un citas rūpnīcas. Ļeņina ielā ir Latvijas PSR Ministru Padomes nams, Raiņa Dailes teātris, Operetes teātris un Krievu drāmas teātris. Ļeņina ielā ir viesnīca «Latvija» un Zinību nams.

Rīgas centrā ir Raiņa bulvāris. Raiņa bulvārī ir Pētera Stučkas Latvijas Valsts universitāte, Leona Paegles 1. (pirmā) vidusskola, Partijas vēstures institūts un citas iestādes.

audējs ткач
plāns план
centrs центр
skvērs сквер
bulvāris бульвар
kanāls канал
veikals магазин
mopēds мопед
sarkans краcный
zvaigzne звезда
vagonš вагон
vagonu гурница
tēlnais завод
ražošanas арvienība «VEF»
производственное объединение «VEF»
Latvijas PSR (Latvijas Padomju Socialistiskā Republika) Латвийская ССР (Латвийская Советская Социалистическая Республика)
ministri ministri
padome совет
Latvijas PSR Ministru Padome Совет Министров Латвийской ССР

nams здание
dalle красота
Raiņa Dailes teātris Художественный театр им. Райнса
Operetes teātris Театр оперетты
drāma драма
Krievu drāmas teātris Театр русской драмы
viesnīca гостиница
zinības, zināšanas знания
Zinību nams Дом знаний
valsts государство
Pētera Stučkas Latvijas Valsts universitāte Латвийский государственный университет
им. Петра Стучки
Leona Paegles 1. (pirmā) vidusskola Первая средняя школа им. Леона Паэгле
partija партия
Partijas vēstures institūts Иститут истории партии
iestāde учреждение

Rīgas centrā ir Komunāru laukums. Tur ir Raiņa pieminekļis, Netālu atrodas V.egrīga. Tur ir Doma koncertzāle, Koncertus Doma koncertzālē apmeklē arī tūristi.

N. kas? G. kā?
t.ēvs t.ēva
Ivars Ivara
kaimiņš kaimiņa

portfelis
cimdi
šalle
mētelis
istaba
māja
darba vieta

Ivara draugi
dzīvoklis

N. kas? G. kā?
māte mātes
Iļze Iļzes

grāmata
burtnīca
spogulis
soma
suka

Rīga Rīgas
Iļze Rīgas
Rīgas Rīgas

N. kas? G. kā?
pulks pulka komandieris
klase klases kolektīvs
Iļze Iļzes klavieres
Rīga Rīgas skolas
fizika Fizikas institūts

командир полка
коллектив класса
дежурный по классу
рояль Илзе
кукла Илзе
школы Риги
улицы Риги
парки Риги
Институт физики

komunārs коммунар
Komunāru laukums площадь
Raiņa pieminēklis памятник
netālu недалеко
atrodas находится, наоходятся
V.egrīga Ведрита (Старая Рига)

koncertzāle концертный зал
tūrists турист
mētells пальто
burtnīca тетрадь
spogulis зеркало
soma сумка
suka расческа

Rīgā ir parki un dārzi, Rīgā ir daudz parku un dārzu.

N. kas? parki G. kā? parku
dārzi dārzu
nauda naudas
manta mantas

nav, daudz, maz		parku, krūmu, dārzu naudas, mantas
-----------------	--	---------------------------------------

Z.ēnam ir velosipēds, Mūsu dārzā ir koki un krūmi.
Z.ēnam nav velosipēda, Mūsu dārzā nav koku un krūmu.
Martīnam nav laika.
Rīgā ir maz teātru.
Rīgā ir daudz rūpnīcu un fabriku.
V.ēcākiem ir daudz darba.
B.ērniem ir maz darba.

daudz naudas, darba, prieka, b.ēdu
maz |
nav

Daudz naudas, daudz b.ēdu,
maz naudas, maz b.ēdu.

— Tēti, vai tev šodien ir daudz darba?
— Jā, ļoti daudz.
— Vai tev nemaz, nemaz nav laika?
— Nemaz, nemaz...
— Ļoti ž.ēl ... Tētim nav laika, mammai nav laika,
nevienam nav laika.

manā prieks bēdas	imущество радость горе	nav laika neviens никто	nav laika net времени, некогда никто никому
-------------------------	------------------------------	-------------------------------	---

Iegaumējiet!

N. kas?	G. kā?
t.ēvs	t.ēva
kaimiņš	kaimiņa
kugiš	kuga
inženieris	inženiera
meita	meitas
Rīga	Rīgas
māte	mātes
Ilze	Ilzes

-s	-a
-š	
-is	

-a	-as
-e	-es

Baznīcu saruna

Latviešu telka

Doma baznīca jautā Mārtiņa baznīcai:
— Vai Rīga jau gatava?
Mārtiņa baznīca atbild:
— Nav vēl gatava.
Ja Mārtiņa baznīca atbildēs, ka Rīga ir gatava, tā tūlīt
nogrims. Sada saruna notiekot katru Jaungadu.

Rīgas teātru pilni nosaukumi. —
Полное название театров Риги

Latvijas PSR Valsts akadēmiskais Raiņa Dailles teātris — Государственный академический Художественный театр имени Я. Райниса Латвийской ССР

Latvijas Nacionālais teātris — Латвийский национальный театр

telka Doma Vai Rīga ja atbildēs	предание церковь Домский собор Домская церковь Домский собор уже строена? если	tūlīt saruna šāda saruna будто бы происхо- дит Jaungads	сразу затонет разговор подобный был Новый год
---	---	---	--

Latvijas PSR Valsts akadēmiskais Operas un baleta teātris — Государственный академический театр оперы и балета Латвийской ССР

Valsts Rīgas Krievu drāmas teātris — Государственный Рижский театр русской драмы

Valsts Rīgas operetes teātris — Государственный Рижский театр оперетты

Leļiņa komjaunatnes Latvijas PSR Valsts Jaunatnes teātris — Государственный театр юного зрителя Латвийской ССР имени Ленинского комсомола

Vingrinājumi

Es strādāju mūrēdu rūpnīcā «Sarkanā zvaigzne»,

Tu ... zeķ-fabrikā «Auroga»,

Viņš ... apav-fabrikā «Rekords»,

Mēs ... Rīg-vagon-rūpnīcā,

Viņi ... padomju saimniecībā «Trikāta»,

Kur jūs strādājat?

Es ...

Kas tas ir?

Tas ir tēvocis Pēteris, Tēvocis Pēteris ir mūsu ...

Kas tā ir?

Tā ir v. e. m. māmiņa, V. e. m. māmiņa ir mūsu ...

Tā ir mūsu māsiņa Dzintra, Dzintra ir ...

Tas ir mūsu brālēns Andrejs, Andrejs ir ...

Tā ir krustmāte Liene, Krustmāte Liene ir mūsu ...

(tēva brālis, mātes māte, tēva māsa Laimas meita, tēva māsa Laimas d.ēis, mātes māsa)

Kur jūs dzīvojat?

Es dzīvoju Rīgas centrā,

pils.ēt.

kolhoz-....

Tu nedzīvo

....

....

....

zeķe чулок
saimniecība хозяйство

padomju saimniecība совхоз

Mana adrese:

226001, Rīgā, Valdemāra ielā 23, dzīvoklis 18.

Jūsu adrese? ...

Pēteris Ozols dzīvo laukos.

Viņa adrese ir:

(pasta indekss), Valmieras rajons,

Trikātas ciema padome,

«Silupītēs»

Jūsu adrese? ...

Veidojiet ielu nosaukumus! (Образуйте названия улиц.)

Kirovs — Kirova iela

Pēteris Stučka — Pētera Stučkas iela

Valentīna Tereškova — ...

Liliita Bērziņa — ...

audēji — Audēju iela

(žagatas) — ...

(Maskava) — ...

(matroži) — ...

bulvāris (kosmonauti) — Kosmonautu bulvāris

bulvāris (Kronvalds) — ...

Zēnam ir velosipēds, bet viņam nav magnetofon-
Meitenei ir daudz grāmat-, Mātei nav laik-
Studentam ir maz naud-
Strādniekam ir darba alga, bet studentam ir stipendija.
Dažreiz studentam nav stipendij-.

adrese адрес

pastis почта

indekss индекс

rajons район

ciems село

ciema padome сельский совет

žagata сорока

matrozis матрос

darba alga заработная плата

stipendija стипендия

Iegaumējiet!

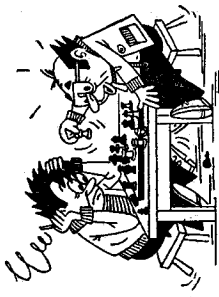
- Aizliegts staigāt pa sliežu ceļiem!
Aizliegts staigāt pa zā-
lienu!
Peldēties aizliegti!
Aizveriet durvis!
Abrucašamais ceļš.
Ardraud dzīvību!
Apsargāta stāvvietā.
Aptieka.
Atvērtais.
Veikals atvērtais.
Atrā palīdzība.
Bagāžas glabātuve.
Biļešu iepriekšpārdošana.
Biļešu kase.
Braukšanas talonu pārdo-
šana.
Bufete.
Dzeramais ūdens.
Dzērieni.
Kokteiļi.
Sulas.
Ednīca.
Frizētava.
Sieviešu frizētava.
Vīriešu frizētava.
- Hodit' po putyam vospreca-
et'sja!
Hodit' po gazonom vospre-
šat'sja!
Kupat'sja zaprešeno!
Zakryvajte dveri!
Ob'ezd.
Opasno dlia žizni!
Ohranjajemaja stojanka.
Apteka.
Otkryto.
Magazin otkryt.
Skoraja pomošč.
Kamera hraniennja.
Predvaritel'naja prodazha
biljetov.
Bilet'naja kassa.
Prodazha proezdnyh talo-
nov.
Bufet.
Pit'evaja voda.
Napiutki.
Kokteyli.
Soki.
Stolovaja.
Parikmahefskaja.
Ženskaja parikmahefskaja.
Mužskaja parikmahefskaja.

Instrumentālis — ar ko?
Творительный — с кем? с чем? чем?
runāt ar tēvu — говорить с отцом
slimot ar gripu — болеть гриппом
lidot ar lidmašīnu — лететь на самолете
draudzēties ar zēnu — дружить с мальчиком
rotāļties ar meiteni — играть с девочкой

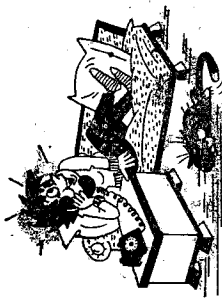
7. nodarbība

(septītā nodarbība)

Ar ko tēvs spēlē šahu?
Tēvs spēlē šahu ar kaimiņu.

Mārtiņš rotālās ar Klāvu.
Draugi atļidoja ar lidmašīnu.

Ilze runā ar Baibu.

Skolēns raksta ar pildspalvu.

septītā nodarbība sēdmie za-
nātie
atļidot (atļidoju, atļidoju) pri-
lēt, прилетать

raksta пишет, пишут
pildspalva авторучка

Māte jautā: Ar ko tu runāji pa telefonu?

Ilze: Es runāju ar Baibu.

Māte: Tu runāji ļoti ilgi.

Ilze: Piedod, māmīņ! Baiba slimo ar gripu jau sešas dienas...

D.ēis rotājās ar kaķi. Ilze sarunājas ar draudzeni pa telefonu. Māte sarunājas ar kaimiņu. Ilze draudzējas ar Baibu. Antra ar Baibu nedraudzējas, Antra draudzējas ar citām meitenēm. B.ērni vizinās ar kamanām. Mūsu draugi nāk kājām. Brālis ar draugiem aizgāja slēpot.

Vakar Mārtiņš ar Uģi pagalmā spēlēja bumbu. Uģis ir Mārtiņa klases biedrs. Agrāk viņi bija draugi. Tagad Mārtiņš draudzējas ar Ivaru.

Ilze draudzējas tikai ar Baibu. Bet Baiba bieži slimo. Tad Ilze ar draudzeni sarunājas pa telefonu.

T.ēvs vakar iepazīnās ar kolēģi no Viļņas. Viņš arī ir zinātnieks un strādā Viļņas universitātē. Lietuviēšu zinātnieks atlidoja no Lietuvas galvaspilsētas ar lidmašīnu.

ar ko tu runā? 🍎

Es runāju ar
t.ēvu.
māti.
brāli.
māsu.

Ar ko jūs runājat?

Mēs runājam ar
draugiem.
draudzenēm.
pionieriem.
meitām.

telefons телефон

ļoti очень

ilgi долго

piedod! прости!

slimot (slimoju, slimoju) бо-

lēť

gripa грипп

jau уже

draudzēties (draudzējos, drau-

dzējos) дружить

vizinās катается, катаются

kamanas только во мн. ч. сани

nāk kājām идет (идут) пеш-

ком

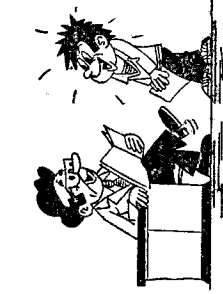
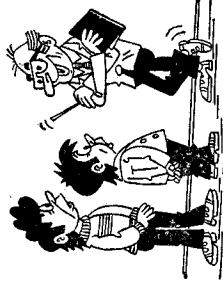
sarunāties (sarunājos, sarunā-

jos) разговаривать

kolēģis коллега

zinātnieks ученый

galvaspils.ēta столица

Skolotājs runā ar z.ēnu.

Skolotājs runā ar z.ēniem.

Es runāju ar darba vadītāju, bet dažreiz ir grūti ar vadītāju sarunāties.

Meitene dejo ar draugu.

Meitenešs dejo ar draugiem.

Ziemā b.ērni vizinās ar kamanām.

Mēs i.epojāmies ar savu ģimeni.

Aiz.ez.era balti b.ērzi

Sudrabiņa lapiņām.

Ilze ar brāli iet uz skolu kājām. Skola nav tālu. T.ēvs neiet uz darbu kājām, jo viņa darba vieta ir tālu.

N. kas?	I. ar ko?	N. kas?	I. ar ko?
t.ēvs d.ēis kaimiņš vējš kuģis bumbieris istaba māte ābele	ar t.ēvu ar d.ēti ar kaimiņu ar veju ar kuģi ar bumbieri ar meitu ar istabu ar māti ar ābeli	t.ēvi d.ēli kaimiņi veji kuģi bumbieri meitas istabas mātes ābeles	ar t.ēviem ar d.ēļiem ar kaimiņiem ar vejiem ar kuģiem ar bumbieriem ar meitām ar istabām ar mātiem ar ābelēm

grūti трудно; тяжело

vadītājs руководитель; води-

тель

darba vadītājs прораб

i.epoties (i.epojoss, i.epojoss)

гордиться

savs свой

sava своя

aiz za

.ez.ers озеро

sudrabs серебро

lapiņa уменьш ф. от лара лис-

тик

tālu далеко

vejš ветер

Mums šovakar ir ciemiņi. Māte ar meitu gatavo ciemiņiem cienastu. Arī Mārtiņš palīdz mammai un māsaī.

Daina gatavo gaļas salātus, Ilze rūpējas par galda klāšanu, bet Mārtiņš gatavo kafiju. Galdā būs sviestmaiņes ar šķiņķi, sviestmaizes ar d.esu un ar olu. Galdā būs arī tēja. Ciemiņiem ļoti garšo piparmētru tēja ar ievārgījumu.

Šovakar mūsu mājā ciemojas tēta darba biedri.

rotalāties — (es) rotalājos — rotalājos (играть)
 sarunāties — sarunājos — sarunājos (разговаривать)
 pastaigāties — pastaigājos — pastaigājos (гулять)
 rotalāties ar b.ērni — играть с ребенком
 — sarunāties ar ciemiņiem — разговаривать с гостями
 pastaigāties mežā, parkā — гулять в лесу, в парке
 pastaigāties ar b.ērņiem, ar draugiem — прогуливаться с детьми, друзьями

draudzēties — (es) draudzējos — draudzējos (дружить)
 interesēties — (интересоваться)

draudzēties ar z.ēnu, ar meiteni — дружить с мальчиком, с девочкой
 interesēties par literatūru — интересоваться литературой

ciemoties — (es) ciemotjos — ciemotjos (гостить)
 ciemoties laukos pie v.есмāiņas — гостить в деревне у бабушки
 ciemoties pie draugiem — гостить у друзей

šovakar	сегодня	вечером	kafija	кофе
ciemiņš	гость		sviestmaize	бутерброд
ciemasts	угощение		šķiņķis	ветчина
gaļa	мясо		d.esa	колбаса
gaļas salāti	мясной салат		ola	яйцо
rūpēties (rūpējos, rūpējos)	заботиться		tēja	чай
galda klāšana	накрывание на стол, сервировка стола		garšo	нравится (на вкус)
klāt	накрывать (на)		piparm.ētra	перечная мята
ciemoties	(ciemotjos, ciemotjos)		ievārgījums	варенье
	гостить		ciemoties	(ciemotjos, ciemotjos)
	стол			гостить

Salīdziniet! (Сравните.)

Tagadne Pagātne

gatavot — готовить	es gatavoju	es gatavoju
gatavoties — готовиться	es gatavojos	es gatavojos

Es gatavoju ģimenei brokastis. Я готовлю завтрак для семьи.

Es gatavojos tūrisma pārgājenam. Я готовлюсь к туристическому походу.

runāt — говорить	es runāju	es runāju
sarunāties — разговаривать	es sarunājos	es sarunājos

Es runāju sarulcē. Я говорю на собрании.

Es sarunājos ar meistaru. Я разговариваю с мастером.

mazgāt — мыть, стирать	es mazgāju	es mazgāju
mazgāties — мыться	es mazgājos	es mazgājos

Es mazgāju seju, rokas, kaklu. Я мою лицо, руки, шею.

Es mazgāju veļu. Я стираю белье.

Es mazgājos vannā. Я моюсь в ванне.

Tagadne. — Настоящее время

es	rotalājos	draudzējos	ciemojos
tu	rotalāji	draudzēji	ciemojies
viņš	> rotalājas	draudzējas	ciemojas
viņa	> rotalājāties	draudzējāties	ciemojāties
mēs	rotalājamies	draudzējamies	ciemojamies
jūs	rotalājāties	draudzējāties	ciemojāties
viņi	> rotalājas	draudzējas	ciemojas
viņas	> rotalājās	draudzējās	ciemojās

Pagātne. — Промежутое время

es	rotalājos	draudzējos	ciemojos
tu	rotalāji	draudzēji	ciemojies
viņš	> rotalājas	draudzējās	ciemojās
viņa	> rotalājāties	draudzējāties	ciemojāties
mēs	rotalājamies	draudzējamies	ciemojamies
jūs	rotalājāties	draudzējāties	ciemojāties
viņi	> rotalājas	draudzējās	ciemojās
viņas	> rotalājās	draudzējās	ciemojās

Vakar es gatavoju pusdienas mājās. Šodien mēs pusdienojam ēdnīcā.

Šodien ir sacensības slēpošanā. Z.ēni šīm sacensībām gatavojās ļoti cītīgi.

Cilvēku pārbauda ar naudu, slavu un varu,

Ar izglītību, audzināšanu, ar sevis kopšanu mēs bagātinām savu dvēseli.

Ar vienu lēcieni zaķi nenokert.

Ar sauli cilvēku sirdīs, ar draudzību un sirsniņu dziesmās un dejās aizskanēja starptautiskais folkloras festivāls «Baltica '88».

Ar muti Rīgā, ar darbiem aizkrāsne.

(Tā saka, ja kāds kaut ko sola padarīt, bet nepadara.)

Labāk ar aitu Rīgā braukt nekā ar muļķi runāt.

Latviešu tautas sakāmvārdi un parunas

pusdienas	только во мн. ч.	sirsniņa	сердечность
обед		аizskanēja	прозвучал, прозвучала
pusdienot (pusdienoju, pusdienoju)	обедать	sakāmvārds	поговорица
ēdnīca	столовая	ar muti	на словах
sacensības	соревнования	aizkrāsne	запечье
slēpošana	хольба на лыжах;	saka	говорит, говорят
катание на лыжах		kaut ko (kaut kas)	что-то; что-нибудь
cītīgi	прилежно, старательно	sola	обещает, обещают
pārbauda	проверяет, проверяют	padarīt	сделать
vārā	власть	nepadara	здесь: не сделал (не сделал)
izglītība	образование	labāk	лучше
audzināšana	воспитание	aita	овца
sevis	копсана самообразование, саморазвитие	braukt	ехать
bagātīnāt	обогащаем	nekā	чем
dvēsele	душа	muļķis	глупец
lēcieni	прыжок		
zaķis	заяц		
nenokert	не помагāt		
draudzība	дружба		

Vingrinājumi

Ar ko tu spēlē šahu?

Es spēlēju šahu ar inženieri Ozolu.

... (kolēģis),
... (darba biedrs).
... (draugs).
... (d.ēls).
... (brālis).

Ar ko sarunājas strādnieks?

Strādnieks sarunājas ar brigadieru.
... (meistars).
... (direktors).

gatavoties — negatavoties

Es gatavoj- eksāmeniem.

Vai tu arī gatavoj- eksāmeniem?

Jā, ... Nē, ...

Vai Mārcis arī ... eksāmeniem?

Nē, viņš vēl negatavoj- eksāmeniem.

Kāpēc Mārcis ... eksāmeniem?

Tāpēc, ka viņš visu dara pēdējā brīdī.

Meitene ... ar kāķi. Skolēni ar skolotāju ... B.ērni ... laukos pie krustt.ēva. Jānis un Māris ... mežā.
(pastaigāties, sarunāties, ciemoties, rotaļāties)

eksāmens экзамен
pēdējais последний
brīdis момент, минута

pēdējā brīdī в последнюю минуту

Ko pašreiz dara tēvs?
 Tēvs pašreiz pastaigājas,
 Ar ko viņš pastaigājas? ...
 Ko dara līze?
 Līze mazgājas. Viņa ... ar ziepēm.
 Ar ko tu ej uz kino? Es eju uz kino kopā ar māsu.
 ... uz koncertu? ...
 ... uz teātri? ...
 ... uz mājām? ...
 Mēs parasti visur ejam | abi kopā | abas kopā

Iegaumējiet!

Garderobe,
 Ģērbtuve,

Гардероб,
 Гардероб (раздевальня,
 раздевалка).

Ieeja,
 Ieeja aizliegta,
 Ieeja brīva,

Вход,
 Вход воспрещен,
 Вход свободный (бесплат-
 ный).

Ieejas nav,
 Ieslēgts,
 Ievērojiet klusum!
 Ievērojiet tīrību!
 Inventarizācija,
 Izeja,
 Izeja aizliegta,
 Izeja uz pilsētu,

Входа нет,
 Включено,
 Соблюдайте тишину!
 Соблюдайте чистоту!
 Инвентаризация,
 Выход,
 Выход запрещен,
 Выход в город,

Izslēgts,
 Izziņas,
 Izziņu birojs,
 Ķarsts ūdens,
 Kase,
 Korpmitne,
 Lidosta,
 Medicīniskais punkts,
 Medicīniskais dienests,
 Muiža,
 Nepiederošiem ieeja aiz-
 liegta

Выключено,
 Справки,
 Горячая вода,
 Касса,
 Общежитие,
 Студенческое общежитие,
 Аэропорт,
 Медицинский пункт,
 Медицинская служба,
 Таможня,
 Посторонним вход воспре-
 щен.

ziepes только во мн. ч. мыло
 кино кино

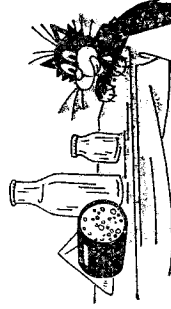
Ģenitīvs — kā? Родительный — кого? чего?
 grāmatu veikals — книжный магазин
 darba diena — рабочий день
 pudele piena — бутылка молока

8. nodarbība

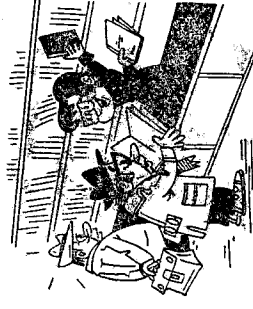
(astotā nodarbība)

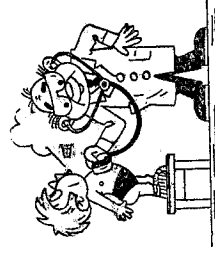
darba apģērbs
рабочая одежда

piena produkti
молочные продукты

grāmatu veikals
книжный магазин

bērņu ārsts
детский врач

astotā nodarbība восьмое занятие

«Radomju Jaunatne»
«Советская молодежь»

«Skolotāju Avīze»
«Учительская газета»

Radomju Latvija Советская Латвия
Radomju Igaunija Советская Эстония
Radomju Lietuva Советская Литва

Salīdziniet!

darba vieta
место работы

darba rezultāts
результат труда

darba organizācija
организация труда

darba diena
рабочий день

darba laiks
рабочее время

darba apģērbs
рабочая одежда

Ģ. kā?

piena produkti
darba tērps
darba laiks
darba diena

Ģ. kā?

«Radomju Jaunatne»
«Skolotāju Avīze»
grāmatu veikals
ausu, d. deguna un kakla ārsts

N. kas?

stikls — стекло

Ģ. kā?

stikla vāze — стеклянная ваза
stikla krūze — стеклянный кувшин
stikla plaukts — стеклянная полка

māls — глина

māla krūze — глиняный кувшин
māla pods — глиняный горшок
māla svečturis — глиняный подсвечник

dzintars — янтарь

dzintara sakta — янтарная сакта
dzintara krelles — янтарные бусы
dzintara arpose — янтарный браслет

Dzintara jūra = Dzintarjūra — Янтарное море
Dzintara krasts = Dzintarkrasts — Янтарный берег

sudraba karote — серебряная ложка
sudraba gr.edz.ens — серебряное кольцо

sudrabs — серебро

sudraba sakta — серебряная сакта
vilnas s.ega — шерстяное одеяло
vilnas cimdi — шерстяные варежки
vilnas zeķes — шерстяные чулки

vilna — шерсть

kokvilnas zeķes — хлопчатобумажные чулки
kokvilnas audums — хлопчатобумажная ткань
kokvilnas kleita — хлопчатобумажное платье
kokvilnas kr.ekls — хлопчатобумажная рубашка

kokvilna — хлопок

maizes veikals — хлебный магазин
maizes zupa — хлебный суп
maizes garoza — корка хлеба

maize — хлеб

Latvijas meži — латвийские леса
Latvijas .ez.eri — латвийские озера
Latvijas upes — латвийские реки
Latvijas ceļi — латвийские дороги

Latvija — Латвия

Ģ. kā?

rudzu maize — ржаной хлеб
rudzu lauks — ржаное поле
rudzu milti — ржаная мука
rudzu puķe (rudzu puķe) — василек

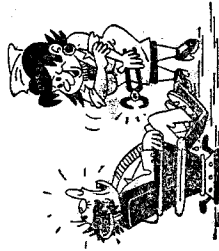
N. kas?

rudzi — рожь

dienvidu vējš — южный ветер
rietumu vējš — западный ветер
ziemeļu vējš — северный ветер
austrumu vējš — восточный ветер
zāļu tēja — лекарственный чай, лебный чай

dienvidi — юг
rietumi — запад
ziemeļi — север
austrumi — восток
zāles — лекарства

gads (год), gadi
autobuss (автобус), autobusi
autobusa pietura — автобусная остановка
autobusu pietura — автобусная остановка
autobusu parks — автобусный парк
zobārsts (zobu ārsts) — зубной врач
galvas sāpes — головная боль
vakara zvaigzne = vakarzvaigzne — вечерняя звезда
rīta zvaigzne — утренняя звезда
rīta rosme — утренняя гимнастика
saruna — разговор
sarunas sarunu valoda = sarunvaloda — разговорная речь
latvietis — латыш
latviešu valoda — латышский язык
krievs — русский
krievu valoda — русский язык
māla ziedu trauks — глиняная посуда для цветов
māla puķu pods — глиняный горшок для цветов

Latviešu valodā ir divas dzimtes — vīriešu dzimte un sieviešu dzimte, bet krievu valodā lietvārdam ir trīs dzimtes.

Mūsu radi dzīvo koka mājā.

dzimte rod
lietvārds имя существительное radi родственники, родня

Aizvakar mūsu rūpnīcā bija arodkomitejas atskaite un vēlēšanu sapulce.

Partijas pils.ētas komiteja ir pils.ētas centrā. Mūsu t.ē. vocis strādā partijas rajona komitejā. Viņa d.ēls ir Latvijas Valsts universitātes students.

partijas pils.ētas komiteja
городской комитет партии
partijas rajona komiteja
районный комитет партии
Latvijas Valsts universitāte
Латвийский государственный университет
Rīgas vagonu rūpnīca
Рижский вагоностроительный завод

Mūsu republikā nav ne gāzes, ne naftas, ne citu tādu bagātību. Mums ir meži. Mēs i.ēpojāmies ar Latvijas mežiem. Meži ir mūsu republikas rota. Meži ir Latvijas ainas būtiska sastāvdaļa.

Mežs ir noteikts dabas resursu veids; tas dod mums ne tikai koksnī, bet arī citas meža bagātības — sēnes, ogas, medību dzīvniekus.

Mežam ir milzīga nozīme kā cilvēka dzīves, darba un aprūtas vides veidotājam. Mežs ir prieka un iedvesmas avots.

Saudzējiet Latvijas mežus!

pēc grāmatas «Latvijas meži»

arodkomiteja профсоюзный комитет
atskaite отчет
vēlēšanas выборы
komiteja комитет
atskaite un vēlēšanu sapulce отчетно-выборное собрание
gāze газ
ne — ne ни — на
nafta нефть
bagātība богатство
rota краса; ряд
ainava пейзаж
būtisks существенный
sastāvdaļa составная часть
noteikts определенный
resursi ресурсы
veids вид

G. kā?
kakls — kakla ārsts
ausis — ausu
ācis — acu
n.ervī — n.ervu
zobi — zobārsts

noteikts dabas resursu veids
определенный вид природных ресурсов
ne tikai, bet arī не только, но и
koksnē дресвна
medības только
охога
dzīvnieks животноe
medību dzīvnieks дичь
milzīgs огромный
nozīme значение
dzīve жизнь
atpūta отдых
vide среда
veidotājs создатель
iedvesma вдохновение
avots ключ, родник, источник
saudzējiet! берегите!

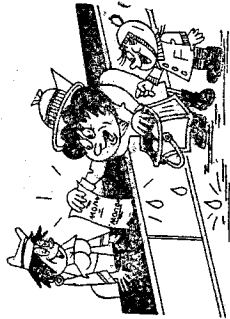

N. kas?
 Ģ. kā?
 D. kam?
 A. ko
 I. ar ko? ar
 L. kur? ar

dzintara rota
 dzintara rotas
 dzintara rotai
 dzintara rotu
 dzintara rotām
 ar dzintara rotām
 dzintara rotās

Tuvojas Sieviešu diena. Dāvanu veikalos un veikalu dāvanu nodaļās ir liela rosība. Abi vīrieši — Jānis Ozols un Mārtiņš — iet uz dāvanu veikalu «Sakta» iepirkties. Vispirms viņi aplūko preces suveniru nodaļā. Tur ir liela keramikas izstrādājumu izvēle — māla krūzes, māla svečturi, puķu vāzes, keramikas servīzes un citas lietas.

Jānis un Mārtiņš iegādājas Latgales māla krūzi un sviļpaunieku. Latgales krūze būs Dainai, jo viņai ļoti patīk lauku puķes. Sviļpaunieks būs Ilzei. Pēc tam viņi aplūko rotaslietas. Jānis iegādājas vēl dzintara krelles Dainai un dzintara piespraudi Ilzei.

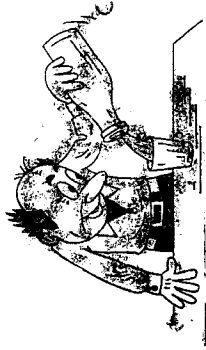

litrs piēna
 литр мо̀ло̀ка

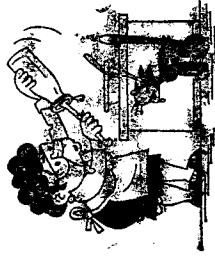
tuvoites (tuvojos, tuvojos) при-
 ближаться, приближаться
 rosība ožивлeннe
 iepirkties делaть покупки
 vispirms спервa
 aplūkot (aplūkoju, aplūkoju)
 осмaтривaть
 prese товaр
 suvenirs сувенир
 keramika керaмикa
 izstrādājums издeлe

pudele krējuma
 бутылка сметaны

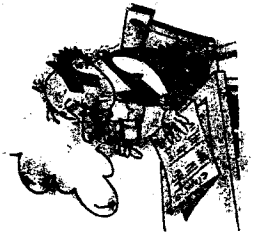
izvēle выбор
 svečturis подсвечник
 servīze сервиз
 iegādāties (iegādājos, iegādā-
 jos) приобре́тaть, приобре-
 сти
 Latgale Латгaлиa
 sviļpaunieks свистулькa
 rotaslieta украшeниe
 piespraude брошь

pudele kefirā
 бутылка кефира

krējuma pudele
 бутылка из-под сметaны

glāze tējas
 стакан чаa

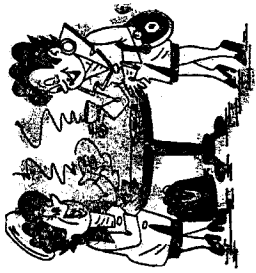
piēna krūze
 кувшин для мо̀ло̀ка

kefirā pudele
 бутылка из-под кефира

tējas glāze
 чайный стакан

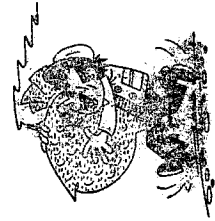
tase kafijas
чашка кофе

kafijas tase
кофейная чашка

karote cukura
ложка сахара

maiss kartupeļu
мешок картофеля

viens metrs auduma
один метр ткани

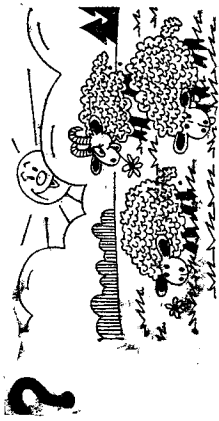
divi metri auduma
два метра ткани

- Lūdzu vienu metru auduma.
- Tikai vienu metru?
- Jā, tikai vienu metru.
- Maksājiet kasē trīs rubļus un desmit kapeikas.

- Lūdzu pudeli kefīra un kilogramu sviesta!
- Lūdzu!
- Vai krējuma vairāk nav?
- Pašreiz nav, bet pēcpusdienā būs vēl.
- Paldies!

- Lūdzu tasi kafijas!
- Vai m.elnu?
- Jā, lūdzu.
- Ar cukuru vai bez cukura?
- Bez cukura, bet ar saldējumu!
- Ko vēl?
- Vienu kafijas maizīti.
- Lūdzu!
- Paldies!

maksāt платить	(maksāju, maksāju)	sviests maslo (сливочное)
rublis десять	рубль	vairāk больше
desmit копейка	десять	m.eln черный
kilograms килограмм	килограмм	saldējums мороженое
		kafijas maizīte кофейная булочка

zāle — трава

Sogad pļavā ir liela zāle,
(... высокая трава.)
V. ecāsmātes dārzs vasarā
aizaug ar zāli.
(... зарастает травой.)
Zāļu tējas ir ļoti veselīgas.

zāle — зал

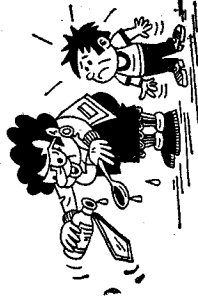
sporta zāle — спортивный зал
sēžu zāle — зал заседаний
konferenču zāle — конференц-зал
operāciju zāle — операционная
Rīgā būs moderna koncertzāle. (... концертный зал.)

zāliens — газон

zāļu tēja — лекарственный чай
veselīgs dzorovый
sēde заседание

zāles — лекарство; лекарства

V. ecāmāte katru vakaru dzer
miega zāles.
Arsts man parakstīja ļoti
stipras zāles.

Vingrinājumi

Šīs grāmatas es iegādājos ... veikalā «Avots». Pienu, sviestu, krējumu un kefīru mēs iegādājamies ... veikalā, bet gaļu — ... veikalā. Mūsu rūpnīca jau decembra sākumā izpildīja ... plānu. Mūsu tēvocis strādā ... komitejā. Mēs dzīvojam ... mājā.

Используйте данные словосочетания:

книжный магазин, головой план, молочный магазин, районный комитет партии, мясной магазин, деревянный дом.

Vai jums patīk z.elta rotaslietas? Dzimšanas dienā mēs mātei uzdāvinājām ... gr.edz.enu. ... aproces ir ļoti dārgas. Mūsu meistaram ir ... rokas.

Tulkojiet!

зимний вечер ...

зимний день ...

летнее утро ...

золотое кольцо ...

пшеничный хлеб ...

студент института физической культуры ...

dzer pьet, пьют

miegс сон

miega zāles снотворное

parakstīja прописал

stiprs сильный

decembris декабрь

sākums начало

Izpildīja выполнил, выполнила, выполнили

patīk нравятся, нравятся

z.elts золото

aproce браслет

dārgs дорогой

Nesmēkēt!	Не курить!
Smēkēt aizliegts!	Курить воспрещается!
Smēķētava,	Курительная комната.
Noma.	Прокат.
Neatbalstīties!	Не прислоняться!
Nospiediet pogu!	Нажмите кнопку!
Pasažieriem ar bērniem,	Для пассажиров с детьми.
Pasts.	Почта.
Pašapkalpošanās,	Самообслуживание.
Pāreja.	Переход.
Pietura.	Остановка.
Autobusu pietura.	Автобусная остановка.
Taksometru pietura.	Остановка такси.
Трамваju pietura.	Трамвайная остановка.
Trolejbusu pietura,	Троллейбусная оста- новка.
Pietura uz pieprasījumu,	Остановка по требова- нию.
Pusdienas pārtraukums,	Обеденный перерыв.
Remonts.	Ремонт.
Lietussargu un somu remonts.	Ремонт зонтов и сумок.
Sadzīves tehnikas remonts.	Ремонт бытовой тех- ники.
Rezerves izeja.	Запасной выход.
Rokas bagāžas glabātava,	Камера хранения ручного багажа.
Sargies autol	Берегись авто!
Sargies vilcienal	Берегись поезда!
Slēgts.	Закрывать.
Slimnīca.	Больница.
Stāviet!	Стойте!
Stāvvietā.	Стоянка.

Kas iet? Кто идет?

Uz kurieni iet? Куда идет?
Куда идут?

No kurienes nāk? Откуда идет?
Откуда идут?

Es došos bērnam maizi,
Я даю ребенку хлеб.

9. nodarbība

(deviņā nodarbība)

Tā ir mūsu iela,
Тут идет cilvēki,
... идут люди.

Rītos viņi iet uz darbu,
iet uz veikalu.
... идут на работу,
в магазин.

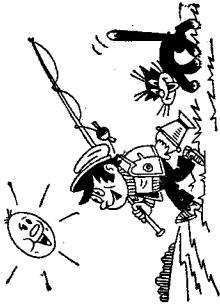
Vakaros viņi nāk
no darba uz mājām.
... идут с работы домой.

deviņā nodarbība девятое заня-
тие

из на, в
по с; от; из

B.ērni iet uz b.ērnudārzu.
Skol.ēni nāk no skolas,

K a s i e t ? Кто идет?

Z.ēns iet.
Мальчик идет.

Karavīrs iet.
Солдат идет.

Z.ēni iet.
Мальчики идут.

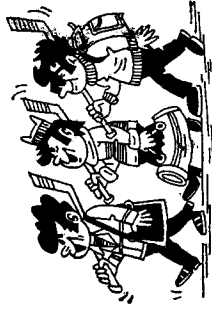
Meitene iet.
Девочка идет.

Sportists iet.
Спортсмен идет.

Meitenes iet.
Девочки идут.

Sportisti iet.
Спортсмены идут.

U z k u r i e n i v i ņ š i e t ? Куда он идет?
U z k u r i e n i v i ņ i i e t ? Куда они идут?
Z.ēns iet uz sporta skolu.
Meitene iet uz b.ērnudārzu.
Cīti z.ēni iet uz mūzikas skolu.

Strādnieks
Strādniece
Strādnieki
Strādnieces

iet uz darbu.

Students
Studente
Studenti
Studentes

iet uz augstskolu.

Sportisti iet uz sacīkstēm.
Mūsu kaimiņš iet uz izpildkomiteju.
Mēs ejam uz staciju. Мы идем на станцию (вокзал).
Uz kuriēni tu pasreiz ej?

Pasreiz es eju uz staciju.
Tu ej uz staciju.
Viņš > iet uz darbu.
Viņa > iet uz veikalu.

b.ērnudārzs детский сад

mūzikas skola училище
mūzikальное

sporta skola спортивная школа
augstskola вуз

Kur tu vakar gāji? Vai tu vakar arī gāji uz staciju?
 Nē, vakar es negāju uz staciju.
 Vakars — gāju uz veikalu.
 Tu — gāji uz staciju.
 Viņš > gāja uz darbu.
 Viņa > gāja uz skolu.

Sodien mēs — ejam uz darbu.
 Jūs — ejat uz veikalu.
 Viņi > iet uz skolu.
 Viņas >

Vakar mēs — gājām uz darbu.
 Jūs — gājāt uz skolu.
 Viņi > gāja uz veikalu.
 Viņas >

Vai jūs arī ejat uz darbu?
 Nē, es pašreiz neeju uz darbu,
 es eju uz pārtikas veikalu.

T.ēvs: — Mārtiņ, kur tu ej?
 Mārtiņš: — Es eju uz treniņu.
 T.ēvs: — Kāpēc tik agri?
 Mārtiņš: — Es vispirms gribu ieiet pie Ivara.
 T.ēvs: — Kāpēc?
 Mārtiņš: — Mēs norunājām iet uz treniņu kopā.
 T.ēvs: — Kur tev šovakar ir treniņš?
 Mārtiņš: — Sporta skolā.
 T.ēvs: — Un cik ilgi tev šovakar būs treniņš?
 Mārtiņš: — Kā parasti — divas stundas.
 T.ēvs: — Nu tad — laimīgu ceļu!
 Ilze: — Mārtiņ, bet Ivars jau aizgāja ...
 Mārtiņš: — Uz kurieni?
 Ilze: — Uz upi maksķerēt.

pārtikas veikals	продовольственный магазин	porunāt (porunāju, porunāju)	договориться, договариваться
treniņš	тренировка	ilgi	долго
tik	так	cik ilgi	как долго
agri	рано	ka parasti	как обычно
gribēt	хотеть	divas stundas	два часа
ieiet	зайти, войти	laimīgu ceļu!	счастливого пути!
kāpēc	почему	maksķerēt (maksķerēju, maksķerēju)	удить, ловить рыбу

Mārtiņš kļusē.

Ilze: — Es viņam jautāju: «Vai mūsu kaķim vakariņas būs?» Un viņš atbildēja: «Gan jau būs.» Tad es novēlēju: «Ne asakas!» Tātad jums treniņš šovakar būs upmalā!..

Uz kurieni iet t.ēvs un māte rītos?
 Rītos t.ēvs un māte ...
 Uz kurieni iet b.ērni rītos? ...

Ko dara v.ecmāmiņa?
 V.ecmāmiņa ne... uz skolu, viņa ... arī uz darbu, viņa ir pensionāre. Pašreiz v.ecmāmiņa ciemojas mūsu mājās,

«V.ecmāmiņ, kur ir mana c.epure?» jautā Mārtiņš. V.ecmāmiņa meklē Mārtiņa c.epuri. Mārtiņš meklē, Ilze Gaitenī nav, istabā nav, virtuvē arī nav «Kur ir mana c.epure?» jautā Mārtiņš.

«Mārtiņ, vai vakar tev c.epure bija, kad tu pārnāci no skolas?»

«Hm ... Bija vai nebija?» domā Mārtiņš. «Nē, laikam nebija. Es c.epuri laikam vakar pazaudēju.»
 V.ecmāmiņa: «Mārtiņ, lūk, t.ēva c.epure.»

Uz kurieni iet? Kuda idet (идут)?

N. kas:
 Uz — A. (ko?)
 (на, в)

skola — uz skolu
 darbs — uz darbu
 -upe — uz upi
 teātris — uz teātri

klusēt (klusēju, kļusēju)	молчать	gaitenis коридор	приходить, приходить,
gan jau būs	думаю, будет	rāgnākt	вернуться
es novēlēju	я пожелал (пожелала)	rāgnāci	ты пришел (пришла)
asaka	кость (рыбья)	laikam	наверное; пожалуй
Ne asakas!	Ни пуха ни пера!	pazaudēt (pazaudēju, pazaudēju)	потерять
upmalā	берег реки		

Kas nāk? Кто идет? No kurienes nāk? Откуда идет (идут)?

Vakarā strādnieki nāk no darba mājās.
(Вечером рабочие идут с работы домой.)

Pēcpusdienā skolēni nāk mājās no skolas.

Šodien es nācu no skolas.

tu nāc.

viņš > nāk

viņa > nākam

mēs nākam

jūs nākat

viņi > nāk

viņas > nāk

Vakar es nācu no darba.

tu nāci

viņš > nāca

viņa > nācam

mēs nācām

jūs nācāt

viņi > nāca

viņas > nāca

G. kā?

es nācu no skolas
darba
teātra

es eju uz

skolu
darbu
teātri

A. ko?

Mārtiņš: — Kas tur nāk?
Ilze: — Tur nāk tētis. Viņš nāk kājām no darba.
Tēvs ienāk gaiteni: — Labvakar, bērnī!

Bērnī: — Labvakar!

Tēvs: — Vai mamma jau mājās?

Ilze: — Nē, viņa vēl ir ceļā.

Mārtiņš: — Lūk, tur jau viņa nāk.

Māte: — Labvakar! Vai vakariņas jau gatavas?

Ilze: — Vēl ne. Mēs ar brāli pašreiz gatavojam.

Māte: — Vai tu, dēls, pārnāci mājās tūlīt pēc stundām?

Mārtiņš: — Nē. Es mazliet aizkavējos.

Māte: — Kāpēc tu nepārnāci laikā?

Mārtiņš: — Es nācu kopā ar Ivaru.

Māte: — Nu un tad?

Mārtiņš: — Mēs iegājām saldējuma kafējnicā... Tur bija šokolādes saldējums...

Māte: — Un kad tu, Ilze, pārnāci?

Ilze: — Arī nesen. Mums šodien bija mēģinājums. Mēs gatavojamies Jaungada sarīkojumam.

Tēvs: — Mārtiņ, mums jāaprunājas. Kā vīram ar vīru.

Mārtiņš: — Es — tūlīt, tēti!

No kurienes tu nāc?

Es... no (veikals, muzejs, teātris).

No kurienes nāk tavs draugs?

Mans draugs... (darbs, rūpnīca, ferma).

No kurienes nāk meitenes?

Meitenes... (koncerts, ...).

No kurienes nāk strādnieki? ...

No kurienes nākat jūs? ...

No kurienes nāk Ilze un tēvs?

Viņi...

tūlīt pēc stundām сразу после уроков

laikā вовремя

aizkavēties (aizkavējos, aizka-

vējos) задержаться, задер-

живаться

nepārnāci ты не вернулся (не

вернулся)

kafejnīca кафе

šokolāde шоколад

nesen недавно

mēģinājums репетиция

gatavoties (gatavojos, gatavo-

jos) готовиться

sarīkojums вечер

aprunāties (aprunājos, aprunā-

jos) поговорить

mums jāaprunājas kā vīram ar

vīru мы должны поговорить как мужчина с мужчиной

Vai Daina Ozola un Jānis Ozols nāk no skolas?

Jā, ...

Nē, ...

No kurienes mēs nākam? ...

Kas nāk no stadiona? ...

Kas nāk no universitātes?

No universitātes ...

Ko dara b.ērņi?

B.ērņi ... no ezera.

Vai viņi nāk no diskotēkas? ...

Strādnieki un strādnieces nāk no rūpnīcas.

Nākt no ... — идти из ... , идти с ...

nākt no ēdnīcas — идти из столовой

nākt no pagalma — идти со двора

nākt no sapāksmes — идти с совещания

nākt no slimnīcas — идти из больницы

nākt no universālveikala — идти из универмага

Soferis ...

B.ērņi ...

Vīri ...

Draugi ...

Ko māte dod b.ērņiem? Что мать дает ребенку?

Māte dod b.ērņiem maizi.

Vai tu aizdevi viņam naudu? Одолжил ли ты ему деньги?

Jā, es aizdevu viņam naudu.

Ko pārdo māizes veikālā? Что продается в хлебном

магазинē? Маizes veikālā pārdo maizi un miltus. Mai-

zes veikālā pārdo baltmaizi, rupjmaizi, saldiskābmaizi

un karašu. Tur ir arī smalkmaizītes un с.ерumi,

— Lūdzi, piedod man, māmīņ! Прости меня, пожа-

луйста, мамочка!

Māte klusē.

— Vai tu man piedod? — jautā d.ēls.

— Jā, es tev piedodu.

T.ēvs d.ēlam nepiedod. T.ēvs d.ēlam nepiedeva.

T.ēvs un māte d.ēlam nepiedeva.

dod дает, дают

pārdo (pārdodu, pārdevu) про-

дать, продавать

baltmaize белый хлеб

rupjmaize черный (ржаной) хлеб

saldiskābmaize кисло-сладкий

хлеб

karaša караша (серый пшевич-

ный или ячменный хлеб)

smalkmaizīte булочка

с.ерумш печенье

V.ecāki dod b.ērņiem naudu.

V.ecāki dod daudz maz naudas b.ērņiem.

Vai jūs dodat naudu b.ērņiem?

Jā, mēs dodam naudu saviem b.ērņiem.

Mēs dodam nedaudz naudas b.ērņiem.

Mēs dodam b.ērņiem kabatas naudu.

Kas ir kabatas nauda?

Kabatas nauda ir neliela naudas summa sīkiem

izd.evumiem.

Kas tas ir — sīki izd.evumi?

Mūsu b.ērņi paši p.ērķ sev kādu burtnīcu, zīmuli

vai dzēšgumiju. B.ērņi labprāt p.ērķ salīdzējumu

un citus gardumus ...

Kāpēc jūs iedevāt b.ērņiem tik daudz naudas?

Draugs man aizdeva naudu.

Vai tu draugam jau naudu atdevi?

Jā, es viņam jau naudu atdevu.

Nē, es viņam naudu vēl neatdevu.

es doodu b.ērņiem konfekti

tu dod

viņš > dod

viņa > dodam

mēs > dodam

jūs > dodat

viņi > dod

viņas > dod

es devu b.ērņiem konfekti

tu devi

viņš > deva

viņa > devām

mēs > devām

jūs > devāt

viņi > deva

viņas > deva

konfekte конфета

Vingrinājumi

iet uz ... — иди в ... , иди на ...

Skolēni iet uz skolu (в школу).

Вēgņi ... (на станцию).

Sportisti ... (на стадион).

Mednieki ... (в лес).

Mašīnisti ... (на реку).

Studenti ... (в университет).

nākt no ...

Zvejnieki nāk no jūras.

Kolhoznieki ...

Мамма ...

Brālis ...

Studente ...

Igors un Pēteris ...

Ученица ...

Kaimiņš ...

Tēvs ... meitai grāmatu.

Ilze iet uz veikalu. Māte ... Ilzei naudu.

Ilze ... pārdevēja naudu, bet pārdevēja ... Ilzei cukuru un maizi.

Iegaumējiet!

Lūdzu, piedodiet, skolotāji!

Lūdzu, atvainojiet!

Stacijas laukums.

Станция дежурants.

Соки.

Sūdzību un ierosinājumu

книга жалоб и предложений.

grāmata.

Taksofons.

Такси.

Телефон-автомат.

Переговорный пункт.

Туалет. (М), (Ж).

Зал ожидания.

Зал ожидания.

Закуски.

Осторожно, окрашено!

Магазины.

Мясо.

Кондитерские изделия.

Хлеб.

Продовары.

Молоко.

Овощи и фрукты. Овощной магазин.

Диетический магазин.

Книги.

Канцтовары.

Фототовары.

Ювелирные изделия.

Хозяйственные товары.

Гостиница.

Taksofons.

Taksometrs.

Телефона automāts.

Телефона sarunu vieta.

Tualete. (V), (S).

Uzgaidāmās telpas.

Uzgaidāmā zāle.

Uzkožamie.

Uzmanību, krāsots!

Veikali.

Gaļa.

Konditorejas izstrādājumi.

Maize.

Pārtika.

Piens.

Dārzeni un augļi.

Diētiskais veikals.

Grāmatu veikals.

Kancelejas pied. erumi.

Fotopied. erumi.

Juvelieru izstrādājumi.

Saimniecības preces.

Viesnīca.

mednieks охотник

mašīnists удильщик, рабо-

лов

zvejnieks рыбак

pārdevējs продавец

pārdevēja продавца

(о жен-

щине)

jauns žurnāls — новый журнал
 jauna grāmata — новая книга
 mans tēvs, mana māte
 tavs tēvs, tava māte
 savs galds, sava soma

10. nodarbība

(desmitā nodarbība)

Jauns žurnāls un jauna grāmata.
 новый журнал новая книга
 Manam tēvam ir jauna grāmata un
 jauns žurnāls.

«Avots» ir jaunatnes žurnāls. Tas ir ļoti interesants un
 labs žurnāls.
 Tēvam ir arī jauna un interesanta grāmata.

Kāds? (какой?) ● Kāda? (какая?) ●
 jauns jauna
 labs laba
 žurnāls žurnāla
 interesants interesanta
 grāmata

Kāds ir šis žurnāls?

Šis žurnāls ir vecs un neinteresants.

Mūsu skolā strādā jauna latviešu valodas skolotāja.
 Mūsu skolā strādā daudz jaunu skolotāju.

desmitā nodarbība десятое за-
 нятие
 jauns новый; молодой

interesants интересный
 vecs старый

Kāds šodien ir laiks?

Sodien ir auksts laiks.

Sodien ir skaids laiks.

Kāds laiks bija vakar?

Vakar bija silts un mitrs laiks.

Kāds laiks ir vasarā?

Vasarā ir silts laiks.

Kāds laiks ir ziemā?

Ziemā ir auksts laiks.

Ziemā ir v.ēss

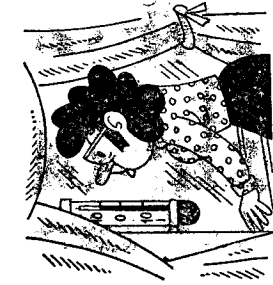
laiks.

Vasarā ir silts

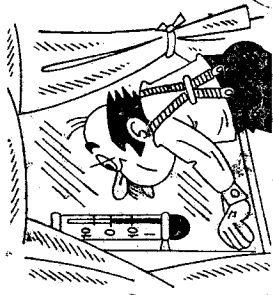
karsts

jauks

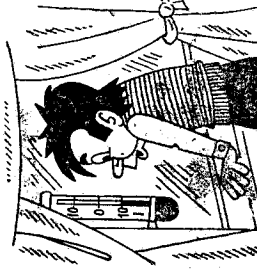
laiks.

desmit grādi virs nulles

nulle grādu

desmit grādi zem nulles

laiks погода
 auksts холодный
 silts теплый
 skaids ясный
 v.ēss прохладный
 mitrs сырой

karsts жаркий
 jauks хороший
 grāds градус
 virs над; выше
 nulle ноль
 zem под; ниже

Ja ir desmit grādi virs nulles, tad laiks nav auksts, bet nav arī silts. Latviešu valodā saka arī: plus desmit grādi. Ja laukā ir minus desmit grādi jeb desmit grādi zem nulles, tad ir auksts laiks.

Lūk, mūsu dārzs pavasarī. Pavasarī mūsu dārzā zied dažādi ziedi. Tur ir sarkanās, baltas un dzeltenas tulpes. Tur ir arī baltas un dzeltenas narcises. Pavasarī mūsu dārzā zied bumbieres, ābeles, ķirši un plūmes. Mūsu dārzā mēs audzējam arī salātus, redīsus, lokus un dilles.

Skaists ir mūsu dārzs pavasarī.

Arī ziemā mūsu dārzs ir balts un skaists. Ziemā dārzā ir daudz sniega. Sniegs ir uz kokiem, uz krūmiem, uz sola, uz žoga, uz mājas jumta.

tad тогда
plus plus
minus minus
jeb или
dažāds разный
balts бeлый
dzeltens желтый

plūme слива
redīsi редиска
loki zelenый лук; перья (лука)
чеснок
dilles укроп
skaists краcный
sols скамeйка

B.ērnī ziemā rūpējas par putniem. Vīni katru dienu baro putnus. Putni ir mūsu dārza sargi. Kad ziema ir auksta un sniega daudz, putniem ir grūti sagādāt sev barību,

?

v.ēcs tēvs (старый отец) — v.ēci tēvi
labs kaimiņš (хороший сосед) — labi kaimiņi
dziļš ezers (глубокое озеро) — dziļi ezeri
agrs pavasaris (ранняя весна) — agri pavasari

Iegaumējiet!

N. kas?	dziļš .ez.ers	dziļi .ez.eri
G. kāp?	dziļa .ez.era	dziļu .ez.eru
D. kam?	dziļam .ez.eram	dziļiem .ez.eriem
A. ko?	dziļu .ez.eru	dziļus .ez.erus
I. ar ko?	dziļu .ez.eru	ar dziļiem .ez.eriem
L. kur?	dziļā .ez.erā	dziļos .ez.eros
N. kas?	agrs pavasaris	agri pavasari
G. kāp?	agra pavasara	agru pavasaru
D. kam?	agram pavasarim	agriem pavasariem
A. ko?	agru pavasari	agrus pavasarus
I. ar ko?	ar agru pavasari	ar agriem pavasariem
L. kur?	agrā pavasarī	agros pavasaros

?

v.ēca pils.ēta (старый город) — vecas pils.ētas
mīļa māsa (милая сестра) — mīļas māsas
labā māte (хорошая, добрая мать) — labas mātes
dziļa upe (глубокая река) — dziļas upes

pag o
barot (baroju, baroju) кормить
sargs сторож
sagādāt (sagādāju, sagādāju)
добыть, добывать; достать,
доставать

sev себе
barība пища; корм
dziļš глубокий
agrs ранний
mīļš милый; любимый

N. kas? G. kā? D. kam? A. ko? I. ar ko? L. kur?	laba māsa labas māšas labai māšai labu māšu labā māšā ar	labas māšas labu māšu labām māšām labas māšas labām māšām labās māšās
N. kas? G. kā? D. kam? A. ko? I. ar ko? L. kur?	dziļa upe dziļas upes dziļai upei dziļu upi dziļu upi dziļā upē	dziļas upes dziļu upju dziļām upēm dziļas upes ar dziļām upēm dziļās upēs

mans tēvs — мой отец
tavs tēvs — твой отец
mans > brālis — мой > брат
tavs — твой
mana māte — моя мать
tava māte — твоя мать
mana > māsa — моя > сестра
tava — твоя

Tas ir mans tēvs, un tas ir mans brālis.
Tā ir mana māte, un tā ir mana māsa.
Es dejoju ar savu māsu.
... со своей сестрой.

Kaimiņš savā dārzā audzē rozes, mēs savā dārzā audzējam tulpes, neļķes un narcises.

mans мой	mana твоя	tavs твой	tava твоя	savs [sajcs] своя
-------------	--------------	--------------	--------------	----------------------

Tā ir Ilze. Ilze ir mana māsa. Es ar savu māsu spēlēju pagalmā badmintonu.

badmintons бадминтон

Mans draugs Ivars rotājās ar savu brāli. Viņa brālis vēl ir mazs.

— Cik gadu ir tavam brālim, Ivar?
— Manam brālim ir pieci gadi.
Kam ir pieci gadi?
Ivara brālim ir pieci gadi.

Rīga ir mana un tava pils.ēta: Rīga ir mūsu pils.ēta. Mēs savu pils.ētu vienm.ēr turam tiru un spodru.

Rīga ir gan v.eca, gan jauna pils.ēta. V.ecrīga ir s.enās pils.ētas daļa, Rīgas sākums, pils.ētas pamats.

V.ecrīga ir īsts brīvdabas arhitektūras muzejs.

Saglabāt V.ecrīgu nozīmē saglabāt s.enās Rīgas plānojumu, apbūvi un arhitektūras pieminekļus.

Tur, kur tagad ir V.ecrīga, kādreiz bija s.ena lībiešu un kuršu apmetne. Toreiz tur bija osta, ko apmeklēja tirgotāji un vikīgi no svešām zemēm, Daugava tolaik bija svarīgs ūdensceļš.

V.ēlāk — 1201. (tūkstoš divsimt pirmajā) gadā bīskaps Alb.erts no Brēmenes blakus kuršu apmetnei sāka celt savu pils.ētu.

Vācu apmetnē dzīvoja galv.enokārt tirgotāji un amatnieki.

mazs маленький

cik сколько

gads год

cik gadu сколько лет

turam держим

tīrs чистый

spodrš чистый; блестящий

s.ens древний

daļa часть

pamats основа; фундамент

īsts настоящий

brīvdabas arhitektūras muzejs

muzei arhitektūrai под от-

крытым небом

saglabāt (saglabāju, saglabāju)

сохранить, сохранять

nozīmēt (nozīmē, nozīmēja)

значить

plānojums планировка

apbūve застройка

kādreiz когда-то

lībieši ливы

kurši курши (древнее латыш-

ское племя)

apmetne поселение

toreiz в тот раз, тогда, в ту

пору

osta порт, гавань

tirgotājs торговец

vikings викинг

svešs чужой; незнакомый

to laik в то время; тогда

svarīgs важный

ūdensceļš водный путь

V.ēlāk позже

tūkstoš divsimt pirmajā gadā

в тысяча двухсот первом

gadu году

bīskaps епископ

Brēmene Бремен

blakus рядом

sāka начал

celt строить

vācu немецкий

galv.enokārt главным образом

amatnieks ремесленник

liels, liela
большой, большая

augsts, augsta
высокий, высокая

plats, plata
широкий, широкая

dziļš, dziļa
глубокий, глубокая

auksts, auksta
холодный, холодная

tīrs, tīra
чистый, чистая

garš, gara
длинный, длинная

labs, laba
хороший, хорошая

balts, balta
белый, белая

gaišs, gaiša
светлый, светлая

skaists, skaista
красивый, красивая

skaļš, skaļa
громкий, громкая

sīks, sīka
мелкий, мелкая (по раз-
меру)

sens, sēna
древний, древняя

jauns, jauna
новый, новая;
молодой, молодая

mazs, maža
маленький, маленькая

zems, zema
низкий, низкая

šaurš, šaura
узкий, узкая

sēkls, sēkla
мелкий, мелкая (о воде)

silts, silta
теплый, теплая

netīrs, netīra
грязный, грязная

īss, īsa
короткий, короткая

slihts, slihta
плохой, плохая

melnš, melna
черный, черная

tumšš, tumša
темный, темная

neglīts, neglīta
некрасивый, некрасивая

klusš, klusa
тихий, тихая

gaībs, gaība
пестрый, пестрая

vēcs, vēca
старый, старая

interesants, interesanta
интересный, интересная

neinteresants, neintere-
santa
неинтересный, неинтерес-
ная

jauna māte — молодая мать

vēca māte — старая мать

v.escāmāte — бабушка

v.escāmāte (uменьш. фор-
ма) — бабушка

v.escāmāte — акушерка

Viņa tēvs ir v.escs. Viņam ir v.escs tēvs.
Viņai ir v.eca māte. Viņas māte ir v.eca.

Mana v.escāmāte ir pensionāre. Es ļoti mīlu savu v.esc-
māmiņu un vectētiņu.

Baibas v.ect.ēvs ir mežsargs. Arī viņas v.escv.ect.ēvs bija
mežsargs. Baibas v.escv.ect.ēvs stādīja un sargāja mežu.

v.escv.ect.ēvs — прадед, прадедушка

v.escv.escmāte — прабабушка, прабабка

v.escv.escāki — дед и бабушка

Vingrinājumi

Vai tie ir tavi b.ērni, Robert?

Jā, ...

Nē, ...

Robert, kur ir ... b.ērni šodien?

Sodien ... b.ērni ir pārgājienā.

Kur tu iesi ar ... b.ērniem, Māra?

Mēs iesim uz teātri.

Vai tas ir tavs velosipēds (draugs, t.ēvocis)?

Jā, tas ir mans velosipēds.

... draugs.

... t.ēvocis.

mežsargs лесничий
stādīja он сажал

sargāt (sargāju, sargāju) охра-
нять; сторожить
pārgājens поход

Vai tās ir tavas grāmatas (puķes, istabas)?
Jā, tas ir manas grāmatas.

... puķes.
... istabas.

Katru vakaru es ar savu sievu un ar ... bērniem eju pastaigāties. Mans darba biedrs ar ... sievu ciemojas mūsu mājā. Mārtiņš ... māsai iedeva ābolu, bet Ivars ... brālim iedeva velosipēdu. Kārlis rotājās ar ... brāli.

Šī ir mana grāmata, bet tā ir ... grāmata. Šī ir ... istaba, bet tā ir ... istaba. Sis ir ... žurnāls, bet tas ir ... žurnāls.

Kur ir tavs klasesbiedrs? Mans klasesbiedrs ir skolā.

... brālis? ...
... žurnāls? ...

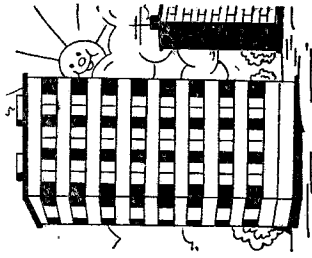
Kur ir mans draugs? Tavs draugs ir mūzikas skolā.

... brālis? ...
... žurnāls? ...

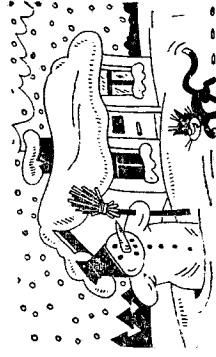
Vai šis ir jauns žurnāls?

Nē, ...
Šis ir jauns žurnāls, bet tas ir ... žurnāls.

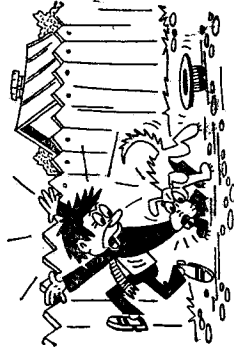
Šī ir interesanta grāmata, bet tā ir ... grāmata.
Rīgā ir daudz jaunu rajonu: Imanta, Ķengarags, Purvciems un citi rajoni.

... māja

... māja

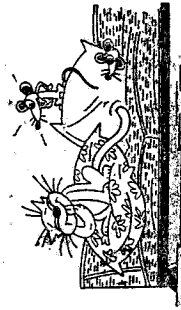
... žogs

... žogs

... kaķis

... kaķis

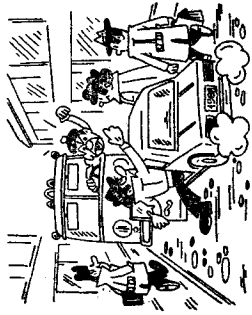
šis ertot
ši erta

tas tot
tā ta

... bumba

... bumba

... iela

Tulkojiet!

новый дом —
 молодой человек —
 хороший специалист —
 громкая музыка —
 широкая река —

Dotajiem lietvārdiem pievienojiet visus piemērotos īpašības vārdus un pārītulkojiet krieviski vārdu savienojumus! (Подберите к данным существительным все подходящие прилагательные и словосочетания переведите на русский язык.)

krāsa pils.ēta
 meitene krasts
 gleznotājs upe
 mākslinieks liera

(sarkans, zaļš, balts, labs, jauns, augsts, zems, v. ecs, dziļš, šaurs, slikts, garš, iss, interesants, neinteresants, liels, mazs, ...)

Lasiet un tulkojiet!

Tas bija v. ecos laikos, kad vēl nepazina akmeņogles un visur bija gaišas un mīļas sirdis. Pils.ētās nebija tik daudz dūmu kā tagad. Mājas bija vaska brūnas un smilšu dzelt.enas. Gadi gāja tām pāri ar sauli un tvaiku, un tās

akmeņogles каменный уголь
 dūmi мн. ч. дым
 vaska brūnas коричневые, как
 воск

smilšu dz.elt.enas желтые, как
 песок
 tvaiks пар

nosūbēja. V.ēsās akmens s.ētās bija klusi koka vārti. Pa tiem staigāja v.es.eli ļaudis. Ar'vien tur bija kāds kupls koks un slaiki baznīcu torņi rādīja ceļu uz debesīm.

pēc К. Шаубес пасakas «Karaļa krāsņkuris»

Iegaumējiet!

Atvainojiet!
 Lūdzu mani atvainot,
 Lūdzu piedošanu.
 Atvainojiet (piedodiet),
 es steidzosi
 Atvainojiet (piedodiet),
 es liku jums gaidīt.
 Atvainojiet (piedodiet),
 ka nokavēju.
 Atvainojiet, es tūlīt atgrie-
 zīšosi!

Piedodiet (atvainojiet),
 es ne.esmu vainīgs (-a)!

Nedusmojieties,
 es ne.esmu vainīgs (-a)!

Atvainojiet (piedodiet),
 ka traucēju!

Ne'kas!
 Neatvainojieties!
 Viss kārtībā!

Извините! (Простите!)
 Прошу извинить меня.
 Прошу прощения.
 Извините (простите), я то-
 роплюсь (слешу).
 Извините (простите), что
 заставил вас ждать.
 Извините (простите) меня
 за опоздание.
 Извините меня, я сейчас
 вернусь.

Простите (извините), я не
 виноват (не виновата).
 Не сердитесь на меня, это
 не моя вина.
 Извините (простите) за бес-
 покойство.
 Ничего.
 Не извиняйтесь.
 Все в порядке.

Sarunas

— Vai jūs jau runājat latviski?
 — Jā, es jau maz'liet runāju. (Nē, es vēl nerunāju.)
 — Un jūs?
 — Es latviski saprotu, bet vēl nerunāju.
 — Vai jūs, biedri Borisov, runājat latviski?
 — Nē, es nerunāju latviski, es runāju tikai krieviski.

tās nosūbēja они потускнели
 akmens s.ēta каменный двор
 vārti только во мн. ч. ворота
 staigāt (staigāju, staigāju) хо-
 дить
 v.es.els здоровый
 ļaudis только во мн. ч. люди

ar'vien всегда
 kupls раскидистый
 slaiks стройный; высокий
 baznīcu torņi церковные башни
 rādīja они показывали
 debesis ж. р. мн. ч. небо
 maz'liet немного

Спросите у своего товарища (друга), говорит ли он по-русски, по-немецки, по-английски.

— Piedodiet, kur te dzīvo Ilga Dūma?
 — Ilga dzīvo šeit, bet viņas nav mājās. Viņai ir atvaļinājums, un viņa dzīvo Jūrmalā.
 — Paldies! Atvainojiet, ka traucēju.

— Uz kuriem iet šis autobuss?
 — Uz pils.ētas centru.
 — Ļoti jauki! Cik maksā autobusa biļete?
 — Piecas kapeikas.
 — Kur var iegādāties biļetes?
 — Biļetes var iegādāties laikrakstu kioskos un veikalos.
 — Vai jums nav viena biļete?
 — Jā, man ir divi autobusa taloni. Lūdzu
 — Liels paldies!

— Sakiet, lūdzu, kur šeit ir autobusu pietura?
 — Pils.ētas centra virzienā?
 — Jā. Vai uz centru iet tikai viens autobuss?
 — Jā, tikai viens. Pietura ir, lūk, tur.
 — Pateicos!

Спросите у прохожего, в какую сторону идет автобус (трамвай, троллейбус).

— Ilze, re, kur iet jūsu kaimiņš!
 — Nē, v.есмāmiņ, tas nav мūsu kaimiņš. Tas ir cits t.ēvocis. Mūsu kaimiņam ir ūsas un bārda...
 — Tas nav kaimiņš?
 — Tas nav kaimiņš, tas ir svešs t.ēvocis.

— Daina, vai tu jau uz māju?
 — Jā.
 — Es arī iešu. Iesim reizē! Iesim abas kopā!
 — Labi. Iesim!

— V.есмāmiņ, kur ir mana с.еpure un cimdī?
 — Nu — pameklē!..
 — Man nav laika.

atvaļinājums отпуск
 traucēt (traucēju, traucēju) беспокоить; мешать; тревожить
 Atvainojiet, ka traucēju! Извините за беспокойство!

ūsas усы
 bārda борода
 reizē вместе

— Man liekas, ka с.еpure bija tavā istabā.
 — Nē, tur nav.
 — Nu, tad tava с.еpure ir jau ceļā uz skolu. Man liekas, ka jau aizgāja...
 — Neјokojies, v.есmāmiņ! Kur ir mana с.еpure un cimdī?

Спросите у своей супруги, где ваша шляпа, перчатки, сумка, зонг, портфель.

— Vai tev ir laikraksts «Literatūra un Māksla»?
 — Jā.
 — Kur tas ir?
 — Lūk, tur...
 — Kur?
 — Galda atvilktnē.
 — Jā, atvilktnē ir. Paldies!

Спросите у своих близких, куда они положили газету, журнал, книгу.

— Labrīt, biedrene Liepiņai!
 — Labrīt!
 — Kā klājas? (Kā jums klājas?)
 — Paldies! Labi. Man klājas labi.
 — Kā klājas jūsu dzīvesbiedram?
 — Viņš pašreiz slimo ar angīnu...
 — Jau ilgi?
 — Jā, jau nedēļu.
 — Lūdzu — pasveiciniet! Lai viņš veseļojas drīzāk! Uz redzēšanos!
 — Paldies! Noteikti pasveicināšul Uz redzēšanos!

— Vai jums ir žurnāls «Skola un Ģimene»?

— Jā. Lūdzu!
 — Vēl, lūdzu, šīsdienas «Cīņu» un «Padomju Jaunatni».
 — Varbūt «Skolotāju Avīzi» arī?
 — Paldies, nē. To es abonēju.

Ieakas кажеяс
 jokoties (jokoјos, jokoјos) шу-тить
 veseļoties (veseļojos, veseļojos) выздоравливать
 drīzāk скорее
 abonēt (abonēju, abonēju) выписывать
 atvilktnē выдвижной ящик
 dzīvesbiedrs супруг
 angina ангина

— Atvainojiet, kur te var iegādāties laikrakstus?
— Lūk, tur ir «Rīgas modes», bet tur — pa kreisi ir laikrakstu un žurnālu kiosks.

— Lūdzu «Pravdu», «Сіңи» un «Sportu».
— Lūdzu! Ko vēl?
— Paldies, neko.

Что вы спросите у kiosкера, если хотите купить свежие газеты?

— Piedodiet, kas šeit agrāk strādāja?
— Biedrs Zīle.
— Kur viņš ir tagad?
— Viņš strādā kioskā citā pilsētas rajonā.

Zvana telefons.

— Klausos! Lūdzu!
— Vai Mārtiņš?
— Jā, tas esmu es.
— Te — Baiba. Vai Ilze mājās?
— Nē, Ilzes nav.
— Kur viņa ir?
— Viņa aizgāja uz mēģinājumu.
— Paldies! Piedod, ka traucēju.
— Nekas, nekas...

— Lūdzu! Es klausos.
— Sveicināti! Vai Daina Ozola ir mājās?
— Labdien! Dainas nav mājās.
— Te runā Antra Vilka. Sakiet, lūdzu, kur viņa ir?
— Ļoti patīkami, biedrene Vilka. Daina ir poliklīnikā.
— Poliklīnikā?
— Jā, viņa ir poliklīnikā pie zobārsta.
— Ļoti žēl. Vai drīkstu vēlreiz piezvanīt?
— Jā, lūdzu!

— Klausos!
— Vai Mārtiņš?
— Jā.
— Vai tētis ir mājās?
— Jā, tētis ir mājās, bet viņš ir garāžā.
— Un — kur ir tava mamma?

— Mamma ar māsu aizgāja uz koncertu. Lūdzu, piezvaniet pēc stundas, tad visi būs mājās.
— Paldies, Mārtiņ! Pasaki tētim, ka zvanija tēvocis Jēkabs.

— Labi. Uz redzēšanos!

Позвоните своему другу и попросите его к телефону, спросите у товарища (друга), что он будет делать вечером.

— Sveiks, kaimiņ!
— Sveiki!
— Kā klājas?
— Paldies, tā nekas.
— Varbūt uzspēlēsīm šahu?
— Jā, labprāt.
— Kur spēlēsīm?
— Spēlēsīm dārzā. Sovakar ir silts un patikams laiks.
— Būs lietus...
— Nē, liekas, ka nebūs.

— Ko tu darīsi vakarā?
— Vakarā es būšu mājās. Pa televīziju būs interesanta filma.

— Ko šeit būvē?
— Jaunu kinoteātri.
— Un tur?
— Modernu sporta kompleksu.
— Ļoti moderna arhitektūrai

Спросите, что там строится.

— Ilze, pasaki tētim, ka es aizēju uz bibliotēku pēc grāmatām. Būšu mājās vēlāk. Gatavojiet vakariņas pašai!
— Labi, uz redzēšanos, māmiņ!

Как вы скажете своей дочке (сыну, жене), что задержитесь и что они сами должны приготовить себе ужин?

— Labdien! Vai skola?
— Labdien! Jā, šeit skola.
— Palūdziet pie telefona skolotāju Medni.
— Lūdzu, tūlīt!

piezvanīti! позвоните!

vēlāk позже

- Ieva, man ir divas biļetes uz izrādi «Elizabetha — Anglijas karaliene». Vai tu nāksi?
 — Kad?
 — Šovakar.
 — Es — labprāt.

Вы хотите позвонить жене в школу и сказать, что вы купили два билета на спектакль.

- Piedodiet, kur šeit tuvumā ir pārtikas veikals?
 — Pārtikas veikals ir tur — pa kreisi (pa labi lūk, tur — taisni).

- Vai jums ir cigaretes «Kosmos»?
 — Nē, nav. Ir tikai «Prīma».
 — Lūdzu vienu «Prīmu» un sērskociņus.
 — Lūdzu.

- Labdien, Jurī!
 — Labdien!
 — Kur tu iesi?
 — Es iešu uz Milzkalnu slēpot. Vai tu arī nāksi?
 — Jā, noteikti. Es tūlīt būšu klāt...

- Vai jūs nodarbojaties ar sportu?
 — Jā, es labprāt nodarbojos ar sportu.
 — Ar kādu sporta veidu jūs nodarbojaties?
 — Es spēleju hokeju, volejbolu un tennis. Man patīk arī peldēšana. Un jūs?
 — Es trenējos daiļslidošanā. Mums katru dienu trīs stundas ir treniņš.
 — Vai jūs interesē futbols?
 — Ne sevišķi.

- Kur tu iesi šovakar?
 — Es iešu uz teātri.
 — Un kādu izrādi tu skatīsies?
 — Gunāra Priedes lugu «Centrifuga» Jaunatnes teātrī.
 — Bet es šovakar iešu uz treniņu. Rīt institūtā būs Vesības diena. Studenti dosies uz Mežaparku kārtot GDA

karaliene королева
 tuvumā поблизости
 taisni прямо
 sērskociņš спичка

nodarbojies (nodarbojos, nodarbojos) заниматься
 ne sevišķi не очень
 centrifuga центрифуга

normas slēpošanā. Man patīk slēpot, bet draugam patīk spēlēt badmintonu. Mums abiem ir sporta klases slēpošanā un slidošanā.

Спросите у товарища, каким видом спорта он занимается.

Теперь вы знаете также творительный падеж (Instrumentālis) и родительный падеж (Ģenitīvs).

Вы знаете, что Instrumentālis употребляется с предложением *ar* и отвечает на вопрос *ar ko?* (кем? чем? с кем? с чем?).

Ar ko es runāju? С кем я говорю?

Es runāju ar skolotāju. Я говорю с учителем.

Ar ko jūs lidojāt? На чем вы летели?

Mēs lidojām ar helikopteru. Мы летели на вертолете.

Ar ko viņa slimo? Чем она болеет?

Viņa slimo ar angīnu. Она болеет ангиной.

Tēvs uz darbu tet kājām. Отец на работу идет пешком.

Родительный падеж (Ģenitīvs) имеет много значений. Для нас важны следующие употребления:

1) в роли несогласованного определения:

а) *Rīgas plāns* и *riedele ķefīra*,
 план Риги и бутылка кефира;

б) *vilnas zeķes* — шерстяные чулки;

2) со словами *daudz* и *maz*:

Mūsu mājā ir daudz glēznu.

Mūsu ceļā ir maz putekļu.

3) с отрицанием *nav*:

а) *D. + nav + Ģ.:*

Draugam nav laika.

U drauga net ēremini;

б) *Vai tur ir skolotājs?* Есть ли там учитель?

Nē, skolotāja tur nav.

Net, учителя там нет.

Вы уже знаете, что Ģenitīvs существительного в роли определения в латышском языке обычно стоит перед определяемым словом:

fizikas institūts,
 институт физики,
piena produkti,
 молочные продукты,

Rīgas piāns,
 план Риги,
grāmatu veikals,
 книжный магазин.

Если к одному и тому же слову относится несколько существительных в родительном падеже, то первым стоит определение, выражающее более широкое понятие, а далее существительные, выражающие более узкие понятия:

partijas Rīgas pils. ētās komiteja,
Рижский городской комитет партии.

Если существительное, от которого зависит другое существительное в родительном падеже, имеет количественное значение, то слово в форме родительного падежа в латышском языке стоит после этого существительного (так же как в русском языке):

kilograms svieta — килограмм сахара,
tris kilogrami vīnogi — 3 килограмма винограда,
puskilograms sviesta — полкилограмма сливочного масла,
pidete krējuma — бутылка сметаны,
maiss kartupeļi — мешок картофеля,
metrs auduma — метр ткани,
klaips maizes — буханка хлеба,
rasīņa sviesta — пачка масла.

Вы знаете глаголы *iet, dot, nākt*.

Глагол *nākt* (приходить, идти) употребляется в значении направления к предмету. Глаголом *iet* (идти, ходить) обозначается передвижение в пространстве вообще.

Ciņš ēki iet. Люди идут.

Skolotājs iet uz skolu. Учитель идет в школу.

Skolotājs nāk no skolas. Учитель идет из школы.

Глаголы *iet* и *dot* спрягаются особо:

Настоящее время		Прошедшее время		Будущее время	
es	eju	es	gāju	es	iešu
tu	ej	tu	gāji	tu	iesi
viņš	> iet	viņš	> gāja	viņš	> ies
viņa		viņa		viņa	
mēs	ejam	mēs	gājām	mēs	iesim
jūs	ejat	jūs	gājāt	jūs	iesiet
viņi	> iet	viņi	> gāja	viņi	(iesit) (dosit)
viņas		viņas		viņas	> ies
					> dos

Настоящее время		Прошедшее время		Будущее время	
es	nāku	es	nācu	es	nāksū
tu	nāc	tu	nāci	tu	nāksi
viņš	> nāk	viņš	> nāca	viņš	> nāks
viņa		viņa		viņa	
mēs	nākam	mēs	nācām	mēs	nāksim
jūs	nākat	jūs	nācāt	jūs	nāksiet (nāksit)
viņi	> nāk	viņi	> nāca	viņi	> nāks
viņas		viņas		viņas	

Вы знаете, что в латышском языке, как и в русском, бывают невозвратные и возвратные глаголы.

невозвратные глаголы

возвратные глаголы

gatavot — готовить *gatavo-ties* — готовиться

mazgāt — мыть, стирать *mazgā-ties* — мыться, умываться

Спряжение возвратных глаголов, которые в неопределенной форме оканчиваются на *-āties, -ēties, -oties*

Неопред. форма: mazgā-ties, interesē-ties, gatavo-ties		Настоящее время		Прошедшее время	
es	mazgājos	es	interesējos	es	gatavojos
tu	mazgājies	tu	interesējies	tu	gatavojies
viņš	> mazgājas	viņš	interesējas	viņš	gatavojas
viņa		viņa	interesējies	viņa	gatavojies
mēs	mazgājamies	mēs	interesējamies	mēs	gatavojamies
jūs	mazgājaties	jūs	interesējaties	jūs	gatavojaties
viņi	> mazgājas	viņi	interesējas	viņi	gatavojas
viņas		viņas		viņas	
es	mazgājos	es	interesējos	es	gatavojos
tu	mazgājies	tu	interesējies	tu	gatavojies
viņš	> mazgājas	viņš	interesējas	viņš	gatavojas
viņa		viņa	interesējies	viņa	gatavojies
mēs	mazgājamies	mēs	interesējamies	mēs	gatavojamies
jūs	mazgājaties	jūs	interesējaties	jūs	gatavojaties
viņi	> mazgājas	viņi	interesējas	viņi	gatavojas
viņas		viņas		viņas	

Приглагольные местоимения. — Piederības vietniekvārdi

Склоняемые		
mans, mana (мой, моя, мое)	tavs, tava (твой, твоя, твое)	savs, sava (свой, своя, свое)
Несклоняемые		
mūsu (наш, наша, наше, наши)	jūsu (ваш, ваша, ваше, ваши)	
vīņa (его)	vīņu (их)	

Склоняемые притяжательные местоимения изменяются так же, как соответствующие существительные, и согласуются с ними в роде, числе и падеже.

Теперь вы знаете, как склоняются существительные мужского рода, имеющие в именительном падеже единственного числа окончания -s и -š, умеете также склонять некоторые существительные на -is (*kuģis, inženeris*).

Вы знаете, как склоняются существительные женского рода, которые в именительном падеже единственного числа оканчиваются на -a, и умеете склонять некоторые существительные женского рода, оканчивающиеся на -e (*forte, kase, pase*).

Прилагательные в латышском языке имеют в мужском роде окончания -s, -š, а в женском роде -a.

мужской род
grūts darbs
garš ceļš
balts kuģis

женский род
kupla liepa
liela torte

Вы уже заметили, что они согласуются с существительными в роде, числе и падеже:

Мужской род		
Единственное число		
N. kas?	grūts darbs	balts kuģis
G. kā?	grūta darba	balta kuģa
D. kam?	grūtam darbam	baltam kuģim
A. ko?	grūtu darbu	baltu kuģi
I. ar ko? ar	grūtu darbu	ar baltu kuģi
L. kur?	grūtiā darbā	balta kuģī

Множественное число		
N. kas?	grūti darbi	balti kuģi
G. kā?	grūtu darbu	baltu kuģu
D. kam?	grūtiem darbiem	baltiem kuģiem
A. ko?	grūtus darbus	baltus kuģus
I. ar ko? ar	grūtiem darbiem ar	baltiem kuģiem
L. kur?	grūtos darbos	baltos kuģos
Женский род		
Единственное число		
N. kas?	kupla liepa	liela torte
G. kā?	kuplas liepas	lielas tortes
D. kam?	kuplai liepai	lielai tortei
A. ko?	kuplu liepu	lielu torti
I. ar ko? ar	kuplu liepu	ar lielu torti
L. kur?	kuplā liepā	lielā tortē
Множественное число		
N. kas?	kuplas liepas	lielas tortes
G. kā?	kuplu liepu	lielu tortu
D. kam?	kuplām liepām	lielām tortēm
A. ko?	kuplas liepas	lielas tortes
I. ar ko? ar	kuplām liepām	ar lielām tortēm
L. kur?	kuplās liepās	lielās tortēs

Проверьте, как вы запомнили существительные и глаголы, и напишите известные вам формы. А если забыли, то посмотрите предыдущие занятия.

	Genitīvs (kā?)		Instrumentālis (ar ko?)	
	ед. число	мн. число	ед. число	мн. число
laiks время, погода	laika	laiku	ar laiku	ar laikiem

Draugs, diena, dzintars, plāns, valoda, velosipēds, puķe, zieds, cukurs, nauda, karavīrs, sportists, gāze, nafta, mežs, oga, vējš, avots, audums, rota, kaķis, aizkrāšne, apavi, ap-roce, asaka, baltmaize, d.esa, krūms, g.edzens, gaļa, b.ēdas, cimdš, zeķe, cepumi, dzīvoklis, krasts, krievis, sa-runa, s.ega, veikals, piens, pārtika, vējš, slimnīca, poga, paruna, priekš, mētelis, vilciens, z.eits, zāle.

Склонение имен прилагательных

Единственное число		Множественное число	
Мужской род			
N. kas?	mazs	mīļš	māļi
G. kāp?	maza	mīļa	mīļu
D. kam?	mazam	mīļam	mīļem
A. ko?	mazu	mīļu	mīļus
I. ar ko?	ar mazu	ar mīļu	ar māļiem
L. kur?	mazā	mīļā	mīļos
Женский род			
N. kas?	maza	mīļa	māļas
G. kāp?	mazas	mīļas	mīļas
D. kam?	mazai	mīļai	mīļām
A. ko?	mazu	mīļu	māļas
I. ar ko?	ar mazu	ar mīļu	ar māļām
L. kur?	mazā	mīļā	māļās

Спряжение возвратных глаголов (II спряжение)

Неопредел. форма: mazg-ā-t (мыть, стирать), spēl-ēt (играть, lab-ot (исправлять, исправлять))

Настоящее время		Прошедшее время		Будущее время	
es	mazg-ā-j-u	es	mazg-ā-j-u	es	mazg-ā-š-u
tu	mazg-ā	tu	mazg-ā-j-i	tu	mazg-ā-s-i
viņš	mazg-ā	viņš	mazg-ā-j-a	viņš	mazg-ā-s
viņa	mazg-ā-j-am	viņa	mazg-ā-j-ām	viņa	mazg-ā-s-im
mēs	mazg-ā-j-at	mēs	mazg-ā-j-āt	mēs	mazg-ā-s-i-et
jūs	mazg-ā-j-at	jūs	mazg-ā-j-āt	jūs	mazg-ā-s-i-et (-it)
viņi	mazg-ā	viņi	mazg-ā-j-a	viņi	mazg-ā-s
viņas	mazg-ā	viņas	mazg-ā-j-a	viņas	mazg-ā-s

es	spēl-ē-j-u	es	spēl-ē-j-u	es	spēl-ē-š-u
tu	spēl-ē	tu	spēl-ē-j-i	tu	spēl-ē-s-i
viņš	spēl-ē	viņš	spēl-ē-j-a	viņš	spēl-ē-s
viņa	spēl-ē-j-am	viņa	spēl-ē-j-ām	viņa	spēl-ē-s-im
mēs	spēl-ē-j-at	mēs	spēl-ē-j-āt	mēs	spēl-ē-s-i-et
jūs	spēl-ē-j-at	jūs	spēl-ē-j-āt	jūs	spēl-ē-s-i-et (-it)
viņi	spēl-ē	viņi	spēl-ē-j-a	viņi	spēl-ē-s
viņas	spēl-ē	viņas	spēl-ē-j-a	viņas	spēl-ē-s

Склонение имен существительных (которые в Nominativs ед. числа оканчиваются на -s, -š-, -is, -a, -e: draugs — друг, veļš — ветер, kuģis — корабль; liepa — алина, pase — маршрут)

Женский род		Мужской род	
Единственное число		Множественное число	
N. kas?	pas-e	N. kaus?	kuģ-i
G. kam?	pas-ai	G. kam?	kuģ-im
D. kam?	pas-ai	D. kam?	kuģ-im
A. ko?	pas-ai	A. ko?	kuģ-i
I. ar ko?	ar pas-i	I. ar ko?	ar kuģ-i
L. kur?	pas-e	L. kur?	kuģ-i
-----		-----	
N. kas?	pas-e	N. kaus?	kuģ-is
G. kam?	pas-ai	G. kam?	kuģ-i
D. kam?	pas-ai	D. kam?	kuģ-im
A. ko?	pas-ai	A. ko?	kuģ-i
I. ar ko?	ar pas-i	I. ar ko?	ar kuģ-i
L. kur?	pas-e	L. kur?	kuģ-i

Спряжение глаголов *iet* (идти),
būt (быть) и *dot* (давать)

es tu viņš viņa mēs jūs viņi viņas	eju ej iet ejam ejat iet	es tu viņš viņa mēs jūs viņi viņas	gāju gājī gāja gājām gājāt gāja	es tu viņš viņa mēs jūs viņi viņas	iešu iesī ies iesīm iesīet (-it) ies
es tu viņš viņa mēs jūs viņi viņas	esmu esi ir esam esat ir	es tu viņš viņa mēs jūs viņi viņas	biju biji bija bijām bijāt bija	es tu viņš viņa mēs jūs viņi viņas	būšu būsī būs būsīm būsīet (-it) būs
es tu viņš viņa mēs jūs viņi viņas	došu dod dod dodam dodat dod	es tu viņš viņa mēs jūs viņi viņas	devu devī deva devām devāt deva	es tu viņš viņa mēs jūs viņi viņas	došu dosi dos dosīm dosīet (-it) dos

es tu viņš viņa mēs jūs viņi viņas	lab-oj-u lab-o lab-o lab-oj-am lab-oj-at lab-o	es tu viņš viņa mēs jūs viņi viņas	lab-oj-u lab-oj-ī lab-oj-a lab-oj-ām lab-oj-āt lab-oj-a	es tu viņš viņa mēs jūs viņi viņas	lab-o-š-u lab-o-sī lab-o-s lab-o-s-īm lab-o-s-iet lab-o-s-iet (-it)
---	---	---	--	---	--

Спряжение возвратных глаголов (II спряжение)

Неопред. форма: mazg-ā-ties (мыться, купаться), spēl-ē-ties (играть), lab-o-ties (исправляться)		Будущее время	
Настоящее время	Прошедшее время	Настоящее время	Прошедшее время
es tu viņš viņa mēs jūs viņi viņas	mazg-ā-j-os mazg-ā-j-ies mazg-ā-j-as mazg-ā-j-amies mazg-ā-j-aties mazg-ā-j-as	es tu viņš viņa mēs jūs viņi viņas	mazg-ā-j-os mazg-ā-j-ies mazg-ā-j-as mazg-ā-s-ies mazg-ā-s-īmies mazg-ā-s-ieties (-ities) mazg-ā-s-ies
es tu viņš viņa mēs jūs viņi viņas	spēl-ē-j-os spēl-ē-j-ies spēl-ē-j-as spēl-ē-j-amies spēl-ē-j-aties spēl-ē-j-as	es tu viņš viņa mēs jūs viņi viņas	spēl-ē-j-os spēl-ē-s-ies spēl-ē-s-ies spēl-ē-s-ies spēl-ē-s-īmies spēl-ē-s-ieties (-ities) spēl-ē-s-ies
es tu viņš viņa mēs jūs viņi viņas	lab-o-j-os lab-o-j-ies lab-o-j-as lab-o-j-amies lab-o-j-aties lab-o-j-as	es tu viņš viņa mēs jūs viņi viņas	lab-o-š-os lab-o-s-ies lab-o-s-ies lab-o-s-ies lab-o-s-īmies lab-o-s-ieties (-ities) lab-o-s-ies

Латышско-русский алфавитный словарь

А

- abas** обе; **abi** оба
ābele яблоня
ābeļdārgs яблонево́й (яблон-
ный) сад
ābols яблоко
abonēt (abonēju, abonēju) вы-
писывать
acs ж. р. глаз
adrese адрес
agrak раньше; прежде
agrī рано
agrōnoms агроном (о жен-
щине)
agrōnoms агроном
agrs ранний
aiņava пейзаж, ландшафт
aīva овца
aiz за; позади; с; из; от
aizdot (aizdodu, aizdevu) одол-
жить, одолживать
aizlēgt (aizlēdzu, aizlēdzu)
запретить, запрещать
aizkavēties (aizkavējos, aizka-
vējos) задержаться, задер-
живаться
aizkārns заперё
aizprāt через два дня
aizskanēt (aizskan, aizskanēja)
прозвучать; разнестись
aizvakar позавчера
aizvērt (aizvēru, aizvēru) за-
крыть, закрывать
akadēmija академия
akordeons аккордеон
akuzatīvs винительный падеж
alga заработная плата
amatnieks ремесленник
anglīna ангина
aravī ин. ч. обучу
arbraukt (arbraucis, arbraucis)
объехать, объезжать
- arbrīve** застройка
ardraudēt (ardraudi, ardrau-
dēju) угрожать
argatvājums утверждение; уве-
рение
arģ-ērbs одежда
arjost (arjostu, arjostu) опоя-
сать, опоясывать
arņikot (arņiņoju, arņiņoju)
осмотреть, осматривать; рас-
смотреть, рассматривать
arņeklēt (arņeklēju, arņekl-
ēju) посетить, посещать; на-
вестить, навещать
arņetne поселение
arņose браслет
arņunāties (arņunājos, arņunā-
jos) поговорить, побеседо-
вать; посоветоваться
arsargāt (arsargāju, arsargā-
ju) охранять; сторожить
artieka аптека
arvītenība объединение
āģā на улице, на дворе; вои;
на улицу
arhitektūra архитектура
ar с
arī тоже, также, и
ar'labvakar! до свидания! (про-
щаясь вечером)
ar labu nakti! спокойной (доб-
рой, покойной) ночи!
arodkomiteja профкомитет
ārste врач (о женщине)
ārstēt (ārstēju, ārstēju) лечить
ārstēties (ārstējos, ārstējos) ле-
читься
ārstis врач
asaka кость (рыбья)
aste хвост
astoni восемь
astotā восьмая
astotais восьмой
atbilde ответ
- atbildēt** (atbildu, atbildēju) от-
вечать, отвечать
atgādināt (atgādinu, atgādi-
ņāju) напомнить, напоми-
нать
atkārtojums повторение
atkārtot (atkārtoju, atkārtōju)
повторить, повторять
atlidot (atlidōju, atlidōju) при-
лететь, прилетать
atļaut (atļauju, atļāvu) разре-
шить, разрешать; позволить,
позволять
atmaksāt (atmaksāju, atmak-
sāju) уплатить, уплативать;
отплатить, отплативать
atmaksāties (atmaksājas, at-
maksājas) окупиться, оку-
паться
atpūta отдых
atskaite отчет
atskaņot (atskaņoju, atskaņōju)
исполнить, исполнять
atslēga ключ
atvadīšanās прощание
atvadīties (atvados, atvadījos)
проститься, прощаться
atvainoties (atvainojos, atvaino-
jos) извиниться, извиняться
atvaļinājums отпуск
atvērt (atvēru, atvēru) открыть, рас-
крывать; раскрыть, рас-
крывать
atvilktnē выдвижной ящик
audzējs ткач
audums ткань; материал, мате-
рия
audzēt (audzēju, audzēju) раз-
водить, выращивать, растить
audzināšana воспитание
audzināt (audzīnu, audzīnāju)
воспитывать
augstskola высшая школа, вуз;
университет
augsts высокий
auksts холодный
auss ж. р. ухо
autobuss автобус
automāšīna автомашина
avois ключ, родник, источник
azāids трапеца
- bagātīnāt** (bagātīnu, bagāti-
ņaju) обогащать
bagāts богатый
bagāža багаж
balets балет
balti балты (племена)
Baltkrievija Белоруссия
baltmaize белый хлеб
balts белый
bārda борода
barība пища, питание
barot (baroju, baroju) кормить;
питать
baznīca церковь
bēdas ин. ч. горе
beigas только ин. ч. конец;
окончание
bēgns ребенок, дитя
bēgņudārgs детский сад
bērzis береза
bet а; да; но
bez без; кроме
bibliotēka библиотека
bibliotekare библиотечкарь (о
женщине)
biedrs товарищ
bieži часто
bikses только ин. ч. брюки,
штаны
bijete билет
biskaps епископ
blakus рядом
brālēns двоюродный брат
brālis брат
brīdis момент; минута (о жен-
щине)
brigadierē бригадир (о жен-
щине)
brigadieris бригадир
brīnīskīgi удивительно, чудес-
но, прекрасно
brīvdabas; brīvdabas muzejs эт-
нографический музей под
открытым небом
brīvdiena свободный (выход-
ной) день
bufete буфет
Bulgārija Болгария
buljōns бульон
bulvāris бульвар
bumba мяч; шар; бомба
bumbiere груша, грушевое де-
рево
bumbieris груша (плод)
būritis умелый, форма от bū-
ris; зодсе; скворечник
būrtīca гетраль
- badmintonš** бадминтон
bagātība богатство

burts буква
būt (esmi, biju) быть; нахо-
дятся
būtišks существенный
būvēt (būvēju, būvēju) стро-
ить

C

ceļš цех
ceļš колесо
ceļš дорога
cīņīgi усердно
centrs центр
c.ermits пещере
c.ериге шапка; шляпа, шляпка
c.eturta четвертая
c.eturtais четвертый
ciemiņš гость
ciemots в гости; в гостях
ciemoties (ciemojos, ciemojos) гостить
ciems село
ciemasts угощение
cigarete сигарета
cik сколько; как; какой
cilvēks ж. р. племя
civ.ēks человек
cimdš перчатка; рукавица, ва-
режка
cita другая
cits другой
cukurs сахар

C

čabiniātes (čabinos, čabiniājos)
шуршать
četri четыре

D

daba природа; натура; харак-
тер
daiļamats художественное ре-
месло
daiļamatnieks мастер приклад-
ного искусства
dāļa часть; доля; отдел
dāļiņa даяля
darbabledrs товарищ по работе
darbadiena, darba diena рабо-
чий день

darbgalds станок
darbnieka мастерская
darbs работа; труд; дело
darīt (daru, darīju) делать
darzs сад
dāvana подарок
dāvināt (dāvinu, dāvināju) да-
вать
dažāds разный; различный
dažreiz иногда
decembris декабрь
d.ēgums нос
deja танец
dejojt (dejoju, dejoju) танце-
вать
dejojtājs танцор; танцовщик
dejojtāja танцовка, тансор (о
женщине), танцовщица
d.ēls сын
d.esa колбаса
desmit десять
desmitā desятая
desmitais десятый
deviņi девять
deviņā девятая
deviņtais девятый
dežurante дежурная
dežurants дежурный
diēna день
dienests служба
dilles d.š. укроп
direktors директор
diskotēka дискотека
divas две
divi два
domāt (domāju, domāju) ду-
мать, мыслить; размышлять
dot (dodu, devu) дать, давать
doties (dodos, devos) отпра-
виться, отправляться; на-
правиться, направляться
drāma драма
draudzene подруга
draudzīties (draudzējos, drau-
dzējos) дружить
draudzība дружба
draugs друг
drēbes мн. ч. одежда
driksēt (driksu, driksēju)
сметь; недриksēt нельзя
driž скоро
durvis только мн. ч. дверь
dvēsele душа
dz.eit.ens желтый
dzēriens напиток
dzert (dzēru, dzēru) пить

dziedāt (dziedu, dziedāju) петь
dziedātāja певица
dziedātājs певец
dziesma песня
dziļš глубокий
dzimšanas diēna день рожде-
ния
dzimte род
dzimtene родина
dzintars янтарь
dzīve жизнь
dzīvesbiedrs супруга
dzīvesbiedrs супруг
dzīvība жизнь
dzīvoklis квартира
dzīvot (dzīvoju, dzīvoju) жить

E

ēdamistaba столовая (комната
в квартире)
ēdnīca (общественная) столо-
вая
egle ель, елка
eksamens экзамен
.elkonis локоть
.ez.ers озеро

F

fabrika фабрика
ferma ферма
festivāls фестиваль
filharmonija филармония
folkloro фольклор
fotolederģimī фотопринадлеж-
ности, фотографы
frāze фраза
friz.ētava парикмахерская
futbols футбол

G

gads год
gadsimts столетие, век
gaišs светлый
gaitenis коридор
galds стол
galva голова
galvaspils.ēta столица
galv.epokārt главным образом,
в основном, преимущественно
gaja мясо

garām мимо
garaža гараж
garaža корка; кора
garš длинный
garšot (garšo, garšoja) (ра-
тиēt) быть по вкусу, пра-
виться
gatavot (gatavoju, gatavoju)
готовить, приготовить
gāze газ
glabātuve хранилище
gladiola гладюлус
glāze стакан
gl.ēzna картина
gl.ēznot (gl.ēznoju, gl.ēznoju)
писать (картину)
grāds градус
grāmata книга
gramatika грамматика
gramatnīca книжный магазин
gr.edz.ens кольцо
grībēt (grību, grībēju) хотеть;
желать
grīda пол
grīesti только во мн. ч. пото-
лок

grīpa грипп
grūti трудно, тяжело
gujamistaba спальня
gurķis огурец

Ģ

ģeogrāfija география
ģeoloģija геология
ģimene семья, семейство
ģitāra гитара

H

hallo! алло!

I

iedv.esma вдохновение
ieeja вход; подъезд
iegādāties (iegādājos, iegādā-
jos) приобрести, приобрести
iegaimēt (iegaimēju, iegaimē-
ju) запомнить, запоминать
ielet (ieeju, iegāju) войти, вхо-
дить; зайти, заходить
iela улица

ierirkties (ierērkos, ierīrkos)
 делать (сделать) покупки
 ierāža обычаи; обряд; при-
 вычка
 iestāde учреждение; введение
 iet (eju, gāju) идти, ходить;
 iet ciemos идти в гости
 ievāgījums варенье
 Igaunija Эстония
 ilgī долго
 indekss индекс
 institūts институт
 interesants интересный
 interesēties (interesejos, intere-
 sejos) интересоваться
 inženiere инженер (о жен-
 щине)
 inženieris инженер
 ir есть
 īss короткий
 istaba комната
 īsts настоящий; истинный; под-
 линный
 izcelsme происхождение, воз-
 никновение
 izeja выход
 izgatavot (izgatavoju, izgata-
 voju) изготовить, изготов-
 лять; сделать, делать
 izglītība образование
 iziet (izeju, izgāju) выйти, вы-
 ходить; пройти, проходить
 izpildīt (izpildu, izpildīju) вы-
 полнить, выполнять; испол-
 нить, исполнять
 izpildkomiteja исполнительный
 комитет
 izrāde представление, спек-
 такль
 izstāde выставка
 izstrādājums изделие
 izveidot (izveidoju, izveidoju)
 образовывать; создать, созда-
 вать; сформировать; форми-
 ровать; вылепить, вылеплять,
 изваять
 izvēle выбор
 izvēlēties (izvēlos, izvēlējos)
 выбирать, выбирать; избирать,
 избирать
 izvēseļošanās выдворение

К

kā как
 kabata карман
 kādreiz когда-то; некогда
 kafējnīca кафе
 kafija кофе
 kaimiņš сосед
 kāja нога
 kājām пешком
 kakls шея
 kaķis кошка
 kaļpotāja служащая
 kaļpotājs служащий
 kam? кому? у кого?
 kamapas только во мн. ч. сани
 kanāls канал
 kapeika копейка
 kāposti мн. ч. капуста
 karālene королева
 karaša караша (серый пшевич-
 ный или ячменный хлеб)
 karavīrs военный, военносу-
 жавший, воин
 karote ложка
 karsts горячий; жаркий; пыл-
 кий
 kartupeļis картофелина
 kase касса
 katrs каждый; всякий; лю-
 бой
 kaut ко что-нибудь
 kefīrs кефир
 kerāmika керамика
 kilogramms килограмм
 kino кино
 kiosks киоск

klade обшая тетрадь
 klāt (klāju, klāju) накрывать;
 покрывать; стлать
 klāt: būt klāt присутствовать
 klāties: kā klājas? как пожи-
 ваешь?
 klaut! слыши! чу!
 klase класс, разряд
 klasāna: galda klasāna серви-
 ровка стола
 klausītājs слушатель
 klausīties (klausos, klausījos)
 слушать
 kleita платье
 klusēt (klusēju, klusēju) мол-
 чать
 kluss тихий; бесшумный; мол-
 чаливый
 ko что
 kokle кокле (латышский на-
 струмент)
 koks дерево
 koknese дровесина
 kokteilis коктейль
 koleģis коллега
 kolekcija коллекция
 kolekcioniēt (kolekcioneju, ko-
 lekcioneju) коллекциониро-
 вать
 kolektīvs коллектив
 kolhozniece колхозница
 kolhoznieks колхозник
 kolhozs колхоз
 komandieris командир
 kombinieris комбайнер
 komiteja комитет
 komjauņietis комсомол
 komjauņietis комсомолец
 kompānārs компаньон
 koncertāle концертный зал
 konfekts конфета
 kopā вместе; совместно, со-
 обща
 kormītnē общепитие
 kopt (kopju, kopju) ухаживать;
 обрабатывать
 kopšana уход
 kosmonauts космонавт
 kostīms костюм (женский)
 krasts берег
 krējums сметана; сливки
 krēklis рубашка, сорочка
 krēles мн. ч. бусы
 krēslis стул

Krievija Россия
 krieviski по-русски
 krievs русский
 krūms куст
 krūstmatē тегя
 krūtīs ж. р. грудь
 krūze кружка; кувшин
 kuģis корабль, судно
 kur где, куда
 kurpīte туфелька
 kurši курши (древнее латыш-
 ское племя)

К

ķirsis вишня (плод и дерево)

L

labāk лучше
 labdien! здравствуй! здравст-
 вуйте! добрый день!
 laboratorija лаборатория
 labošana исправление, починка,
 ремонт
 labot (laboju, laboju) исправ-
 лять, поправлять; чинить
 labprāt охотно, с удовольст-
 вием
 labrītī доброе утро! с добрым
 утром!
 labs хороший
 labvakar! добрый вечер!
 labums польза; выгода
 laikam вероятно, наверно(е),
 должно быть; по-видимому
 laikmets эпоха; период; век
 laiks время; пора; погода
 laimīgs счастливый
 lampra лампа
 lapa лист
 Latvija Латвия
 latviski по-латышски
 laukā на дворе, на улице; вон;
 на двор
 lauk! мн. ч. деревня, село
 laukos в деревне
 lauks поле
 laukums площадь; поле; пло-
 щадка
 lauzt (lauzu, lauzu) ломать,
 сломать
 lēcienis прыжок
 tēle кукла

Ja если
 jā да

Ibīeši ливы (старое латышское
племя)
Iidosta аэропорт
Iido (Iidoju, Iidoju) лететь, ле-
тать
Iieks лишний, излишний
Iiefiski прекрасно, великолепно
Iidz до; до сих пор
Iidzigs похож
Iiera липа
Iieta вещь; дело
Iietus zontik, zont зонг
Iietuviete литовка
Iietuvietis литовец
Ietvards имя существительное
Iikt (Iieku, Iiku) ставить; за-
казывать; класть
Iikties (Iiekas, Iikās) казаться,
показаться
Iiija лилия
Iitrs лнтр
Iogs окно
Iokī мн. ч. перья (лука, чеш-
нока); зеленый лук
Iūdzu! пожалуйста!
Iūk вот
Iūra губа

Ķ

Ķauns злой; злобный; плохой
Ķoti осень

M

magnētofons магнитофон
maize хлеб
maizīte булочка, сдоба
maiznīca хлебный магазин
māja дом
māja майор
maksāt (maksāju, maksāju)
платить
maksliniece художник (о жен-
щине); артистка
mākslinieks художник; артист
maksķerēt (maksķerēju, mak-
šķerēju) удить
maksķerņieks удильщик, рыбо-
лов
mamma мама
mana моя

mans мой
manīta имущество; достояние;
вещь
māsa сестра
māsīca двоюродная сестра
māte мать
matrozis матрос
mats волос
maz мало
mazgāt (mazgāju, mazgāju)
мыть; умывать; купать; сти-
рать
mazmeita (mazmeitiņa) внучка
mazs маленький
medības только во мн. ч.
охота
mednieks охотник
mēdus мед
mēģinājums репетиция; по-
пытка
mēģināt (mēģinu, mēģināju)
пробовать, попробовать, пы-
таться, попытаться
mehānizators механизатор
meistars мастер
meita дочь; девушка
meitene девочка; девушка
meklēt (mekleju, mekleju) ис-
кать
mēle язык
mēlns черный
mēs мы
mētēlis пальто
mētrs метр
mežs лес
mīlestība любовь
mīlēt (mīlu, mīleju) любить
mīlti только во мн. ч. мука
mīlīgs огромный, громадный
mīļš милый; дорогой
minerālūdens минеральная вода
ministrs министр
mīnuss минус
mītrs сырой, влажный
mopēds мопад
motocikls мотоцикл
mūca спина
mūta пошлина
mūļķis глупец; дурак
mūs нас
mūsu наш, наша, наше, наши
mute рот
muzejs музей
mūzika музыка
muzikants музыкант

N

nafta нефть
nākotne будущее; будущность
nākt (nāku, nācu) идти (сюда);
приходить, прийти
nārcise нарцисс
nauda деньги
nav нет; не
ne не; ни; нет; не... не —
ни... ни
neatbaltīties (neatbalstos, ne-
atbalstījos) не приспосабливаться
nebūt (ne-esmu, nebiju) не
быть
nedrīkst нельзя
negīts некрасивый
neka чем, нежели
ne'kā нечего
ne'kas ничто
neļķe гвоздика
nepoķert (nepoķeru, nepoķēru)
не поймав
neradāt (neradāgu, nera-
dāju) не сделать
nerāgnākt (nerāgnāku, nerāg-
nācu) не прийти, не прихо-
дить, не вернуться
nepiederōšs посторонний
nep'eti нередко; зачастую
nervs нерв
nestrādāt (nestrādāju, nestrā-
dāju) не работать
netālu недалеко
ne'viens никто, ни один
nedēļa неделя
nodarboties (nodarbojos, nodar-
bojos) заниматься
poķert (poķeru, poķēru) пой-
мать
polģegums отращивание
poma аренда; прокат
posaukums название, наимено-
вание; звание
pospiest (pospiežu, pospiežu)
нажать, нажимать; унестать;
поработить, поработать
poteiktī определенно; обяза-
тельно, непременно; реше-
тельно
povēlēt (povēlu, povēleju) по-
велевать
pazīme значение; смысл; знак;
znāks значок

nozīmēt (nozīmēju, nozīmēju)
значить, означать
nulle ноль

O

oga ягода
ola яйцо
operete оперетта
opera опера
organizācija организация
ozols дуб

P

pa по; в; па kreisi налево; pa
labi направо
pacienāt (pacienāju, pacienāju)
угостить, угощать
padome совет (organ власти)
padomju советский
pagaimis двор
pagāitne прошлое; прошедшее
pagāins время
palīdzēt (palīdzu, palīdzēju) по-
мочь, помогать
palīdzība помощь
pamatā основа; основание;
фундамент
paг o; за; на; в
paг через, над
paгasti обычно
pārbaudīt (pārbaudu, pārbau-
dīju) проверить, проверять;
испытать, испытывать
pārdevēja продавец
pārdevējs продавец
pārdot (pārdoju, pārdevu) про-
дать, продавать
pārēja переход
pārgājiena поход
parīt послеавтра
parks парк
pārnākt (pārnāku, pārnācu)
прийти, приходять; вер-
нуться
pārstāvēt (pārstāvu, pārstā-
vēju) представлять
partija партия
Partijas vēstures institūts Ин-
ститут истории партии
pārtika продовольствие

rātrūcums перерыв; пауза
 rārtulkot (rārtulkoju, rārtulkoju) перевести, переводить
 ratuna разговорка
 rasts почта
 rasveicināt (rasveicinu, rasveicināju) передать (передать) привет
 rašarķalpošana самообслуживание
 rašreiz сейчас, в настоящее время, в данный момент
 ratecība благодарность
 ratecose! благодарю!
 ratikami приятно
 ratikams приятный
 ratīk (ratīk, ratīka) нравиться, понравиться
 ravasaris весна
 raziudēt (raziudēju, raziudēju) потерять, терять
 rēspūdiņa послеобеденное время
 rēdējais последний
 pensija пенсия
 pensjonāte пенсионерка
 pensjonārs пенсионер
 pianists пианист
 pie u; около; к
 pieci пять
 piedēgumi принадлежности
 piedot (piedoju, piedevu) просить, прощать
 piedzimt (piedzimstu, piedzimu) родиться, рождаться
 pietā пятая
 pietātais пятый
 piemēram например
 piemineklis памятник
 piens молоко
 piene лоб
 piespraude кнопка; приколка
 pietura остановка
 pievienot (pievienoju, pievienoju) присоединить, присоединять
 piezvanīt (piezvanu, piezvanīju) позвонить
 pīdšpalva авторучка
 pilns полный
 pils.ēta город
 pilsonis гражданин
 pionieris пионер
 piparm.ētra перечная мята; мята

plānojums планировка
 plāns план
 plašāk шире
 plaši широко
 plašs широкий, обширный
 plāts широкий
 plauksta лалонка
 plauksts полка
 plēcs плечо
 plīme слива (плод и дерево)
 plus плюс
 pods горшок
 poža пугвица
 Polija Польша
 poliklīnika поликлиника
 portfelis портфель
 prece товар
 priecāties (priecājos, priecājos) радоваться
 prieks радость
 priekšnieks начальник
 produkts продукт
 protams конечно, разумеется, понятно
 rublika публика
 pudele бутылка
 puķe цветок
 pulcēt (pulcēju, pulcēju) собираться (кого-л. вместе)
 pulks полк
 pusdiēna полдень
 pusdienas мн. ч. обед
 pusdienot (pusdienoju, pusdienoju) обеда
 putns птица

R

rads родственник; родня
 radniecīgs родственный
 raibs пестрый
 rajons район
 rakstāmgalds письменный стол
 rakstīt (rakstu, rakstīju) писать
 ravēt (ravēju, ravēju) полоть
 ražošana производство
 rediss редис, редиска
 redzēt (r-edzu, redzēju) видеть, видеть
 redzēties (r-edzos, redzējos) видиться, видаться
 reizē одновременно, разом; сразу; вместе

remontēt (remontēju, remontēju) ремонтировать
 rezultāts результат
 rīts утро
 roka рука
 rosme, rosība оживление; гита
 rosme утренняя зарядка
 rota игра
 roze роза
 rublis рубль
 rudens осень
 rudzi только во мн. ч. рожь
 gumba водопад
 gumnāt (gumāju, gumāju) говорить
 gumnaize черный хлеб
 gūrēties (gūrējos, gūrējos) заблудиться
 gūrņica завод

S

sacensība соревнование; состязание
 sacerējums сочинение; произведение
 saģēdāt (saģēdāju, saģēdāju) добыть, добывать; достать; доставать
 saglabāt (saglabāju, saglabāju) сохранить, сохранять; соблюдать, соблюдать
 saimniecība хозяйство
 sakne корень
 sākt (sāku, sāku) начать, начать
 sākmis начало
 salāti только во мн. ч. салат
 saldējums мороженое
 salds сладкий
 saldskābmaize кисло-сладкий (пеклеваемый) хлеб (из ржаной муки)
 sāpes боль
 sāpēt (sāp, sāpēja) болеть
 saprasties (saprotos, sapratos) понять (понимать) друг друга; найти (находить) общий язык
 sarpuļce собрание
 sargāt (sargāju, sargāju) охранять; сторожить; караулить; стереж

sargs сторож; караульный; караульщик
 sarkans красный
 sarunāties (sarunājos, sarunājos) разговаривать, беседовать
 sastāvdaļa составная часть
 satikties (satiekos, satīkos) встретиться, встретиться
 saudzēt (saudzēju, saudzēju) беречь
 saule солнце
 savienojums соединение
 sava своя
 savs свой
 s.ēga одеяло
 seja лицо
 s.ēklis мелкий; неглубокий
 sen давно
 sēne гриб
 s.ens старинный; древний; древний

seriņi семь
 serīta седьмая
 serītais седьмой
 s.ērkociņš спичка
 servīze сервиз
 s.esīta шестая
 sesi шесть
 siena стена
 sieva жена
 sievietete женщина
 siks мелкий; крошечный
 silts теплый
 siltumņa теплица
 sirds ж. р. сердце
 sirģsarģina совет
 sirģnība сердечность; задушевность; искренность
 skaids ясный; чистый
 skaists красивый
 skaļš громкий; шумный
 skaņa звук
 skapīplate пластинка (со звуковой записью)
 skola школа
 skolēns ученик, учащийся, школьник
 skolniece ученица, школьница
 skolnieks школьник, ученик
 skolotāja учительница
 skolotājs учитель
 skvērs сквер
 skuja игла, иголлка (хвойного дерева); skuļas хвоя

slaucēja доярка
slava слава
slēpošana ходьба (ber) на лы-
жах; лыжный спорт
slēpot (slēpoju, slēpoju) хо-
дить (бегать) на лыжах
slidot (slidoju, slidoju) ка-
таться (бегать) на коньках
slidotava каток (для конько-
бежцев)
slīdes рельсы
slīkts плохой; скверный; дур-
ной
slimnīca больница
slimnīkts больно́й
slimot (slimoju, slimoju) бо-
леть

smalkmaizīte слобная булочка
sm.ēk.ētava курительная ком-
ната

sniegs снег
solīt (solī, solīju) обещать
sols скамья, скамейка, парта
soļot (soļoju, soļoju) шагать
soma сумка
sonāte соната
sprāgns крыло
sprēlēt (sprēļu, sprēļu) играть
sprods сверхкачущий; блестя-
щий; чистый
spoguļis зеркало
sportiste спортсменка
sportists спортсмен
sports спорт

stacīja станция; вокзал
stādions стадион
stādīt (stādi, stādīju) сажать
starpnautisks международный
stāvēt (stāvi, stāvēju) стоять
stāvvietā стоянка; стоящее ме-
сто

steigties (steidzos, steidzos)
спешить, торопиться
stipendija стипендия
strādāt (strādāju, strādāju) ра-
ботать, трудиться
strādniece работница
strādnieks рабочий
studente студентка
students студент
studēt (studēju, studēju) учить-
ся (e. v. uze); изучать
stumbrs стебель; ствол
stunda час; урок
stūris утол
stūrmanis штурман

sudrabs серебро
suka щетка
sula сок
suvēnirs сувенир
svaigais важный; веский
svēgturis подсвечник
svēcināt (svēcīnu, svēcīnāju)
приветствовать; здороваться,
поздравлять
svēcinātī здравствуйте!
svēšs чужой; незнакомый
svētdiena воскресенье
sviests сливочное масло
sviestmaize бутерброд
svilpaprātēks свистулька

S

šahists шахматист
šahs шахматы
šalle шарф
šaurš узкий; тесный
señt здесь; тут
šī эта
šis этот
šķinkis окорок; ветчина
šķīst (šķiet, šķīta) казаться,
думаться
šodien сегодня
šoferis шофер
šokolāde шоколад
šovakar сегодня вечером

T

tā те; это; она
tā так
tāci ведь, же; однако
tads такой
tagad теперь, ныне; сейчас; в
настоящее время
taisni прямо
talons талон
taksofons таксофон
taksometrs такси
tāpat так же
tas тот; это; он
tās эти
tase чашка
tauta народ
tava твоя
tavs твой
teātris театр

teika предание
teikt (teicu, teicu) сказать; го-
ворить
tēja чай
teksts текст
telefons телефон
televizors телевизор
teniss теннис
tērps одежда; костюм; наряд
tēvs отец
tētis папа
tie эти
tik так; стол; столько
tika только; лишь
tikai (tikai, tikai) понасть, по-
падать; добраться

tikums нрав
tirgotājs торговец
tīrs чистый
tolaik в то время, тогда
tomāts помидор
toreiz в тот раз; тогда
traucēt (traucēju, traucēju) бес-
покоить, беспокоить; тре-
вожить, потревожить; ме-
шать, помешать; нарушить,
нарушать
treniņš тренировка
trešais третий
tris три
trīstīstabi dzīvoklis трехкомнат-
ная квартира

tu ты
tūlīt сейчас, тотчас, сию ми-
нуту
tulko (tulkoju, tulkoju) пере-
водить, переводить; толковать,
истолковывать, истолковывать
tulpe польпан
tumss темный
tur там
turēt (turī, turēju) держать
tūrisms туризм
tūrists турист
turība зажиточность
tuvumā вблизи, поблизости

U

ūdensceļš водный путь
un и; да

universālvēikals универсальный
матазин
universitāte университет
ure река
urpala берег реки; побережье
реки
ūsas только во мн. ч. усы
из на; в
uzacs ж. р. бровь
uzkavēties (uzkavējos, uzkavē-
jos) задержаться, задержа-
ваться
uzvārds фамилия

V

vadītāja заведующая; руково-
дительница; водитель (о
женщине)
vadītājs заведующий; руково-
дитель; водитель
vagonš вагон
vai лн, разве
vaigs шека
vakariņas только во м. ч. ужин
vakars вечер
valoda язык; речь
valsts вальо
valsts ж. р. государство; стра-
на; держава
vaga власть
vasara лето
vasarņica дача
vasks воск
vāģit (vāģi, vāģiju) варить
vāze ваза
v.escāki родители
v.escāmāte (v.escāmāņa) ба-
бушка
v.escs старый
v.esc.ēvs (v.escētīņš) дед, де-
душка
v.esc.ērs живой
veidotājs создатель
veidot (veidoju, veidoju) обра-
зовать, образовывать; созда-
вать, формировать
veids вид
veikals магазин; лавка
vējš ветер
vēl еще
vēlāk позже; позднее; после,
потом
vēlēšanas выборы

vēlētāpi sarīce выборное собрание
 velosipēds велосипед
 veļa белые
 vēss прохладный
 vēsture история
 viens один
 viesnīca гостиница
 vijole скрипка
 vingrot (vingroju, vingroju) заниматься гимнастикой; делать гимнастику
 viņš он
 viņra токарный станок
 vingrot (vingroju, vingroju) то-чить (на токарном станке)
 virs над; сверх
 vīrs муж; мужчина
 vīrtētis мужчина
 vīrsnieks офицер
 virtuve кухня
 visi все
 vis'pirms прежде всего; сначала; сперва; в первую очередь
 viss весь
 vista курица
 visur везде, всюду; повсюду, повсеместно
 vizināties (vizinos, vizinājos) кататься
 volejbolis волейбол

Z

zakis запис
 zālājs трава; луг, настбище
 zāle трава
 zāle зал

zāiens газон
 zāļš зеленый
 zars сук; ветвь; ветка; сучок
 zeķe чулок; носок
 zelts золото
 zem под; ниже
 zeme земля; страна
 zemene земляника, клубника
 zēns мальчик
 ziedēt (ziedu, ziedēju) цвести
 zieds цветок
 ziema зима
 ziēpes только во мн. ч. мыло
 zils синий; голубой
 zīmēt (zīmēju, zīmēju) рисо-вать
 zināt (zīnu, zīnāju) знать
 zinātne наука
 zinātņu akadēmija академия наук
 zinātnieks ученый
 zinības только во мн. ч. зна-ния; Zinību biedrība Обще-ство «Знание»
 zīgnis горох
 zobārsts зубной врач (о жен-щине)
 zobārsts зубной врач
 zobš зуб
 zods подбородок
 zīra суп
 zvaigzne звезда
 zvaniņi (zvānu, zvaniņu) зво-нить

Z

zagača сорока
 zāl жаль; жалко
 zogs забор; ограда; изгородь
 žurnāls журнал

Содержание

Предисловие	3
Алфавит и звуковая система латышского языка	4
Занятие 1	12
Местоимение tas в роли подлежащего	
Глагол-связка ir, частица vai	
Занятие 2	28
Склонение существительных (lokātīvs — kur? местный — где? когда?)	
Личные местоимения	
Несклоняемые притяжательные местоимения	41
Занятие 3	50
Спряжение глагола būt	
Занятие 4	
Глаголы II спряжения в настоящем и прошедшем вре-мени	
Склонение существительных (akuzatīvs — ko? винитель-ный — кого? что?)	63
Занятие 5	
Склонение существительных (datīvs — kam? дательный — кому? чему?)	
Глаголы II спряжения в настоящем и прошедшем вре-мени	
D + ir + N.	
Диалог	72
Обобщение грамматических вопросов	75
Занятие 6	80
Склонение существительных (genitīvs — kā? родитель-ный — кого? чего? чей? чья? чьи?)	
Занятие 7	89
Склонение существительных (instrumentālis — ar ko? творительный — кем? чем? с кем? с чем?)	
Спряжение возвратных глаголов II спряжения в настоя-щем и прошедшем времени	
Занятие 8	97
Родительный падеж латышского существительного как со-ответствие русскому прилагательному	
Занятие 9	109
Kas iet? Кто идет?	
Uz kurieni iet? Куда идет (идут)?	
No kurienes nāk? Откуда идет (идут)?	
Занятие 10	120
Склонение прилагательных	
Диалог	131
Обобщение грамматики	137
Латышско-русский алфавитный словарь	146